

1330 füzet
SZEK

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1931–32. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T. C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDIJTANÁCS

BUDAPEST, 1933

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1931—32. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T. C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1933

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

...szert... Intézőnel...
Lelt. napló: Vla sz.: 280
csoport: _____ szám: _____

REKORDI M...
AZ ÉRDEKES ÉS A MAGAS MINŐSÉGŰ
CÉLJAI SZOROGALÓ ÖZTÖNDIÁK
AN ÉRDEK JE TÁJÉK

...
...
...
...
...

OSZK
KÖNYVELŐSZTŐ
FŐLŐSFELELŐS

Az 1931/32. tanév az ösztöndíjügy fejlődésében súlyos visszaesést jelentett. Az 1931. év derekán bekövetkezett súlyos gazdasági válság, amely az államháztartás egyensúlyát is megtámadta, takarékosági intézkedéseket tett szükségessé az állam életének egész vonalán. Az ösztöndíjakkal szemben azonban a költségvetési tételeknek az 1931. évi XXVI. törvénycikk felhatalmazásán alapuló leszállítása aránytalanul erős mértékben alkalmaztatott, ami nemcsak az ösztöndíjasok számának rendkívüli csökkenésére vezetett, hanem a kiküldött ösztöndíjasok munkájának eredményességét is károsan befolyásolta.

Az ösztöndíjakra vonatkozó költségvetési tételek leszállítása már az adományozások kihirdetése után történt, úgy, hogy annak gyakorlati megvalósítása csakis a már adományozott ösztöndíjak egy részének utólagos megvonása útján volt lehetséges.

Számos ösztöndíjas vesztette el így teljesen a már adományozott ösztöndíjat, amit még súlyosbított, hogy csekély kivétellel a megmaradt ösztöndíjasok kiküldetésének ideje is a felére szállított le. Ez az utóbbi intézkedés nemcsak az ösztöndíjak mennyiségét, de az ösztöndíjasok által végezhető munka eredményességét is károsan befolyásolta.

A félévre leszállított ösztöndíjösszeg ugyanis a munkalehetőség szempontjából még sokkal erősebb csökkentést jelentett. A külföldi ösztöndíjasnak mindig szüksége van egy bizonyos időre, míg az illető külföldi ország viszonyait megismeri. Bár a kollégiumok segítsége és útbaigazítása az erre szükséges időt lényegesen megrövidíti, mégis eltart egy ideig, míg a kiküldött tudományos kutató vagy művész megszerzi a személyes kapcsolatokat az ottani szakemberekkel, amire pedig munkásságának lehetővé tétele céljából feltétlenül szüksége van. Az az ösztöndíjas, akinek egész évi ösztöndíja egy rövid félévre csökkentetett le, abba a helyzetbe került, hogy munkáját akkor kellett befejezetlenül félbehagynia, amikor azt már teljes felkészültséggel és a siker biztos reményével folytathatta volna. Fokozta az ebből eredő hátrányt az a körülmény is, hogy az intézkedések sürgőssége miatt az Országos Ösztöndíjtanács szakvéleménye már nem volt kikérhető arról, hogy kik dolgozhatnak a félévre történt redukción kívül is legalább némi siker reményével.

Ez a körülmény volt a redukción kívül a tanév legsajnálatosabb, sajnos, általános jelensége, pedig az ösztöndíjasok, amennyire anyagi viszonyaik engedték, egy-két héttel vagy hónappal saját költségükön is meghosszabbították kinntartózkodásukat, sőt voltak olyanok is, akiknek munkásságát az illető külföldi ország tudományos körei értékelték annyira, hogy kutatásuk folytatását lehetővé tették.

Ugyancsak minden lehető meg tették a kollégiumok igazgatói is, hogy a rendelkezésre álló csekély összegből a féléves ösztöndíjasokat minél tovább tarthassák meg a kollégiumok kötelékében. A legkirívóbb esetekben, amidőn az ösztöndíjnak egy félévre való leszállítása a kiküldetést teljesen céltalanná és eredménytelenné tette volna (amikor például az illető ösztöndíjas bizonyos tanfolyam elvégzésére küldetett ki), maga a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr igyekezett a redukciónkkal okozott visszás helyzeten javítani.

Káros következményekkel járt az a körülmény is, hogy a leszállítások nem egyszerre, hanem három alkalommal egymásután történtek. Így többen, akik az első alkalommal nem vesztették el ösztöndíjukat, megtették a kiutazásukhoz szükséges előkészületeket, kiadásokat eszközöltek és csak közvetlenül a tervezett kiutazás előtt értesültek arról, hogy újabb leszállítások miatt kiutazásuk lehetetlenné vált.

Az első leszállítást 1931 szeptember 16-án eszközölte dr. Ernszt Sándor vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 10.521., 10.522., 10.524., 10.525., 10.526. és 10.527./1931. IV. számok alatt kelt rendeleteivel és pedig a bécsi, berlini és római kollégiumok, továbbá az angolországi, franciaországi és genfi ösztöndíjakra vonatkozólag.

Szeptember hó 21-én 10.616./1931. IV. szám alatt kelt rendeletével véglegesen megszüntette a Münsterben római katolikus teológusok részére rendszeresített ösztöndíjakat.

Végül november 9-én 12.839., 12.840. és 12.841./1931. IV. számok alatt újabb leszállításokat eszközölt a bécsi, berlini és római Collegium Hungaricumokkal szemben.

A redukción folytán összesen 43 eredetileg kiküldött vesztette el teljesen a már adományozott ösztöndíjat. Félévre szállított le egész évi ösztöndíja 36 kollégistának, továbbá valamennyi angolországi, franciaországi és genfi (8 franciaországi, 7 angolországi és 1 genfi) ösztöndíjasnak, összesen tehát 52 kiküldöttnek. Három félévi ösztöndíjas kiküldetési ideje pedig egy-egy negyedévre szállítottatott le.

A belföldi ösztöndíjasok ezer pengő helyett 700 pengő ösztöndíjat kaptak, ami különösen azokat sújtotta erősen, akiknek az egyetlen megélhetési forrásuk volt.

A jelentés felöleli mind a külföldi, mind a belföldi tudományos kutató ösztöndíjasokat. Utóbbiakkal a külföldi ösztöndíjasok után külön rész foglalkozik és az ösztöndíjasok betűrendes névsorában is külön szerepelnek. Jelentésünknek a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó része nagyrészt a kollégiumi igazgatók beszámolója alapján készült, amelyeket a lehetőséghez képest egységes szempontok szerint alakítottunk át. A belföldi ösztöndíjasokról szóló jelentés szaktanári láttamozással ellátott egyéni beszámolójuk alapján állítottott össze. A külföldi ösztöndíjasokat a kiküldetési ország, a belföldieket a jelölő tudománykar, illetve főiskola szerint csoportosítottuk. Az egyes ösztöndíjasok neve után — esetleges statisztikai feldolgozások megkönnyítése érdekében — zárójelben jeleztük az illető születési évét, helyét és vallását is.

A felsorolt ösztöndíjasok csekély kivétellel valamennyien, tehát nemcsak a magyar állami ösztöndíjasok, az *Országos Ösztöndíjtanács jelölése alapján* nyerték el ösztöndíjukat.

Ami az *Ösztöndíjtanács szervezetét* illeti: azok a tanácstagok, akik a szabályrendelet 1. §-ának értelmében az 1931. év végén kisorsoltattak, ismét meghivattak, illetve kiküldettek. Közülük azoknak, akik intézőbizottsági tagok voltak, a teljes ülés előterjesztése alapján a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr megújította intézőbizottsági tagságukat is. Az Ösztöndíjtanács tagjainak sorában csak annyiban történt változás, hogy dr. *Károlyi Árpád* államtitkár, aki a bécsi magyar intézetek kurátorának minőségében az Ösztöndíjtanácsnak hivatalból volt tagja, ettől a megbízatásától megvált és így az Ösztöndíjtanácsnak is megszűnt tagja lenni.

I. A BÉCSI ÉS RÓMAI TÖRTÉNETI INTÉZETEK.

Wien, VII., Museumstrasse 7. — Roma, Via Giulia 1.

Első helyen mindig arról a két tudományos intézetről emlékezünk meg, amely szorosán véve nem tartozik az Ösztöndíjtanács hatáskörébe. Az intézetek tagjai közül azonban azok, akik hivatalos kiküldetésben hosszabb időt töltöttek el történeti kutatással az intézetek kötelékében — különösen az úgynevezett állandó belső tagok, — az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők. Ezeknek munkásságáról éppúgy emlékezik meg jelentésünk, mint az ösztöndíjasokéről, míg az intézetet igénybevevő többi kutatóról rövidebb felsorolást nyújt.

A Bécsi Magyar Történeti Intézet ezidén is *dr. Angyal Dávid* nyug. egyetemi ny. r. tanár igazgatósága alatt folytatta munkásságát.

Egész éven át dolgoztak az Intézetben:

Dr. Bakács István János (1908, Budapest, róm. kath.) okl. középiskolai tanár, bár mint változó belső tag került az Intézet kötelékébe, októbertől májusig az egész tanévet ott töltötte történeti tanulmányok folytatása céljából. A téli félévben, mint a bécsi egyetem bölcsészettudományi karának rendes hallgatója, Hassinger, Spann és Srbik tanárok előadásait hallgatta és Dopsch professzor szemináriumai gyakorlatain vett részt. A Hofkammerarchivban az 1715—1720. évekből származó Hoffinanz, Hungarn, Siebenbürgen, Ungarische Münz- und Bergwesen című iratesomókat vizsgálta át és ezeket három irányban törekedett felhasználni: 1. A Bancalitat felállítását után III. Károly korában a magyar állami jövedelmeket igen különböző formában igyekeztek növelni. Ezeket a törekvéseket ismerteti egy dolgozatában, amely az Intézet Évkönyvének harmadik kötetében jelenik meg. 2. A sóbányászat és sókereskedelem kérdéseit vizsgálta és a bécsi anyagot a budapesti m. kir. Országos Levéltár anyagával egybevetve kívánja feldolgozni. 3. A magyar vonatkozású urbáriumok és összeírások lehetővé tették, hogy a kinestár boeszkói uradalmának jobbágyviszonyait megrajzolhassa a XVII. és XVIII. század fordulóján. Mindhárom tárgykörben a magyar gazdasági életet vizsgálta a Mária Terézia reformjait megelőző években.

Dr. Fleischer Gyula (1890, Szomolnok, Szepes m., ág. ev.) állandó belső tag, a tanév első felében kassai Spillenberger Jánosnak, a kiváló XVII. századi magyar festőművésznek Tirolban és Augsburgban fennmaradt műveit tanulmányozta. Ezirányú kutatásait még folytatja. Innsbruckban átvizsgálta a Trautson-család levéltárát, amelynek gazdag anyagát a Levéltári Közleményekben ismertette. A második félévben főleg a Wiener Hofbauamt működésével és az ezzel kapcsolatos Mária Terézia korabeli magyarországi építkezésekkel foglalkozott, amennyiben azokat az udvar irányította és pénzzel támogatta. Az első félév folyamán megjelent „A schönbrunni kastély földszinti termeinek falfestményei” című tanulmánya, míg „Das kunstgeschichtliche Material der geheimen Kammerzählamtsbücher in den staatlichen Archiven Wiens von 1705 bis 1790” című munká-

ját, mely három és félévi levéltári kutatásainak eredményét mutatja be, még a tanév befejezése előtt kiadta a bécsi Krystall-Verlag a saját költségén. A német nyelvterület tudományos körei élénk érdeklődést tanúsítottak e munka iránt. Önálló tudományos munkásságán kívül több ismertetést és bírálatot írt a Kirchenkunstba és a Deutsch-Ungarische Heimatsblätterbe és végezte a Történeti Intézet adminisztrációs teendőit.

Szilágyi Lóránt (1908, Hajdúnánás, ref.) állandó belső tag, sub auspiciis Gubernatoris bölcsészettudományi doktorjelölt a magyar királyi kancellária újkori történetét kutatta 1608-tól 1690-ig, a kancellária átszervezésének idejéig. Különösen a Staatsarchiv Hungaricáit kutatta át és tekintetbe vette a nyomtatott anyagot is. Már eddig is értékes eredményekhez jutott. Kutatásait még tovább folytatja, amelyek során a Hofkammerarchiv „Hungarica“-csoportja, valamint a „Geheimer Rat“ fennmaradt protocollumjai és a Comititalia kerülnek még áttanulmányozásra. E főmunkája mellett két kisebb középkori témával is foglalkozott. Vizsgálat alá véve az első magyar supplicációkat, külföldi analógiák segítségével sikerült megoldania kormányzattörténetünk több kérdését is. Dolgozata: „Írásbeli supplikációk a középkori magyar királyok udvarában“ címmel a Levéltári Közleményekben jelenik meg. Ezzel kapcsolatban állottak azok a tanulmányai, melyek a Zsigmond- és Albert-korabeli német és magyar kancellária viszonyaira vonatkoznak és amelyekben a középkori államkormányzat sajátos perszonális jellegére mutat rá. E dolgozat a Történeti Intézet Évkönyvében fog megjelenni. Végül egy szorosabban vett diplomatikai kérdést is vizsgált, nevezetesen a királyi oklevelek méltóságosrát.

Rövidebb ideig 1931 nyarán végeztek kutató munkát az intézetben a következő *változó belső tagok*: *Belitzky János* tanárjelölt a magyar gabonakivitel történetét kutatta a Hofkammerarchiv Hungarn, Niederösterreich, Camerale és Bancale sorozatának fasciculusaiban. Az Ung. Gedenkbüchereket is átnézte. Az 1820-tól kezdődő időszakra a pénzügyminisztérium levéltárában az Acta Cameralia Hungarica iratait nézte át. Ez adatok segítségével sikerült Belitzkynek velencei, római és budapesti kutatásai eredményét világosan összefoglalnia. Adatai kiegészítésére Pozsonyba is utazott és átvizsgálta a városi számadáskönyveket. Főfeladatával kapcsolatban lemásolta a Nationalbibliothek Foscari-kéziratai közt található velencei évkönyvek magyar vonatkozású részeit. Megállapította, hogy ezek a kódexek a magyarországi tatárjárást adják elő Dalmatini és Monaci olasz krónikások alapján, akik viszont Rogeriust és Spalatoit Tamást használták fel. — *Császár Edith* tanárjelölt a Hofkammerarchivban a hajdúvárosok kialakulására és belső berendezkedésére nézve kutató adatokat. Az átnézett anyag leginkább a hajdúk nemzetiségéről adott felvilágosítást. — *Komoróczy György* a Hofkammerarchivban és a Staatsarchivban a Nádasdy-birtokok történetét, igazgatását és termelését kutatta. — *Kónyi Mária* tanárjelölt az 1715-i országgyűlés 24. és 59. articulusi által kiküldött rendszeres bizottságok reform-

javaslatait tanulmányozta. Feldolgozta a Staatsarchiv Hungarica-sorozatából az 1715—23. évekre vonatkozó fasciculusokat. Az igazságszolgáltatás átszervezésére nézve terjedelmesebb ismeretlen anyagot talált, az 59. articulus értelmében kidolgozott systema politico-oeconomico-militare munkálatainak menetére nézve fontos anyagot szolgáltatott az udvari konferenciák jegyzőkönyvei, a deputátusok privát följegyzései és Managetta udvari tanácsosnak az udvari kancellárhoz intézett jelentései. A második félév folyamán kutatásainak folytatása céljából ismét az intézetben időzött. — *Ravasz Boriska* tanárjelölt a Staatsarchivban az 1760—80. évek közt a helytartótanács által protestáns vallásügyekben kiadott rendeletekre vonatkozó államtanácsosi véleményeket nézte át. — *Dr. Wiczián Dezső* soproni megbízott előadó a teológiai fakultáson; kutatásainak tárgya: a magyarországi protestánsok és a külföldi hatalmak 1670 és 1681 között. E célból átnézte a Hungarica-gyűjtemény idevonatkozó anyagát, leginkább az úgynevezett „összeesküvő-akták“ egyes fasciculusait. A külföldi vonatkozású anyagot a Reichskanzlei és a Geheime Oest. Staatsregistratur hatalmas diplomáciai gyűjteményében kutatta. Eddig a Brandenburgica-, Saxonica- és Romana-osztályok fasciculusait nézte át. Kutatásait még folytatni kívánja.

Mint **vendégek** rövidebb ideig dolgoztak az intézetben: *Alföldi András* egyetemi ny. r. tanár, *Asztalos Miklós* múzeumi könyvtári tisztt, *Adám Jenő* fővárosi zenetanár, *Bürner Sándor* ny. reáliskolai tanár, *Darkó Jenő* egyetemi ny. r. tanár, *Erdélyi Gizella* nemzeti múzeumi gyakornok, *Fára József* zalamegyei levéltárnok, *Fehér Géza*, a szófiai m. kir. követséghez beosztott archaeológus, *Fettich Nándor* egyetemi magántanár, *Gallus Sándor* archaeológus, *Györffy István* múzeumi igazgatóőr, *Haraszi Emil* egyetemi magántanár, *vitész Házy Jenő* soproni városi levéltáros, *Helwig Lukács* cisztercita tanárjelölt, *Horváth Konstantin* cisztercita perjel, *Horváth Tibor* egyetemi hallgató, *Höllriegl József* múzeumi igazgatóőr, *Huber Ferenc*, *Illés József* egyetemi ny. r. tanár, *Incze Gábor* ref. lelkész, *Iványi-Grünwald Béla* múzeumi tisztviselő, *Károlyi Árpád* államtitkár, *Lósy-Schmidt Ede* főmérnök, *Lutter János* egyetemi magántanár, *Mályusz Elemér* egyetemi ny. rk. tanár, *Márkiné Poll Katalin*, *Meszlényi Antal* egyetemi magántanár, *Németh Antal* dramaturgiai író, *Németh Gyula* egyetemi ny. r. tanár, *Pataky Mária* minisztériumi tisztviselő, *Péter András* műtörténész, *Réz Henrik* gimnáziumi tanár, *Salacz Gábor* theresianumi tanár, *Sántay Mária* budapesti egyetemi könyvtári tisztt, *Torma Péter* tanárjelölt, *Trócsányi György*, az országgyűlési könyvtár tisztviselője, *Vajthó László* gimnáziumi tanár, *Vámos Ferenc* építész-mérnök, *Virág István* joghallgató, *Viszota Gyula* főigazgató, *Ybl Ervin* miniszteri osztálytanácsos.

Az intézet **külföldi vendégei** voltak: *Ahmet Zeki Velidi*, konstantinápolyi egyetemi tanár, *Gerhard Bersu*, a frankfurti archaeológiai intézet igazgatója, *Friedrich Hefele*, freiburgi levéltári igazgató, *Albin Lesky*, gráci egyetemi tanár, *Christian Volters*, frankfurti műtörténész, *Max Wegener*, német birodalmi archaeológiai referens.

— Mint a *Deutsche Notgemeinschaft der Wissenschaften* kiküldöttjei dolgoztak az intézetben: *Reinhold Backmann*, Studienrat, *Konrad Heilig*, *Elfriede Rensing*, *Emil Schieche* és *Konrad Schünemann*.

A Római Magyar Történeti Intézet a Palazzo Falconieriben elhelyezve, ebben az esztendőben is a római kollégiummal (Regia Accademia d'Ungheria) szervezeti kapcsolatban fejtette ki működését. Az Intézetben a Magyar Tudományos Akadémia javaslata alapján a következők nyertek elhelyezést:

Dr. Galla Ferenc (1888, Udvard, Komárom m., róm. kath.) váci egyházmegyei áldozópap, a hit- és bölcsészettudományok doktora, okl. középiskolai tanár elsősorban a Sacra Congregatio de Propaganda Fide levéltárában folytatta a megelőző években megkezdett kutatásait a török hódoltság missziós tevékenységéről, továbbá az egykorú erdélyi missziókról és a királysági területek restaurációs munkájáról, amely részben szintén a Congregatio hatáskörébe tartozott. Ezenfelül a vatikáni könyv- és levéltárban folytatta kiegészítő kutatásait, egyben anyagot gyűjtve Severoli bécsi nuncius magyarországi naplójának (1809—10) illusztrálásához és kiadásához. Az 1931. év őszén a Szent István Akadémia kiadásában megjelent „A clunyi reform hatása Magyarországon“ című munkája, amelyről számos hazai és külföldi tudományos folyóirat emlékezett meg. A március 10-én a római magyar akadémián tartott első intézetközi úgynevezett kamarata-összejövetelen tanulmányt olvasott fel a XVII. századi magyar missziókról a Propaganda levéltárában végzett kutatásai alapján. A Katholikus Jövőben hosszabb tanulmánya jelent meg Szent Januárius csodájáról, továbbá kisebb történeti tanulmányokat írt az *Avvenire d'Italia*ba Szent Erzsébetről, az *Osservatore Romano*ba pedig Szent Adalbertől és Szent Lászlóról. Végül elkészítette tanulmányát, az okmánytárral együtt körülbelül 6—7 nyomtatott ív terjedelemben, a bécsi Pázmáneum és a Propaganda-kongregáció összeköttetéseiről. Nyáron bejárta Olaszország több fontos városát és vidékét a következő útvonalon: Róma—Assisi—Perugia—Siena—Bologna—Firenze—Ravenna—Ferrara—Padova—Venezia, majd Verona—Bolzano—Lago di Garda—Milano—Pavia—Genova—Pisa—Lucca—Róma—Napoli—Pompei—Castellamare di Stabia—Sarno völgye—Sorrento—Capri—Bai—Cume—Palermo—Monreale—Napoli—Róma.

Dr. Huszár Lajos (1906, Nyáradszereda, Maros-Torda m., ref.) magyar nemzeti múzeumi szakdíjnok öthónapos olaszországi tartózkodásának főcélja az olaszországi utánveretű magyar aranypénzek (ongarok) tanulmányozása volt. Összegyűjteni igyekezett az összes eddig ismert típusok és variánsok leírásait, valamint — lehetőleg egykorú források alapján — a pénzverési körülményeket. A rendkívül bő és szétszórtan található irodalom lehetségszerinti átnézése után mintegy 24 verde ilyenmű vereteit sikerült összeállítania és nagyrészüknök veretési körülményeit (numizmatikai és pénztörténeti szempontból) tisztázni. Munkájához átnézte a vatikáni és a nemzeti múzeum éremgyűjteményeit, valamint a római pénzverde saját külön

gyűjteményét, amelyekben ezen kívül minden egyéb magyar vonatkozású anyagra is kiterjesztette figyelmét. Hasonlóképen a hozzáférhető numizmatikai irodalmat is figyelmesen átnézte a magyar vonatkozások szempontjából. Az Akadémia támogatásával megnézte a nápolyi nemzeti múzeum és a Museo San Martino éremgyűjteményeit is, hol elsőben különösen a renaissance-kori érmekeket tanulmányozta. Sikerült az olasz király őfelsége magángyűjteményéből a másutt nem található ongarokról gipszlenyomatokat kapnia. Foglalkozott végül a magyar tárgyú renaissance-kori olasz emlékérmekkel is. Ezen a téren elért eredményeit az Akadémia ezévi kameratáján a Beatrix királyné érmének mesterét tárgyaló felolvasásában tette közzé.

Kopp Jenő (1900, Budapest, róm. kath.) művészettörténeti tanulmányok céljaira nyerte ezévi római történeti intézeti tagságát, közelebbről id. Markó Károly és leszármazottainak életét és főleg művészi tevékenységét kívánta kutatni. Már Rómába jövelele előtt, Esztergomban és Budapesten, a Szépművészeti Múzeumban és több köz- és magángyűjteményben tanulmányozta Markó több száz képét, rajzát, tanulmányát, valamint a rá és családjára vonatkozó itthon fellelhető adatokat, hogy így megfelelően előkészítse római munkáját. Rómában elsősorban a Markó-családra vonatkozó, az olasz művészettörténeti irodalomban és az egykorú napisajtóban megjelent közleményeket kereste. Kutatásainak egy részét, azt, amely id. Markó Károly, valamint festőművész-leszármazottainak az olasz művészetben kivívott helyére és az olasz művészi életre gyakorolt befolyására vonatkozott, csaknem teljesen befejezte. Kutatásai során ezenkívül összegyűjtötte a mult században Olaszországban járt más magyar művészek előbukkanó adatait is. Ami az id. Markó Károlyra és leszármazottaira vonatkozó életrajzi adatokat illeti, egy félévi kutatás után sikerült a család leányági leszármazottait felkutatnia. Az Akadémia támogatása lehetővé tette, hogy a család tartózkodási helyén, Firenzében és Pisában is folytathassa kutatásait.

II. BÉCSI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Wien VII, Museumstrasse 7.

Állami ösztöndíjasok:

Belső Ferenc (1905, Lenti, Zala m., róm. kath.) okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Horváth János professzor). Ösztöndíjas az egész évben. Kiküldetésének célja volt a XIX. századi magyar szépirodalmi folyóiratok bécsi kapcsolatainak kutatása 1848-ig. Azokat a bécsi folyóiratokat kereste és kutatta át, melyek ízlésirányukkal mintául szolgálhattak egykorú magyar szépirodalmi folyóiratoknak, vagy amelyek átültetésre alkalmas anyagot nyújtottak. E kapcsolatok felderítése céljából a tekintetbe jövő magyar és osztrák szakirodalmat tanulmányozta át, majd a hazai folyóiratok egy zárt csoportjára, a szépirodalmi divatlapokra irányult figyelme. A tekintetbe jövő s divatlapjellegű bécsi folyóiratokat összevetette a Regélővel és

Honderüvel, nemkülönben a Rajzolatok című folyóiratunkkal s nemcsak szellemi irányközösséget állapíthatott meg, hanem némely cikk közvetlen forrását is megtalálta. Mivel a divatlapok a közvélemény kialakulására igen fontosak voltak, e kapcsolatok felderítése és esetleg további, részben talán közös forrásaik felkutatása irodalomtörténeti szempontból érdekes feladatnak látszott. Az összegyűjtött eredményeket a szükséges kiegészítések után nagyobb tanulmányban óhajtja publikálni.

Dr. Borbély Andor (1896, Kaposvár, unit.), reáliskolai helyettes tanár, Kecskemét (Kogutowicz Károly professzor, Szeged). Ösztöndíjas az egész tanévben; tavaly is állami ösztöndíjas volt. Kiküldetésének célja kettős volt: a bécsi Hadilevéltárban levő, II. József korabeli első kéziratok katonai térképfölvétel további feldolgozása és a bécsi gyűjtemények magyar vonatkozású kartográfiai anyagának ismertetése. Ez évben elkészítette 54 darab felvételi lap másolatát a hozzátartozó „Landesbeschreibung“-gal együtt. — Befejezte a bécsi levéltárak és könyvtárak, valamint magángyűjtemények magyar vonatkozású térképanyaga jegyzékének elkészítését; sajtó alá rendezése most van folyamatban. — A Budára és Pestre vonatkozó és a bécsi levéltárakban őrzött helyrajzi anyag leírását elkészítette; Budapest székesfőváros fogja kiadni. — Hazánk eddig ismert első postatérképének másolatát elkészítette a hozzátartozó ismertetéssel együtt; megjelentetését a postavezérigazgatóság vállalta. — Ez év folyamán a következő dolgozatokat készítette: „Szeged vára ostromának tervrajza 1686-ból.“ Megjelent a „Városi kultúra“ 1932. évfolyamának 3. számában. — Sajtó alatt van a „Die erste auf militärischer Vermessung beruhende Karte Ungarns“ című cikke, mely a Kartographische Mittheilungban fog megjelenni. — A Debreceni Szemle fogja hozni a „Tokaj vára néhány kéziratós ábrázolása“ című dolgozatát, míg a „Magyar városok kéziratós látképgyűjteményei a XVI—XVII. századból“ című tanulmányát a Hadtörténelmi Közleményeknek küldötte meg. — A Föld és Ember című folyóiratban sajtó alatt van a „Magyarország felmérésén alapuló első térképe“ című dolgozata. — „Magyarország katonai felvétele II. József korában“ című (Nagy Júlia dr.-ral együtt írt) nagyobb munkája az Állami Térképészet támogatásával mint a Bécsi Collegium Hungaricum Füzeteinek XII. kötete jelent meg. — Ezekon kívül anyagot gyűjtött a következő témákhoz: A Nagy-Alföld természeti viszonyainak leírása a XVIII. században. — Erdély, Moldva, Oláhország és Bukovina térképezése a XVIII. században. — Jeney Lajos magyar kartográfus élete és munkássága. — A schönbrunni béke (1809) határképeinek elkészítése Budán. — Cartografia Hungarica. (Hazánk kartográfiai ábrázolásának története.) — II. József korabeli felvételeinknél használt módszer és műszereknek leírása. — A magyar hadi térképészet története. — A Hochschule für Welthandel földrajzi intézetével (Prof. Leitner és Assistent Dr. Rungaldier) tartott összeköttetést; a Geographische Gesellschaft előadásait látogatta; több tanulmányi kiránduláson vett részt.

Dr. Hajósy Ferenc (1906, Budapest, róm. kath.), okleveles középiskolai tanár, Budapest (dr. Cholnoky Jenő professzor). A kollégium tagja volt az egész tanéven át. Az első félévben élvezett teljes összegű ösztöndíjat. A bécsi Zentralanstalt für Meteorologie und Geodynamikban dolgozott és szakszempontról továbbképezte magát, Schmidt Wilhelm professzor, valamint Conrad Viktor professzor vezetése mellett. A bécsi meteorológiai intézet életében is részt vett, több ízben szerepelt az intézeti konverzátoriumokon a hazai meteorológiai irodalom ismertetésével. Aktinometriai méréseket is végzett. Az egyetemen szakmájába vágó előadásokat látogatott. — Szaktanulmányi továbbképzésén kívül alkalma volt két önálló témával is foglalkoznia. A középhőmérsékletre vonatkozó, illetve annak meghatározásaira szolgáló vizsgálódásai eredményeként, bizonyos korrekciók alkalmazásával, lehetővé válik a maximum-minimum hőmérő segítségével a középhőmérséklet megállapítása. Dolgozatát a „Das Wetter“ című szaklap fogadta el közlésre. — A hótakarónak a környező légréteg hőmérsékletére gyakorolt hatására nézve is végzett vizsgálatokat. Kutatásainak eredménye a Meteorologische Zeitschriftben jelenik meg.

Dr. Incze Gyula (1903, Nyujtód, Háromszék m., ref.), egyetemi tanársegéd, Szeged, Törvényszéki Orvostani Intézet (dr. Jankovich László professzor). Tavaly is ösztöndíjas volt a II. félévben, az idén az I. félévben, majd a II. félévben is a kollégiumban maradhatott. A bécsi törvényszéki orvostani intézetben dolgozott. Részt vehetett az intézeti munka minden mozzanatában, mint a rendes intézeti alkalmazottak. A boncoláson kívül kórszövetteni, kémiai és egyéb vizsgálatokat végzett. Bő alkalma nyílt tapasztalatok szerzésére a szakértői gyakorlat számára is. Az intézeti vércsoportvizsgálatokat végezte, melyek az apasági keresetekben a bírói gyakorlat számára Ausztriában elfogadottak. Részt vett a kriminológiai és antropológiai üléseken, nemkülönben fontos bűnügyi tárgyalásokon. — Az elektropatológiai intézetben elsajátíthatta az e sérülések és halálesetek elbírálására szükséges szakértői ismereteket, klinikai szempontból is. Alkalma nyílt az innsbrucki és gráci törvényszéki orvostani intézetek megismerésére is. — Öt dolgozata közül három nyomdakészen áll, kettő a nyári szünet alatt nyer befejezést. A Zeitschrift für die gesammte gerichtliche Medizinben németül fog megjelenni a „Histológiai vizsgálatok az agyvelőben heveny lysolmérgezés eseteiben“ című dolgozata, az intézet másféléves anyagában előfordult lysolmérgezéses esetek idegrendszeri feldolgozásaként. — A Beiträge für die gerichtliche Medizinben fog megjelenni az „Adatok a nyúltvelő életfontos központjainak kórszövettanához“ című dolgozata. Ugyancsak a Zeitschrift für die gesammte gerichtliche Medizinben fog megjelenni számos mikrofotogrammal a különböző altatószerekkel történt mérgezés idegrendszeri elváltozásainak vizsgálatáról szóló tanulmánya, az intézet egyéves anyaga alapján, amelyben az álomközpontra vonatkozó addigi ismeretekre is kiterjeszkedik. — „Az A és A₁ vércsoportok elkülönítése s ennek bírói jelentősége“ című dolgozatában, mely befejezés előtt áll, az intézet anyagán végzett kísérleti, kritikai vizsgálá-

latok eredményeit adja. Az elektropatológiai intézetben készült és legközelebb befejezést nyer az „Elektromos áram által okozott szöveti elváltozások az emberi agyvelőben“ című dolgozata. — A kollégiumban előadást tartott a gondolatolvasás problémájáról még odahaza végzett kísérletei alapján.

Kalmár János (1899, Mád, Zemplén m., róm. kath.), okleveles gépészmérnök, a Magyar Nemzeti Múzeum gyakornoka, Budapest. Ösztöndíjas a II. félévben. Fegyvertani kérdésekkel foglalkozván, megismerkedett a bécsi múzeumok gazdag védőfegyvergyűjteményeivel a fejlődési fokozatok és a támadófegyverek kialakulására való hatásuk szempontjából. A Kunsthistorisches Museum és a Rathausmuseum fegyvereit, illetve páncéljait tanulmányozta, különös gondot fordítva a magyar eredetűekre. A múzeumok műhelyeit is tanulmányozta a fegyverkonzerválás szempontjából. A konzerválás különböző módszereit gyakorlatban is elsajátította, nemkülönben a különböző anyagok ragasztási és pótlási módjait. — A hun, avar s alán íjakkal kapcsolatosan feldolgozta a simmeringi és carnuntumi íjmaradványokat s tanulmányát a bécsi Römisches Stadtmuseum fogja nyomtatásban közölni. Az íjkérdésre vonatkozó anyagát magyarországi leletekkel is ki fogja bővíteni, mert ennek nagy szerepe van a sírleletek datálásánál. A Bécs melletti kreuzensteini várban (tulajdonosa gróf Wilcek János) levő anyagot átnézte különösen a magyar fegyverekre nézve, melyekről jegyzéket készített. A gráci Zeughaust is áttanulmányozza, mert a magyar hadtörténelemben a török időben a magyar hadak fel-fegyverzése szempontjából e hely fontos szerepet játszott.

Dr. Kardos Emilia (1908, Palánka, Bács-Bodrog m., róm. kath.), okleveles középiskolai tanár, Pécs (Thienemann Tivadar professzor). Ösztöndíjas az I. félévben. A „Magyar mágnások szerepe a bécsi szellemi életben“ című témán dolgozott, különös tekintettel a XIX. század I. felére. A bécsi nagy könyvtárakban az e témára vonatkozó bibliográfiát állította össze, tekintetbe véve Clemens Maria Hofbauer, Friedrich Schlegel, Zacharias Werner stb. s Széchenyi Ferenc és Zichy Júlia stb. köré csoportosult szellemi kör tagjainak életét és munkálkodását az irodalom, színház, művészet és politika világában. Az egyes körökre vonatkozó nagy irodalom áttanulmányozása után — beleértve a naplók, levelezések áttekintését is — levéltári kutatásokhoz fogott. A bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchiv természetesen nem nyújthatott zárt anyagot s azért sokféle csoportot kellett tárgyára nézve átnéznie, így a Sammelbände des Familienarchivs köteteit, Zinzendorf gróf naplóját, a Staatskanzleinek a Polizeihofstellettel folytatott jegyzékváltását, a Staatsrat tekintetbejövő aktáit, nemkülönben a Wissenschaft-, Kunst- und Literatur állományát vette át.

vitéz Kesserü István (1910, Győr, ref.), jogszigorló, II. éves konzuli akadémikus. Tavaly is félévös ösztöndíjas volt, mint az idén. A bécsi Konzuli Akadémia II. évét hallgatta és végezte el „jó“ eredménnyel. A Konzuli Akadémia több szemináriumában dolgozott és a nemzetközi jogi szemináriumban „A nemzeti kisebbségek anyagi jogairól“ nagyobb referátumot tartott.

Dr. Koch Sándor (1896, Kolozsvár, róm. kath.), egyetemi magántanár, nemzeti múzeumi őr, Budapest. Ösztöndíjas az egész évben. Mineralógiai tanulmányok céljából küldetett ki, különösképen a bécsi gyűjtemények magyar származású ásványanyagának megismerésére, Magyarország ásványelőfordulásait és ásványait felölelő, készülő nagy munkája számára. A Naturhistorisches Museum ásványtárában dolgozott és a legalaposabban áttanulmányozta az igen gazdagon képviselt magyar anyagot, különös tekintettel lévén előfordulási és paragenetikus viszonyaikra; a kristallográfiai vagy kémiai szempontból kevésbé ismert, vagy nem ismert régi magyar anyagból vizsgálati anyagot is szerzett. Számos ásványnál tisztázta a téves vagy hiányos adatokat. Ugyane szempontok vezették a Geologische Bundesanstalt, valamint az egyetemi ásvány- és kőzettani tanszékek gyűjteményei áttanulmányozásánál is. — Dr. Michel professzor, a Naturhistorisches Museum ásványtárának igazgatója, aki vezető szakember a drágakő- és gyöngyvizsgálatok terén, megismertette a részben egészen speciális műszerekkel, bevezette a drágakő- és gyöngyvizsgálatok módszereibe. A professzor gyűjteményében levő hatalmas vizsgálati anyagon alkalmat nyílt a különböző módszereket be is gyakorolnia. — Ásványgenetikai és geokémiai szempontból alkalmat volt a Naturhistorisches Museum ásványtárának gazdag könyvtárát áttanulmányoznia és volt alkalmat Ausztria genetikailag fontos vasércelőfordulását az eisenerzi Erzbergen meglátogatnia. Az itt gyűjtött, főleg genetikai szempontból értékes anyag a Magyar Nemzeti Múzeum ásványtára tulajdonát fogja képezni. — Múzeológiai szempontból áttanulmányozta a bécsi egyetemi és nyilvános múzeumokat, nemkülönben néhány bécsi magángyűjteményt és mint múzeológus nagy hasznát vette a gyűjtőknél és ásványkereskedőknél szerzett tapasztalatoknak.

Dr. Kurzweil Géza (1905, Sopron, róm. kath.), pannonhalmi bencés főiskolai tanár (Bleyer Jakab professzor). Ösztöndíjas a II. félévben. Német néprajzi és nyelvjárástörténeti tanulmányok végzésére küldetett ki. A „Deutsche Volksschauspiele aus den oberungarischen Bergstädten“ című, Ernyei Józseffel együtt kiadott műve II. kötetéhez gyűjtött összehasonlító anyagot. A bécsi Néprajzi Múzeumban dolgozott, ahol sok ösztönzést is nyert, különösen a „Sprachinselsoziologie“ elvi tekintetében. Az elvi kérdéseken kívül tisztázta a fentemlített munka I. kötetében közölt népi játékok eredetének és motivumtörténetének kérdését. A bécsi Néprajzi Múzeummal sikerült tudományos munkássága által a legszorosabb szellemi kapcsolatba lépnie és Haberlandt Artúr professzor, valamint a bécsi és Bécsben időző külföldi, néprajzzal foglalkozó szakemberek bevonásával megalakított Arbeitsgemeinschaft für Volkskunde heti ülésein nemcsak hozzászólásokkal, hanem előadásokkal is résztvett. Megismerkedett a bécsi etnológiai iskola megalapítóival és vezetőivel, Schmidt Wilhelm és Koppers professzorokkal és módszerüket is volt alkalmat behatóbban tanulmányozni. — A Sopron-városi német kancelláriai nyelv eredetének kérdése volt második témája, melyre nézve Stowasser professzorral, az Archiv der Stadt Wien igazgatójával, az osztrák városi kancell-

láriák forrásainak ismerete szempontjából, Pfalz professzorral pedig a témára vonatkozó nyelvészeti kérdések szempontjából értekezett. A tárgyra vonatkozó s azzal kapcsolatos munkákat is áttanulmányozta. — Pannonhalmi főiskolai tanári gyakorlata tökéletesbítése céljából figyelemmel kísérte az egyetemi germanista professzorok módszeres eljárását és szemináriumi munkáját.

Dr. Láng Sándor (1902, Marosvásárhely, róm. kath.), élettani intézeti tanársegéd, Budapest (Farkas Géza professzor). Ösztöndíjas a II. félévben. A bécsi egyetem orvosi vegytani intézetében Barrenscheen professzor vezetése alatt dolgozott s tanulmányozta az izom-működés kémiai folyamatát. Sikerült egy fermentumnak, az úgynevezett májphosphatase-nak, legfontosabb tulajdonságait megállapítania, nemkülönben ennek egyéb phosphatasektől eltérő viselkedését. A májphosphatase segítségével megállapítható lett az adenosintri-phosphorsav eddig vitás szerkezeti képlete is. Vizsgálatainak eredményei a *Biochemische Zeitschrift*-ben fognak megjelenni. — Tanulmány tárgyává tette az izom cofermentum-systemájának összefüggését az idegrendszerrel. E vizsgálatok lezárása küszöbön áll. — Az izom-chemiai vizsgálatokon kívül tanulmányozta a calcium és phosphor-anyagcserét az ostitis fibrosa betegségben, mely a mellékpajzsmirigyek daganatával látszik összefüggésben lenni. Ez a tanulmánya is a *Biochemische Zeitschrift*-ben fog közzététetni.

F. Mauks László (1906, Szikszó, Abauj-Torna m., ref.), református segédlelkész, Debrecen (Erdős Károly professzor). Ösztöndíjas az I. félévben, majd mint kedvezményes fizető további két hónapig itt maradt. Újszövetségtörténeti tanulmányok végzésére küldetett ki két témával kapcsolatosan (Az ősgyülekezet története Jeruzsálem bukásáig és a Jakab-kérdés; A zsidó-keresztény irányzat általános kutatása). Az egyetemen hallgatta Hoffmann protestáns teológiai professzor előadásait, aki a témákra vonatkozó bibliográfiai anyag összeállításában is nagy segítségére volt. Az első témára nézve feldolgozta a történeti és lélektani bibliográfiai anyag nagy részét. — A bécsi magyar református istentiszteletbe is belekapcsolódott s a bécsi Magyar Akadémikusok Egyesületének a bécsi magyar követségen rendezett ünnepén beszédet mondott.

Dr. Meznerics Ilona (1906, Szabadka, róm. kath), okleveles középiskolai tanár, Budapest (Papp Károly professzor). Ösztöndíjas az I. félévben, majd meghosszabbítva a II. félévben is. Palaeogeológiai szakmunkálkodásának eszközölhetése céljából a bécsi *Naturhistorisches Museum* geológiai-palaeontológiai osztályán dolgozott a tanév egész folyamán Schaffer professzor és Kautzky Frigyes dr. palaeontológusok vezetése mellett. Régebbi munkája folytatásaként a Bécs-környéki szarmata-pontusi anyagot s ezen képződményeknek a természetben való föltárásait kutatta. E tanulmányainak az volt a célja, hogy a tekintetbe jövő szakirodalom felhasználásával a pontusi-szarmata határkérdést említett kutatásai alapján szaktanulmányban lefedtesse majd. Főmunkássága a steinabrunni felső mediterrán-fauna revidálása és az eleddig legnagyobbbrészt meghatározatlan anyag meg-

határozása volt. Az anyagot a legújabb irodalom tekintetbevételével átvizsgálta és sikerült is a múzeumban levő jelentős összehasonlítható anyaggal, nemkülönben a zoológiai gyűjteményben levő recens anyaggal való összehasonlítás által legnagyobb részben meghatározni. Munkájának jelentősége, hogy e metodika a magyarországi felső mediterrán-képződményekre is alkalmazható lesz és az elért eredmények a hazai anyag számára is hasznosíthatók lesznek. E témával kapcsolatos tanulmány — teljes befejezése után — egy bécsi szaktudományi folyóiratban kerül közlésre. — Palaeontológiai munkálkodásán kívül ösztönzést nyert a geológia egyéb területein is s egyetemi szakelőadásokon kívül alkalmá volt mind a szarmata-pontusi kérdés feltárása szempontjából fontos feltárásokat, mind pedig a mediterrán faunát és más képződményeket, professzorok vezetése alatt rendezett több nagyobb szakkiránduláson a helyszínen tanulmányozni. — Az egyetem palaeobiológiai intézetét és annak gyűjteményét (professzor Abel Othenio) is volt alkalmá megismerni.

Polzovics Iván (1909, Gödöllő, róm. kath.), okleveles közgazda, sub auspiciis gubernatoris doktorjelölt, Budapest (Egyed István professzor). Ösztöndíjas a II. félévben. Kiküldetésének célja nemzetközi jogi szakképzettségének kiegészítése volt. A tekintetbe jövő egyetemi előadásokat hallgatta s Hold professzor nemzetközi jogi szemináriumának munkájában tevékeny részt vett. Tudományos kutató munkát is végzett és „A Szentszék nemzetközi jogállása“ című nagyobb tanulmányán dolgozott, különösen a Szentszék mint a nemzetközi jogközösség tagja és a Szentszék nemzetközi cselekvőképességének korlátai témakörrel kapcsolatosan. Gazdag anyagot gyűjtött továbbá egy tanulmányához, melyben a Szentszéknek a nemzetközi békét szolgáló tevékenységét fogja vizsgálat tárgyává tenni. Egy másik problémája a nemzetközi légi közlekedési jog kérdésével kapcsolatos, amelyre nézve a bibliográfiát összeállította és a kérdés jogforrásaival is megismerkedett s néhány szempontra nézve a nemzetközi jogi szemináriumában hosszabb referátumban számolt be.

szentgáli Poór Erzsébet Lili (1905, Csurgó, Somogy m., róm. kath.), szobrászművésznő, Budapest (Országos Magyar Iparművészeti Iskola). Ösztöndíjas az I. félévben, majd folytatólagosan a II. félévben is kollégista volt. Szobrászművészeti tanulmányainak elmélyítése a bécsi gyűjtemények beható megismerése által, nemkülönben ösztönzések nyérése alkotó művész munkája szempontjából volt kiküldetésének célja. Prof. Zita Heinrich szobrászművész vezetése alatt dolgozott és vázlatokon kívül egy fejet és egy aktot készített el a Wiener Frauenakademie szobrászati osztályán. Zita professzor a mesteriskolákban szokásos módon kísérte figyelemmel munkáit s a II. félévben lehetővé vált a gyakorlati kő- és márványfaragás technikájának elsajátításában az alapeljárás módokkal megismerkednie. Ennek jelentősége abban állott számára, hogy az agyag- és gipszmodell, valamint a kivitelezett nemes anyag közötti formai különbségekre irányult figyelme, amit azután úgy az agyagmunkánál, mint annak kivitelezésénél tekintetbe lehet vennie. — Akadémiai munkálkodásán kívül a

kollégiumi műteremben hat plakettet készített el, melyek közül az egyik nagyobb kompozíció. Ugyancsak a kollégiumi műteremben készült egy aktkompozíciója, melyet kőanyagból maga faragott ki és amelyet évvégi kiállítás alkalmával meg is vásároltak. — A budapesti tavaszi tárlaton két munkával szerepelt.

Dr. Schmidt Eligius Róbert (1902, Karánsebes, róm. kath.), bányász mérnök-geológus (m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola, Sopron). Május óta a Földtani Intézetben ideiglenes havidíjas. Tavaly is ösztöndíjas, az idén az I. félévben. Tektonikai tanulmányokat végzett s az egyetemi geológiai intézetben dolgozott Suess és főleg Kober professzorok mellett. Egy új geomechanikai elméletet állított fel, melyet Kober professzor az egyetemen is ismertetett és méltatott, szembeállítván ezt az eddigi földkialakulási teóriákkal. Egyik tanulmánya megjelent a Neues Jahrbuch für Mineralogieban (Band 67, Abt. B. 1932.) „Eine theoretisch-mechanische Deutung der europäischen Bruchsysteme“ címen. — Egy másik cikke, „A geothermikus gradiens kérdéséhez“, a Bányászati és Kohászati Lapokban (1932) jelent meg. — További négy munkát fejezett be, melyek közül a Debreceni Szemlében (1932) megjelent a „Kísérlet a Föld dislocatiois irányainak geomechanikai magyarázatára“ című. A Forschungen und Fortschritte, Nachrichtenblatt der deutschen Wissenschaft und Technik (1932) hozta prof. dr. L. Koberrel együtt írt cikkét: „Geomechanik der Erdoberfläche“. A Bányászati és Kohászati Lapokban jelenik meg: „A geotermikus gradiens kérdéséhez. Különös tekintettel az Alföldre“ című dolgozata, míg a Petroleum szakfolyóirat a „Beiträge zur Frage des geothermischen Gradienten“ című tanulmányát fogja közölni. — Szakelőadást tartott Budapesten a Magyarhoni Földtani Társulatnak 1932 május havi ülésén „A föld dislocatiois irányainak geomechanikai magyarázata“ címen, Szegeden az Egyetem-Barátok természettudományi szakosztályának 1932 áprilisi ülésén „A geológiai törésvonalak mechanizmusáról“ címen. A bécsi Magyar Akadémikusok Egyesületében pedig „Magyarországnak, mint geológiai egységnek kialakulása“ címen tartott előadást.

Dr. Stefancsik Szilárd (1900, Kassa, róm. kath.), egyetemi tanársegéd az I. számú női klinikán, Budapest (Frigyesi József professzor). Ösztöndíjas az egész évben. A bécsi I. számú női klinikán Frankl professzor vezetése alatt tudományos kutatást végzett a méh rugalmas rostjainak vizsgálatára vonatkozóan a legkülönbözőbb korokra kiterjesztve és összehasonlító anatómiai szempontból állatkísérletekkel is kapcsolatba hozva. Az anyagot a klinikai laboratóriumi anyagon kívül a kórbonctani, törvényszéki orvostani intézetekből, egyes gyermekkórházakból és a közegészségtani intézetből szerezte be, ami által alkalma volt ez intézeteket is megismernie. Tanulmánya „A méh szövetének rugalmas rostjairól“ címen eredeti ábrákkal a Zeitschrift für Geburtshilfe und Gynäkologie című szakfolyóiratban jelenik meg. — A magzati csontosodás figyelemmel kísérhetése és vizsgálhatása szempontjából fontos preparáló eljárást sikerült elsajátítania s az elkészített preparátumok a budapesti I. számú női klinika birtokába kerültek.

A klinika gyakorlati munkáján is részt vett és alkalma volt a szülő- és gyermekgyógyászati osztály működését figyelemmel kíséreni. — A sepsis-kérdéssel kapcsolatosan a Wiener Klinische Wochenschrift számára „Az extragenitális áttételek gyermekgyógyi sepsisnél“ címen írt dolgozatot. — Alkalma volt speciális műtéteket, az úgynevezett Chrobak-, Schauta-, Wertheim-műtéteket, nemcsak szemlélni, hanem e műtéteket végző professzorokkal egyes kérdéseket megbeszélni. Hullaműtéteket maga is végzett, hogy e műtétek eredeti eljárásának lényegébe betekintést nyerjen, egyúttal az eredeti technikát elsajátíthassa. — Az I. számú klinikán kívül Halban, Latzko és Bucura professzorok osztályán volt alkalma e tanárok sajátos műtéti eljárását látni. — Bécsi munkálkodásának befejezése után július havában egyhónapos németországi körútra indult a legfontosabb klinikák és azok működésének megismerése céljából.

Dr. Szelőczy János (1905, Budapest, ref.), gyógyszer-tani intézeti tanársegéd, Budapest (Vámosy Zoltán professzor). Ösztöndíjas az I. félévben, majd Bécsben maradhatott a II. félévben is. A Pick professzor vezetése alatt álló Pharmakologisches Institutban dolgozott az egész év folyamán. Egyik témája a diuresis kérdésével volt kapcsolatos s a pyramidon diuretikus hatását kellett vizsgálnia különösen altató-, illetve központi megnyugtatószerek befolyásolásakor. A vonatkozó vizsgálati módszereket is elsajátíthatta, kiismervén előnyeiket és hátrányaikat. Ezirányú kísérleteit néhány kiegészítő kísérlet elvégzése után otthon fogja lezárni. — Majd azt vizsgálta, hogy mennyi strofantint köt meg a szív, ha más anyagokkal kezelik s e kísérletezés közben egy rokonprobléma merült fel, hogy tudniillik hogyan reagál a szív strofantinra, ha különösen a vagusra ható anyagokkal előkezelik. — E kísérletek mellett befejezte vizsgálatait a kámfor befolyásáról az adrenalin-reakcióra. A bécsi farmakológiai intézetben volt alkalma megismerkedni az angol Gibbs professzorral, aki jelenleg a georgiai egyetem ny. r. tanára és aki még Kanadában mesterséges macskaszívet konstruált. Kiseb módosításokat eszközölvén a mesterséges macskaszívvel, majd újabb módosításokkal és tökéletesítésekkel szerkesztett kutyaszívvvel, sikerült betekintést nyerni a vérkeringés farmakológiájába. A Gibbs professzorral végzett kísérletekkel sikerült tisztázni a humorál transmissio kérdését. Kimutatható, hogy a nervus cordae tympani izgatásakor egy kémiai anyag, az úgynevezett Cordastoff keletkezik. A histaminnal végzett kísérletek is hasonló eredményre vezettek. — A Magyar Élettani Társaságnak Pécsen május havában megtartott ülésén előadást tartott a kámfor, adrenalin és Cordastoffal végzett kísérleteiről és az Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologieban, valamint a Magyar Orvosi Archivumban fognak megjelenni e kísérleteknek jelentős eredményei. Önálló kutatásai mellett sok metodikai és gyakorlati (üvegtechnikai, elektrofizikai) jártasságra tett szert. — Az év folyamán előadást tartott a bécsi Collegium Hungaricumban és a bécsi Magyar Akadémikusok egyesületében a dohányzásról és alkohol- s koffeintartalmú italokkal kapcsolatos közérdekű problémákról.

Szilágyi János (1907, Debrecen, gör. kath.), szakvizsgás tanárjelölt, Debrecen (Alföldi András és Láng Nándor professzorok). Ösztöndíjas az I. félévben, majd folytatólagosan hat héttel tovább maradhatott itt. Kiküldetésének kettős célja volt: a római provinciális, különösképp Pannoniára vonatkozó szakismereteinek kiszélesítése és „A magyarországi római téglabélyegek gyűjteménye” című forráskiadványának további kiépítése megfelelő anyaggyűjtő kutató munka által. — Kiküldetése első céljaként hallgatta a tekintetbe jövő előadásokat és résztvett szemináriumi gyakorlatokon. Szakmunkájához folytatta az anyaggyűjtést és azt be is fejezte. A bécsi Kunsthistorisches Museumban, a Niederösterreichisches Landesmuseumban, a Museum Vindobonenseben, Deutsch-Altenburg, Petronell, Kismarton, Wiener-Neustadt, Baden és Mödling gyűjteményeiben sok száz bélyeg másolattal sikerült az anyaggyűjtést teljessé tennie. — A kollégium anyagi támogatásával lehetővé vált hazautazása alkalmával Budapesten és a Dunántúl ama városaiban kutatnia, amelyeknek múzeumi anyaga témájával kapcsolatosan tekintetbe jön (Magyaróvár, Sopron, Veszprém, Győr, Komárom). Az összegyűjtött bélyegek datálása és történeti kútfőkként való értékesíthetése végett a külföldi bélyeg-csatlakozásokat kereste és tanulmányozta.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Felföldy Károly (1900, Kiskunmajsa, róm. kath.), okleveles közigazda, szolgabíró, Elek. Csanád-Arad-Torontál egyesített vármegyék ösztöndíjasa az I. félévben. Kiküldetésének célja Ausztria közigazgatásának és szociális politikájának tanulmányozása elméleti és gyakorlati szempontból. Több könyvtárban, különösen pedig a parlamenti könyvtárban megismerkedett Ausztria közigazgatásával, úgy a központi, mint a vidéki szervekkel s az egyes községek közigazgatási szervezetével is. Elméleti tanulmányait különösen báró Zessner-Spitzenberg professzor irányítása mellett végezte. Majd a központi szervek működését tanulmányozta gyakorlati szempontból s mivel főképp a községi szegényügy és rendészet szervezésére akarta irányítani figyelmét, a hietzingi járáskapitányság közigazgatási, valamint a járáshoz tartozó községek népjóléti berendezéseit tanulmányozta. Alkalma volt mind e helyeken a vezető tisztviselőkkel közvetlen kapcsolatba lépnie. A bécsi Magyar Akadémikusok Egyesületének életében tevékeny részt vett.

Dr. Juhász István (1901, Makó, róm. kath.), járási tisztiorvos, Kiszombor. Csanád-Arad-Torontál egyesített vármegyék ösztöndíjasa a II. félévben. Gyakorlati közegészségügyi tanulmányok végzésére küldetett ki. Foglalkozott a jelenleg érvényben levő ausztriai közegészségügyi törvényekkel, a magyar törvények és rendeletekkel való összehasonlítás szempontjából. A Bundesministerium für soziale Verwaltung szívessége folytán módja volt Bécs általános és speciális egészségvédelmi berendezéseinek megismerésére és azonkívül a vidék (Bundesländer) újabb egészségügyi törekvéseit ismerte meg. Meg-

tekintette a bécsi általános higiénikus berendezések üzemét (vízművek, szennyvíz- és szeméttüzet, temető, vágóhíd stb.), majd a tuberkulózis elleni küzdelem szempontjából fontos kerületekkénti tüdőbeteggondozók és a központi tüdőbeteggondozó intézet munkájába nyert bepillantást. Ez intézetekben néhány hétig dolgozott, de közben alkalma volt a bécskörnyéki szanatóriumok, valamint a wienerneustadti tüdőgondozó intézet szervezését és munkáját megismernie. A gyermekvédelmi intézményeket orvoshigiéniai és pedagógiai szempontból tanulmányozta, nemkülönben a venereás gondozó intézeteket, ideg- és elme-gondozó intézményeket, házassági tanácsadókat stb. Júliusban a távolabbi vidéki közegészségügyi szervezetek megismerése volt célja (Grác, Salzburg, Innsbruck) s Münchenbe is elment az ottani viszonyok tanulmányozása végett.

Kenézy Gábor (1912, Szekszárd, ref.) Tolna vármegye ösztöndíjával (a Collegium Hungaricumnak nem volt tagja) a „Hochschule für Welthandel in Wien“ kereskedelmi főiskolán folytatta tanulmányait, amelyeknek alapján az előírt vizsgálatokat és kolloquiumokat eredményesen letette.

A felsorolt ösztöndíjasokon kívül még a következő tudományos kutatók, illetve művészek dolgoztak, mint **vendégtagok**, ebben a tanévben a kollégium kötelékében: *Dr. Binder Irén*, középiskolai rendes tanár, fizetéses szabadsággal volt a kollégium tagja egész éven át; tavaly ösztöndíjas. Ezévből is folytatta a bécsi Hofkammerarchivban kutató munkásságát a XVIII. századi magyarországi német településekre nézve. Kutatásainál szem előtt tartotta a Mária Terézia-korabeli bánási német bevándorlók kulturális, gazdasági és szociális viszonyait, nemkülönben a bevándorlottak lelki struktúráját. Egy tanulmánya megjelent a Deutsch-Ungarische Heimatsblätter IV. évfolyamában: „Das Schicksal der im Jahre 1755 vertriebenen Hauensteiner im Banat“ címmel. Az ezévből átkutatott és feldolgozott anyagból öt dolgozata, illetve tanulmánya készül. Szakmunkálkodásán kívül a kollégium belső adminisztrációs munkájában is résztvett. Ugyancsak tevékeny részt vett a kollégiumhoz forduló külföldi tudósok részére szaktanulmányi kérdésekben való felvilágosítás adása terén. — *Nagy Elemér* a Reinhardt-rendezőszemináriumnak II., végső tanfolyamát szabályszerűen lehallgatván, megszerezte a végbizonyítványt. A szeminárium munkájában tevékeny részt vett, azonkívül elkészítette Madách: *Ember Tragédiájának* térszínpadi inscenálási tervezetét; e tervezetét 12 darab díszlettel s az újszerű színpad pontos technikai berendezésének alaprajzával részletesen kidolgozta. Hofrat Gregor professzor megbízására Goethe *Faustjének* inscenálási tervével foglalkozott s azt modellben díszlettervvel együtt elkészítette. A bécsi Nemzeti Könyvtár Theatersammlungjában a május havában rendezett *Faust-kiállítás*on jelentős sikerrel szerepelt. A Burgtheater igazgatójának megbízására Schiller: „*Die Räuber*“-jának inscenálási tervezetét elkészítette. A Burgtheater igazgatója az *Ember Tragédiájának* inscenálási tervét elfogadta a következő évi színrehozatal alkal-

mára; az inscenálási terv megvételére ajánlatot tett. A Nemzeti Könyvtár Theatersammlungjában folytatta a könyvtári munkálkodást. A bécsi Magyar Iskolaegyesület javára karácsonykor egy misztériumot írt és rendezett, mely a Collegium Hungaricum került előadásra. — *Nagy Vilmos* tanulmányi célja az operarendezés elméleti és gyakorlati elsajátítása volt. Engedélyt kapott arra, hogy a bécsi állami operában dr. Wallerstein Lothar főrendező vezetése alatt rendezői tanulmányokat folytathasson. Az intendatura engedélye alapján résztvett a próbákon és előadásokon, nemkülönben több új darab és felújítás betanításában. Szakmájával irodalmilag is foglalkozott. Wallerstein főrendező engedélyével az operaház salzburgi nyári vendégszínházával kapcsolatosan az előadásoknál asszisztált. — *Dr. Tagán Galimdsán* közgazdasági, szociológiai és ethnológiai szakkérdésekkel foglalkozott, különös tekintettel az orosz viszonyokra. A kollégiumban az orosz nyelvet tanította és útbaigazítással szolgált orosz- és török-vonatkozású szaktudományi kérdésekben. — *Velits Miklós* belső-építő iparművész belső-építészeti szakmunkálkodást végzett és a Werkbundsiedlung nemzetközi kiállításán szép sikerrel vett részt.

Egy évnél rövidebb, de egy hónapnál hosszabb ideig voltak vendégei a kollégiumnak: Csallány Dezső, Gárdonyi Klára, Harsányi Margit, Rottenbiller Alajos, Scipiades Elemér és Vargha Zoltán.

Az ebben a tanévben a kollégiumot igénybevevő **külföldiek** közül magyar tudósok, illetve művészek részére ösztöndíjat adományozó külföldi államok *csereösztöndíjasai* voltak: Castelli Edgardo (olasz), Pesenti Antonio Mario (olasz), Sternberg Sten (svéd), Thulstrup Ake (svéd). — Külföldi *vendégek* voltak: Hart Hermann (a müncheni egyetem újságtörténeti intézete részéről) és Theobald Katherin Oxfordban végzett középiskolai tanár, aki ennek fejében a kollégiumi angol nyelvórákat és az angolnyelvű társalgást vezette.

III. BERLINI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Berlin N. W. 7. Dorotheenstrasse 2.

NÉMETORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Boronkay Antal (1907, Lugos, róm. kath.), okleveles középiskolai tanár, Budapestről (prof. Bleyer Jakab), ösztöndíjas mindkét félévben. Az előző tanévben is berlini ösztöndíjas volt. Az egyetemen Farkas és Petersen irodalomtörténeti, Vierkandt és Spranger kultúr-filozófiai professzorok előadásait hallgatta. Befejezte az adatgyűjtést a magyar és osztrák ballada viszonyáról irandó doktori értekezéséhez, melynek fele fogalmazásban is kész és melyben kimutatja, hogy az osztrák történeti balladaköltészet céltudatosságában nyilatkozó szelleme a magyar történeti tárgyú balladairodalomra nem hatott, a hatás csak külsőséges elemek átvételén látható. Munkáját a Magyar Inté-

zetben két referátummal ismertette. Résztvett húsvétkor a német és külföldi pedagógiai folyóiratok szerkesztőinek mainzi gyűlésén s azon a hazai iskolaügyről előadást tartott. A kollégium könyvtárát rendezte és kezelte. Járt Weimar, Frankfurt a. M., Darmstadt, Wiesbaden, Drezda városokban.

Dr. Csalogovits József (1908, Pancsova, róm. kath.), alapvizsgás tanárjelölt, bölcsészdoktor, Budapestről (prof. Alföldy András), ösztöndíjas az első félévben. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium segítségével a második félévet is Berlinben tölthette. A Museum für Vor- und Frühgeschichte gyűjteményeiben és raktáraiban dolgozott Unverzagt professzor és dr. Jenny mellett. A magyarországi, főleg régiségkereskedők által Berlinbe került őskori emlékanyagot dolgozta föl, a fontosabb darabokról rajzot, illetve fényképet készítve s kiírva a rájuk vonatkozó naplőfeljegyzéseket, miáltal publikálásuk bármikor lehetséges. Áttanulmányozta a Magyarország szomszédos területéről való berlini kapcsolatanyagot és az otthon hozzá nem férhető idevágó irodalmat. Gyakorlatot szerzett őskori leletek preparálási eljárásaiban. A Berliner Anthropologische und Urgeschichtliche Gesellschaft március 21-i ülésén a Museum für Völkerkundeban „Neue Ergebnisse der ungarischen Neolithforschung“ címen előadást tartott, melynek szövege a Praehistorische Zeitschriftben jelenik meg. Ugyane folyóirat 1931. évi évfolyamában megjelent „Die neu aufgedeckte neolithische Siedlung und das kupferzeitliche Gräberfeld von Kiskőrös“ című dolgozata. A ságvári ásatásokról az Archaeologiai Értesítő 1931. évfolyamában számolt be.

Dr. Follmann Jenő (1898, Budapest, róm. kath.), orvos, pécsi bőrklinikai tanársegéd (prof. Berde Károly), ösztöndíjas mindkét félévben. A Kaiser Wilhelm Institut für Biologieben Fischer Albert osztályán végzett metodikai előtanulmányok után az egyetemi bőrklinikára került Blumenthal professzor mellé, ahol Höfer tanársegéddel dolgozott. Két, a rák szövettanára és a szövettényésztés gyakorlatára vonatkozó dolgozathoz gyűjtött anyagot, melyhez 800 metszetet készített. A klinika szövettényésztő laboratóriumában elsajátította a szövettényésztéssel kapcsolatos eljárásokat. Az Agfánál színes fotografiai kurzust vett. Wámoscher László docenstől megtanulta a mikrodizzekciós készülékkel való dolgozást. A II. magyar dermatológiai kongresszuson tartott előadása „Über die Einteilung der Metaplasmen auf Grund der Differenzierung mit besonderer Berücksichtigung der Epitheldesmoplasie“ címen az Archiv für Dermatologie 1932. évfolyamában megjelent. Meglátogatta a lipcei és a boroszlói bőrklinikát is.

Dr. gödényházi Gödény Imre (1897, Batiz, Szatmár m., ref.), okleveles mezőgazda, a mezőgazdasági tudományok doktora, közgazdaságtudományi kari egyetemi tanársegéd (prof. Kerpely Kálmán), ösztöndíjas az első félévben. Általános gazdasági kérdésekkel foglalkozott. A mezőgazdasági főiskolán és az egyetemen mező- és közgazdasági előadások közt főleg Aereboe professzor agrárpolitikai előadásait hallgatta. Az állami könyvtárban tanulmányozta az agrárpolitikára, telepítésre és gazdasági krízisre vonatkozó irodalmat. A Humboldt-

Klub nemzetközi munkaközösségében az európai mezőgazdasági krízisről előadást tartott.

Göllner András (1907, Kolozsvár, róm. kath.), okleveles építész-mérnök (prof. Hüttl Dezső), ösztöndíjas az első félévben. Berlin és környékének építőművészetét, főleg Schinkel műveit tanulmányozta. A műegyetemen Krencker és Rüster építéstörténeti, Tessenow épülettervezési és Lehnert professzor lakásberendezési előadásait hallgatta. Berlin háború utáni kislakásépítkezését és sportépületeit helyszíni megfigyelés és tervlapok alapján ismerte meg.

Dr. Iwsits Imre (1908, Keszthely, róm. kath.), jogi doktor, Pécsről (prof. Bozóky Géza), ösztöndíjas a második félévben. Berlini tartózkodását a pécsi jogi kar segítségével egy hónappal meghosszabbíthatta. Az egyetemen Wolf kereskedelmi jogi, Flechtheim részvényjogi és J. Magnus szabadalmi jogi előadásait hallgatta. Az egyetem jogi szemináriumában és a Kaiser Wilhelm-Institut für internationales Privatrechtben dolgozott, ahol a magyar szerzői jogtervezetről referátumot tartott. Tanulmányának tárgya az ipari védőjog volt, különös tekintettel a szerzői és kiadói, különösen a rádió és hangosfilmre vonatkozó jogra. Egy nagyobb tanulmányhoz az anyagot összegyűjtötte. Látogatást tett az Ullstein Kiadóházba, a szabadalmi hivatalba, az Ufa-Studióba, a Funkhausba és a lipcei Buchhandel-Hausba.

Kákay Szabó György (1903, Tenke, Bihar m., róm. kath.), festőművész, Budapestről (prof. Glatz Oszkár), ösztöndíjas az első félévben, a kultuszminisztérium és a Szépművészeti Múzeum támogatásával a II. félévet is Berlinben tölthette. A Kaiser Friedrich Museum-ban dolgozott Ruhemann custos mellett, akitől képrestaurálási eljárásokat sajátított el, így a nedvességre nem reagáló, a hólyagot eltüntető ragasztószer, az elektromos vasalólapátok és a szinttartó viaszkos festék kezelését. Nagy hasznára vált, hogy a Van-Gogh-perben szakértőként szereplő Ruhemannal átvizsgálhatta a Van-Gogh-hamisítványokat, mely alkalommal gyakorlatot szerzett az ultraviolett lámpával való képvizsgálatban. Mintegy 30 képet önállóan restaurált, köztük több jelentősebb múzeumi tulajdont. Technikatanulmány céljából egy Rubens-képről részletmásolatot készített a mester receptje szerint. Megismerkedett a képátvilágítás technikájával.

Kliebert László (1908, Cegléd, ref.), okleveles gépészmérnök, műegyetemi kisegítő tanársegéd (prof. Pöschl Imre), ösztöndíjas a II. félévben. Az Institut für Schwingungsforschungban dolgozott Salinger professzor osztályán, kinek rádiótechnikai előadásait hallgatta. Nagyfrekvenciájú áramok mérésével foglalkozott. Két nagyfrekvenciájú, majdnem egyforma hullámhosszú rezgőrendszer interferenciáit vizsgálta egy e célból magaszerkesztette készüléken. A mérések eredményét otthon fogja földolgozni. A kísérletek közben fölmerült több részletkérdés műszaki doktori értekezésének tárgya lesz. Ehhez a Berlinben talált irodalmat is földolgozta.

Dr. Kuthy Sándor (1904, Budapest, róm. kath.), okleveles vegyész-mérnök, debreceni kórbonctani intézeti tanársegéd (prof. Huzella Tivadar), ösztöndíjas a II. félévben. A műegyetem fizikális-kémiai

intézetében dolgozott Volmer professzor mellett. A proteineknek a kristályképződésre való befolyását vizsgálta. A munkának mechanikai részét otthon fejezi be, s az eredményt Volmer professzorral közösen fogják publikálni. Délutánonkint kijárt a Kaiser Wilhelm-Institut für Physikalische Chemiebe, ahol Freundlich professzor mellett a kolloid-kémia módszereit tanulta meg. Hospitálás révén tanulmányozta a berlini élelmiszeripari tanoncok szakoktatását.

Dr. Móra (Morawetz) Károly (1899, Sternberg, Morvaország, róm. kath.), okleveles középiskolai tanár, bölcsészdoktor, budapesti egyetemi tanársegéd (prof. Kövesligethy Radó), ösztöndíjas az első félévben, a svábhegyi obszervatórium támogatásával a II. félévet is Németországban töltötte. Közel nyolc hónapig Lipcsében dolgozott az egyetemi csillagvizsgáló intézetben. A pozíciós asztronómia módszereit, továbbá a Messier 67 csillaghalmazban található sajátmozgásokat tanulmányozta. Résztvett a 30 cm-es refraktor műszerhibáinak meghatározásában. Fotográfiai fölvételeket készített a Messier 67 nyílt csillaghalmazról. Az eredményeket otthon dolgozza ki. Hallgatta Hopmann csillagászati, Heisenberg és Hund professzorok fizikai előadásait, eljárt Weichmann professzor asztrofizikai kollokviumaira. A karácsonyi szünetben megtekintette a berlini csillagdákat, húsvétkor a Zeiss-gyár asztroosztályát. Május végétől Heidelbergben Wolf professzor mellett a reflektor kezelését tanulta.

Dr. Rostás (Rosenheim) László (1909, Székesfehérvár, izr.), jogi doktor, budapesti szemináriumi adjunktus (prof. Navratil Ákos), ösztöndíjas az első félévben, tanulmányi segéllyel a II. félévet is Berlinben töltötte. Két hónapig egy konjunktúratanai pályamunkán dolgozott, melynek tervezetét és részleteit december 31-én a Magyar Tudományos Akadémiának benyújtotta, s ehhez utólag újabb részletet csatolt. Az egyetemen Lederer, Pályi, Bonn, J. Hirsch és Wagemann professzorok közgazdaságtani előadásait hallgatta s résztvett a közgazdaságtani szeminárium gyakorlatain. Bepillantást nyert az Institut für Konjunkturforschung munkásságába, dolgozott a Forschungsstelle für den Handelben J. Hirsch professzor és dr. Hecht mellett, főmunkásságát a Dresdner-Bank közgazdasági osztályán és az Institut für Landwirtschaftliche Marktforschungban folytatta. Előbbi intézetben négy dolgozatot készített el, melyek a Vierteljahrsberichte der Dresdner Bankban fognak megjelenni „Die Preisentwicklung in Deutschland im Jahre 1932.“, „Die Lage des Einzelhandels“, „Die Lage der einzelnen Industriezweige“ és „Die Auslandsverschuldung Deutschlands“ címen. A mezőgazdasági piackutató intézetben Brandt professzor mellett Hanau docens irányításával a keresetelemzés matematikai-statisztikai módszereit sajátította el s egy itt írt dolgozata „Die Bestimmungsfaktoren der Schafpreise“ címen a Blätter für landwirtschaftliche Marktforschungban jelenik meg. Két kisebb tanulmányt is írt „Németország valutapolitikája a stabilizáció óta“ címen a Magyar Középeurópa Intézet részére és „Németország gazdasági külpolitikájáról“ a Magyar Szemle számára. Az Akadémiához benyújtott pályamunkáját az április 10-i hivatalos bírálat úgy a javasolt

tervezetre, mint a kidolgozott részletekre nézve első helyen állónak ítélte s a pályakérdés elméleti, tantörténeti és konjunktúrapolitikai részének kidolgozásával megbízta.

Dr. Harkai Schiller Pál (1908, Budapest, ág. ev.), alapvizsgázott tanárjelölt, bölcsészdoktor, a budapesti Gyógypedagógiai Szeminárium gyakorlóka (prof. Ranschburg Pál és Kornis Gyula), ösztöndíjas az első félévben. Előző évben is berlini ösztöndíjas volt. Az egyetemi lélektani intézetben dolgozott Köhler és Rupp professzorok mellett. Az egyes érzékterületek kölcsönhatását vizsgálta: az akusztikus ingerlés hatását optikus képekre, majd akusztikus jelenségek megváltozását optikai hatásokra. Eredményeiről „Das optische Verschmelzen in seiner Abhängigkeit von heteromodaler Reizung“ címen a Zeitschrift für Psychologie 1932. évfolyamában számolt be. Egy másik dolgozata „Die Rauhigkeiten als intermodale Erscheinung“ címen ugyane folyóiratban fog megjelenni. Egy W. Wolffal közösen írt munkája „Gegenseitige Beeinflussung der optischen und akustischen Helligkeit“ címen készülében van, éppígy egy halakon végzett kísérleteiről írt beszámolója „Heteromodale Transposition bei Fischen, phoxinus levis“ címen. Egy régebbi munkáját németül közölte a Farbe-Ton Forschung 1932. évfolyama „Die Stellung der synästhetischen Erscheinungen in der Seelenstruktur“ címen. Meglátogatta Berlin valamennyi pszichológiai laboratóriumát és megismerkedett a vezetőkkel. Meghívták egy előadás tartására a X. pszichológiai kongresszusra Kopenhágába, hol „Intermodale Wechselbeziehungen“ címen fog előadni. Referátumokat írt a Zeitschrift für Psychologieba.

Dr. Szelestey Gyula (1900, Devecser, róm. kath.), okleveles vegyészmérnök, szakvizsgázott tanárjelölt, bölcsészdoktor, állatorvosi főiskolai tanársegéd (prof. Groh Gyula), ösztöndíjas az első félévben. Az előző tanév II. félévében is berlini ösztöndíjas volt. Az egyetem fizikális-kémiai intézetében Bodenstein professzor mellett, a Kaiser Wilhelm-Institut für Physikalische Chemieben Polányi professzor osztályán és az Institut für Strahlenforschungban végzett tanulmányokat. A kiküldetési idő rövidege miatt csak az intézetekben fölmerült problémák és látott metódusok tanulmányozására szorítkozott.

Dr. Szent-Iványi Béla (1908, Körmöcbánya, róm. kath.), szakvizsgázott középiskolai tanár, bölcsészdoktor, Budapestről (prof. Horváth János), mindkét félévben és az előző tanévben is berlini ösztöndíjas volt. Folytatta a pietizmus magyarországi történetére vonatkozó adatgyűjtést a Magyar Intézetben, az állami könyvtárban és a hallei Francke-intézetben. Készülő munkájának részleteit és vázlatát bemutatta a Magyar Intézetben. A munka a pietizmus Magyarországon való elterjedésének ismertetése után vázolja annak különböző szerepét Erdélyben, a Felvidéken és a Dunántúlon, majd kimutatja az áramlat praktikus hatását. Az egyetemen irodalomtörténeti, pedagógiai, filozófiai és szociológiai előadásokat hallgatott Farkas, Petersen, Hermann, Spranger, N. Hartmann, Rupp és Vierkandt professzoroktól. Hallgatta Milkau, Jakobs és Schneider könyvtár- és kézirat-tani kollégiumát. Hospitált berlini középiskolákban. Tapasztalatairól a Tanár-

egyeseleti Közlöny 1932. évfolyamában „Az újabbkori irodalom tanítása a berlini középiskolákban“ címen számolt be. Résztvett a német és külföldi pedagógiai folyóiratok szerkesztőinek mainzi összejövete-lén és arról a Pedagógiai Szeminárium 1932. évfolyamában tudósítást közölt. A nemzetközi Hegel-kongresszusról jelentést írt az Athe-naeumba, több könyvismertetése jelent meg az Ungarische Jahr-bücherben.

Dr. ifj. Tankó Béla (1905, Szászváros, ref.), okleveles középiskolai tanár, debreceni orvoscémiai intézeti tanársegéd (prof. Bodnár János), ösztöndíjas az első félévben, a második félévben saját költségén ma-radt Berlinben. A Kaiser Wilhelm-Institut für Biochemieben dolgo-zott Neuberg professzor irányítása mellett. A Neuberg által fölfede-zett chondroszulfatáz enzimről megállapította, hogy specifikusan a szénhidrát-kénsaveszterekből hasít le anorganikus szulfátot. Ez ered-ményét „Spaltung der Glukose-schwefelsäure und Saccharose-schwe-felsäure durch Bakteriensulfatase“ címen a Biochemische Zeitschrift 1932. évfolyama közölte. Kimutatta, hogy a Termobakterium-mobile-Lindner is tartalmazza az élesztőben először észlelt karboligázt. Ezt „Über die Bildung von Acetoin durch Termobakterium-mobile-Lind-ner“ címen ismertette a biochemische Zeitschrift 1932. évfolyamában. Egy harmadik dolgozatot még Debrecenben végzett kísérletei és a dahlemi szakkönyvtárakban talált irodalom alapján írt meg „Einfluss der Wasserstoffionenkonzentration auf die Phosphorylierung und Milchsäurebildung der Muskulatur“ címen, ezt is a Biochemische Zeitschrift 1932. évfolyama közölte. Előállította az addig ismeretlen glicerin-alfa butilétert, melyet az Acetobakter suboxidans már nem képes oxidálni. A szekundér butilkarbinol racem módosulátát glüko-zidján keresztül emulzinnal sikerült optikailag aktív komponensre bontania. E két utóbbi témának eredményét később dolgozza fel.

Urbán Ernő (1908, Steierlak-Anina, ág. ev.), teológiai hallgató, Sopron (prof. Stráner Vilmos), ösztöndíjas az első félévben. Munkás-ságának főtárgya a modern Luther-kutatás egy elhanyagolt kérdése volt: a megváltás és kiengesztelődés, mint a megigazulás alapja Luthernél. Erről irandó dolgozatához anyagot gyűjtött. A témára való tekintettel a középkori latin és ófelnémet nyelvet is tanulta. Töreke-dett a német szociális és ifjúsági mozgalmak megismerésére. Hallgatta E. Seeberg professzor dogmatörténeti és dr. Fendt praktikus-teológiai előadásait.

Dr. Viener Andor (1902, Budapest, róm. kath.), gépészmérnök, közgazdasági doktor, műegyetemi tanársegéd, Budapest (prof. Laky Dezső), ösztöndíjas az első félévben, saját költségén másfél hónappal tovább dolgozott Berlinben. A német közgazdaság struktúraváltozását tanulmányozta, különös tekintettel az iparra. Az egyetemen, a keres-kedelmi főiskolán és a műegyetemen főleg Aereboe, Gottl-Ottlilienfeld, Bernhard, Sombart, Wagemann és Moede professzorok előadásait hallgatta. „Das Problem der industriellen Standzeit“ című dolgozata megjelent a Zeitschrift für Ration 1932. évfolyamában. Megismer-kedett a német telepítési akció állásával, egy tipikus telepen helyszíni

tanulmányokat tett. Erről „A német települések legújabb állása és a januári ankét“ címen a Közgazdasági Szemle 1932. évfolyamában számolt be. Hazai közgazdasági állapotokat ismertető három cikke „Die wirtschaftlichen Strukturwandlungen Ungarns nach dem Kriege“, „Ungarn, Deutschland und der Tardieu-Plan“ és „Bank und Kreditwesen in Ungarn“ címen a Deutsche Volkswirtschaft 1932. évfolyamában jelent meg. Németországi tapasztalatairól a Magyar Szemlében, a Magyar Katonai Szemlében és a Közgazdasági Szemlében jelennek meg cikkei. Meglátogatta Lipcsét, Hamburgot, Drezdát, a Harz-hegységet, Lübecket.

Waigand Ferenc (1905, Budapest, róm. kath.), gépészmérnök, műegyetemi gyakornok (prof. Misángyi Vilmos), ösztöndíjas az első félévben, a második félévben saját költségén maradt Berlinben. Az előző évben is berlini ösztöndíjas volt. Folytatta munkáját a német bőrhajtósíjgyárosok szövetségének laboratóriumában, annak vezetőjével, dr. Jablonskival. Az eddigi nem kielégítő kémiai módszerek mellé sikerült kidolgozniok egy új, mechanikai vizsgálati eljárást, mely a hajtósíjak használhatóságát megbízhatóbban ellenőrzi, s melyről a bőripar-kémikusok nemzetközi egyesülete folyóiratának, a Collegiumnak 1932. évfolyamában számoltak be L. Jablonski und F. Waigand: „Mechanische Lederuntersuchungen“ címen. Több, e munka közben fölmerült mechanikai problémát kidolgozásra előkészítve vitt magával otthoni befejezésre. Hallgatta Krause, Klager és Eckert docensek technológiai előadásait. Meglátogatott számos gyáruzetet.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Dr. Bratán István (1901, Déva, róm. kath.), Fejér vármegye aljegyzője, tb. főjegyző, mint a vármegye kórházügyi és közegészségügyi előadója, a törvényhatóság félévi ösztöndíjával a Németbirodalom kórházi berendezéseit tanulmányozta. Különösen a schmargendorfi Martin Luther Krankenhaus, a berlini Rudolf Virchow Krankenhaus, a lichterfeldi Stubenrauch Krankenhaus, a drezdai johanstadi városi kórház és a schönbergi Augusta Viktoria Krankenhaus kötődtek le érdeklődését, amelyeknek szervezetét és üzemmenetét a legapróbb részletekig menőleg behatóan tanulmányozta, hogy így szerzett tapasztalatait vármegyéje egészségügyi intézményeinek irányításában érvényesítse. Ezenkívül megtekintette még a magdeburg-sudenburgi városi kórháznak az 1930. évben megnyitott sebészeti pavillonját, a hamburgi trópusi intézetet és a kikötő egészségügyi berendezéseit, Köln és München nagyobb kórházait és a nagyhirű drezdai egészségügyi kiállítást. Általában minden alkalmat megragadott, hogy az egészségügyi intézmények tökéletesítése szempontjából értékes tapasztalatokat szerezzen.

Csuppy László (1905, Kismarton, Sopron m., róm. kath.), okl. vegyészmérnök, Sopron vármegye kézi ösztöndíjával már az előző tanév eleje óta folytatta berlini tanulmányait, amelyek a német nagyipar megismerésére irányultak. E téren értékes útbaigazításokat és

segítségét kapott dr. Max Ignertől, az I. G. Farbenindustrie (festék-
ipari érdekközösség) A.-G. egyik vezetőjétől, akinek ajánlatára először
az Agfa-műveknél foglalkozhatott mikroszkópiai és röntgenfotográfiá-
val, majd a berlini gázműveknél a *Betriebwissenschaftliche Abteilung*
keretében, mint volontőr dolgozott dr. Kemmer vezetése alatt.
Az 1931/32. tanév eleje óta dr. Terres professzorral a charlottenburgi
műegyetem kémiai technikai intézetének igazgatójával keresett érint-
kezést, hogy intézetében folytathassa munkásságát. Itt az olajipar
körébe vágó úgynevezett crack-eljárással foglalkozott. Általában min-
den alkalmat felhasznált, hogy különösen a szén- és olajipar terén sze-
rezzen gyakorlati ismereteket.

Gálos Magdolna (1911, Temesvár, róm. kath.), pécsi egyetemi
bölcészettanhallgató, alapvizsgás tanárjelölt, Győr sz. kir. város első
félévi ösztöndíjával folytatta tanulmányait Berlinben Thienemann
professzor útbaigazításai szerint. Irodalmi tanulmányaiban szocioló-
giai alapból óhajtott kiindulni, az egyetemen tehát Vierkant és
Spranger professzorokat hallgatta. A barokk-kor német költészetét
tette kutatás tárgyává, keresve benne a szociológiai kategóriák érvé-
nyesülését az egyes műfajok kialakulásánál és különös tekintetet for-
dított a magyar-német irodalmi érintkezések vizsgálatára. A második
félét Párizsban töltötte, ahol Justh Zsigmond párizsi kapcsolatain-
ak felderítése képezte munkásságának tárgyát.

Dr. Wanié Rezső (1908, Szeged, róm. kath.), törvényszéki gyakor-
nok (prof. Kuncz Ödön), Szeged város ösztöndíjosa volt egész éven át.
Részvényjogi tanulmányokat folytatott. Flechtheim, Pinner és Sch-
legelberger professzorok előadásait hallgatta. Közel három hónapot
Lipszében töltött, ahol a birodalmi törvényszék tárgyalásait figyelte
és könyvtárát látogatta. „A saját részvények visszaszerzésének pro-
blémája a német jogban” című dolgozata a *Kereskedelmi Jog* 1932.
évfolyamában megjelent. Hazai előjáróságának két jelentést írt a
német részvényjog mai állásáról és a német bíróságok mérlegmeg-
semmisítő jogáról. Egy dolgozata — a hités revizorok jogállásáról a
német részvényjogban — befejezés előtt áll.

A felsorolt törvényhatósági ösztöndíjasok közül csak dr. Wanié
Rezső volt tagja a *Collegium Hungaricum*nak, Bratán, Csuppy és
Gálos a kollégiumon kívül laktak.

A Deutscher Akademischer Austauschdienst csereösztöndíjasai:

Dr. Birkás Géza (1909, Budapest, róm. kath.) a kielii egye-
tetemen az *Institut für internationales Recht* és az *Institut für*
Weltwirtschaft und Seeverkehr keretében dolgozott Schüking,
Rühland, illetve Harms, Mayer és Held professzorok vezetésé-
vel. Az első félét nemzetközi jogi elméleti kérdéseknek szentelte,
míg a második félét inkább gyakorlati problémákkal, különösen a
nemzetközi kereskedelmi szerződésekkel foglalkozott. „*Das Staats-*
interesse als Grundlage des Völkerrechts” című értekezése a pécsi
egyetem *Nemzetközi Jogi Intézetének* kiadványai között jelenik meg.

„Az államérdek és a nemzetközi jogi pozitivizmus kialakulása“ című cikke a Magyar Külügyi Szemlében jelent meg (1932. évi 7. szám). „A nemzetközi jogalanyiség problémája“ című munkájával a pécsi egyetemen pályadíjat nyert. Elkészítette végül „Külpolitika és demokrácia“ című értekezését is. „Das Staatsinteresse und der völkerrechtliche Positivismus“, valamint „Pseudonaturrecht und Pseudopositivismus in der Theorie des Völkerrechts“ címen a kielii nemzetközi jogi intézetben két előadást is tartott.

Dr. Glaser Lajos (1903, Rétság, Nógrád m., róm. kath.) Karlsruheban folytatta kartográfiai kutatásait, miután kiutazása alkalmával a bécsi Kriegsarchiv és a müncheni Staatsbibliothek magyarvonatkozású anyagát tekintette meg rövidebb ideig. Karlsruheban a Landesbibliothek, a General-Landesarchiv és a Grossherzogliches Hausarchiv magyarvonatkozású térképanyagát vizsgálta át. A 670 magyarvonatkozású térkép közül 430 volt kéziratos, túlnyomórészt a XVII. század második feléből. Valamennyi a császári sereg hadmérnökeinek munkája, melyek Ludwig Wilhelm és Hermann bádeni őrgrofok útján kerültek később a nagyhercegi ház tulajdonába. A nyomtatott térképek között is számos unikum és ritka példány akad. A térképeket átvizsgálta és rövid leírást készített róluk, hogy ezzel is elősegítse a magyarvonatkozású publikált térképek törzskönyvezésének ügyét. A fontosabb térképek közül a székesfőváros támogatásával körülbelül tizenöt darabot le is fényképezhetett. A Haus- und Staatsarchivban ezenkívül áttanulmányozta a magyarországi hadjáratokra vonatkozó 5—6 ezer aktát, a térképek eredetének és készítőjük életrajzi adatainak megismerése céljából. A karlsruhei gyűjtemények magyarvonatkozású térképanyagáról egyrészt kiadandó könyvében, másrészt a Magyar Földrajzi Társaság gazdaságföldrajzi szakosztályában 1932 november 24-én tartott előadásában adott számot a magyar szakközönségnek.

Dr. Hegedüs József (1894, Zágráb, róm. kath.), kir. törvényszéki jegyző, Kölnben folytatta jogbölcseleti tanulmányait, amelyeknek alapját Hans Kelsen „Reine Rechtslehre“ néven ismert elmélete képezte. Mind az elmélet mellett, mind pedig az ellene irányuló tudományos felfogásokkal közelebbről óhajtott megismerkedni mind a vonatkozó szakirodalom tanulmányozása, mind pedig a német szaktudomány kiváló képviselőivel való érintkezés alapján. Ezért folytattott kutatásokat a kölni városi és egyetemi könyvtárban, valamint a szociológiai és jogbölcseleti szemináriumi könyvtárakban. Ebers professzor mellett a Kelsennel szembenálló irányokat vette vizsgálat alá. Schwinge, azóta hallei professzortól metódikai irányításokat kapott. A szociológiával kapcsolatos területeket von Wiese, Honigsheim és Gierlichs útmutatásai alapján kutatta át. Hallgatta ezenkívül Schneider, Karstien és Nipperdey professzorokat is. „Recht als Wille und Vorstellung“ című, hat ívre tervezett munkájának közlését a Görres Társulat helyezte kilátásba. „A jogeszme bölcseleti igazolásának szükségességéről“ a Társadalomtudomány részére írt cikket. Elméletileg megalapozta „A liberalizmus jogalkotása Magyarországon“

című magántanári habilitációs dolgozatnak szánt értekezését. Az egyetemen több referátumot tartott. Elnöke volt a Deutscher Ausländischer Akademischer Klubnak, ahol szintén több felolvasást tartott; egy alkalommal arra is alkalma nyílt, hogy előadásában hazánk viszonyait ismertesse nagyobb közönség előtt.

Az Alexander von Humboldt-Stiftung ösztöndíjasai:

Az Alexander von Humboldt-Stiftung az előző években évente négy helyet bocsátott magyar kutatóknak adományozandó ösztöndíjakra, a Németországban is erősen érezhető gazdasági válság következtében azonban kénytelen volt ezt a számot felére csökkenteni, nevezetesen az 1931/32. tanévtől kezdve beszüntette annak a két helynek adományozását, amely minden évben április havától a következő év márciusáig terjedő időre vonatkozólag került betöltésre. Az előző tanévben kiosztott ösztöndíjak még nem estek ez alá a korlátozás alá. Így Szladits Imre, aki 1931 áprilisától kezdve élvezett Humboldt-ösztöndíjat, megmaradhatott annak élvezetében egészen 1932. évi március haváig. Az 1931 áprilisától rendelkezésre álló másik ösztöndíjas helynek azonban csak az előző tanévre eső első részét nyerte el Erdey Grúz Tibor, akinek munkásságát az 1930/31. évi jelentés ismertette. Ennek a helynek az 1931/32. tanév első felére eső második részét már nem adhatta ki az alapítvány. Ezidén tehát egy ösztöndíjással kevesebbet említhetne meg jelentésünk. Minthogy azonban Zsiros József régebben elnyert ösztöndíját az alapítvány vezetőségének hozzájárulásával csak ebben a tanévben vette igénybe, ezidén — beleszámítva Andauer Máriát és Kovács Józsefet is, akik a tanév egészére nyertek ösztöndíjat, az 1931/32. évi jelentés mégis négy ösztöndíjas munkásságát ismertetheti a következőkben.

Dr. Andauer Mária (1897. Milstatt, Karintia, ref.), a tanév első felét Münchenben töltötte Fajans professzor intézetében, ahol E. Lange magántanárral dolgozott együtt. Ez alatt az idő alatt meghatározván a KClO_3 és KClO_4 higítási hőjét 15°C -on, elméletileg foglalkozott a nyert értékkel. Ugyancsak elméletileg kutatta a Hg csepegő elektród jelenségeit. A tanév folyamán munkatársa, E. Lange Erlangenben tanszéket nyert el, így a második félévet szintén ott töltötte. Itt a Volta-potenciálok mérésével foglalkozott és meghatározta az Ag AgCl/Ag NO_3 -rendszer Volta-potenciálját, az eddignél nagyobb pontossággal különböző Ag^+ koncentrációnál. A Hg csepegő elektródra vonatkozó dolgozata E. Lange professzor társszerzőségével „Über die Natur der Quecksilbertropfelektrode. Zugleich ein Beitrag zur Nichtanwendbarkeit thermodynamischer Gleichgewichtsaussagen auf Lösungen undefiniert kleiner Konzentrationen“ címen a Zeitschrift für physikalische Chemie lapjain jelent meg (Abt. A. Bd. 162, Heft 4/5., Leipzig, 1932). A másik két tárgykört összefoglaló értekezésén még dolgozik.

Kovács József (1908, Nyiri, ref.), ref. segédlelkész Bonnban folytatta munkásságát, amellyel Barth Károly professzornak a protestáns

teológiában korszakalkotó működésébe óhajtott mélyebben behatolni. Barth professzor 400 hallgatója közül a tanév elején lefolytatott versenyvizsga alapján be tudott jutni a közé a 32 hallgató közé, akiket a professzor szemináriumába vett fel. Munkásságának másik részét előző évi aberdeeni tanulmányútjával kapcsolatos angolnyelvű teológiai tanulmányának („The Eschatology of Calvin, with regard to the modern theological situation“, Bonn, 1932.) elkészítése volt. Tagja volt a Deutsche Christliche Studentenvereingungnak (D. C. S. V.), amelynek nyári kurzusán előadást is tartott.

Dr. Szladits Imre (1906, Nagyvárad, róm. kath), az 1931. évi április hó 1-től 1932 március hó végéig terjedő időközre kapott ösztöndíjat, amellyel előbb Berlinben, majd október havától kezdve Münchenben folytatott tanulmányokat. Berlinben a Landwirtschaftliche Hochschule dahlemi kutatóintézetében dolgozott Lemmermann professzor vezetése alatt. Hetenkint négy napot töltött a talajbiológiai laboratóriumban, ahol a talajbakteriológia módszereivel foglalkozott. A hét további két napját könyvtári munkára és agrárpolitikai ismereteinek elmélyítésére fordította. Különösen a mezőgazdasági kísérletügyet igyekezett behatóan megismerni. Október havától Münchenben folytatta munkásságát a bajor mezőgazdasági kísérletügy tanulmányozása végett. Talajbiológiai kutatásait itt a weihenstephani mezőgazdasági kutatóintézetben folytatta, ahol Niklas professzor laboratóriumában sajátított el módszereket. Ezenkívül Németország több vidéki városában látogatta meg a mezőgazdasági szakintézeteket.

Zsiros József (1900, Hernádszentandrás, ref.), sárospataki teológiai tanár a berlini egyetemen folytatta ószövetségi szentírástudományi tanulmányait. Az egyetemen hallgatta Bertholet professzornak a Zsoltárokról és az Ótestámentom költői darabjairól, Sellin professzornak pedig Ésaiás próféciájáról szóló előadásait, utóbbinak szemináriumában is dolgozott, ahol a professzor az Ótestámentom messiási váradalmait tárta fel megfelelő szövegek alapján. Résztvett ezenkívül az arab, arám és szír nyelvi előadásokon, illetve kurzusokon is. Könyvtári munkásságának eredményeképpen elkészítette „Kultischer Charakter des sogenannten Deboraliedes“ című tanulmányát és összegyűjtötte az anyagot a „Zsoltárok liturgiája“ címen kidolgozandó tanulmányához.

IV. A RÓMAI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Regia Accademia d'Ungheria, Roma, Via Giulia 1.

OLASZORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Edvi Illés Gyula (1896, Budapest, róm. kath.), az első félévre nyert ösztöndíjával folytatta és befejezte az itáliai XIX. századi klasszicizmus egyházi monumentális építészetére vonatkozó kutatásait, továbbá az olaszországi, nemzetközi kiállításokon szereplő ma-

gyar művészekről szóló és a napilapokban megjelent műbírálatok bibliografiájához gyűjtött anyagot. Utazásain, az előző tanévet is beleszámítva, e tanév végéig több mint 120 várost, illetőleg műtörténetileg jelentős helységet tekintett meg.

Dr. Géfin Gyula (1889, Celldömölk, Vas m., róm. kath.), szombathelyi teológiai tanár, féléves ösztöndíjával februártól júniusig a szombathelyi egyházmegyére, főleg annak első évtizedeire (1777—1825) vonatkozó forrásokat és irodalmat tanulmányozta. Különösen Szombathely második püspökének, Herzan Ferenc gróf bíborosnak, az utolsó német-római birodalmi bíboros-követnek életével és tevékenységével foglalkozott. A Vatikáni Levéltárban főleg a bécsi nunciások és a pápai államtitkárok hivatalos levéltárait nézte át (Nunz. in Vienna és Nunz. in Germania), valamint Herzan bíborosnak a pápai államtitkári hivatalhoz benyújtott jelentéseit s az államtitkár válaszait (Nunz. in Germ. 691, 691 A., 692, 693). Lemásolta Szily és Herzan processusát, Herzan rotai processusát, Szilynek 1781. évi Szombathelyen hiányzó jelentését egyházmegyéje állapotáról. Átnézte a Fondo Garampi vonatkozó iratait, a Vescovi és Cardinali több kötetét, valamint az Epistolae ad Principes 1779—1804. évi köteteit. Minthogy Herzan római tartózkodása folyamán (1770—1796) több római arisztokrata családdal benső barátságban élt, igyekezett a bíborosnak ezekkel folytatott levelezését felkutatni. E végett kutatott az Archivio Capitolinóban, mely Herzan legbensőbb barátainak, Bracciano hercegének levéltárát őrzi és az Odescalchiak levéltárában is, továbbá ígéretet kapott az Orsini- és Pallavicini-Rospigliosi-családok levéltárosaitól arra vonatkozólag, hogy átkutatják a levéltárat és kutatásaik eredményét közlik vele. Ugyanezen célból levelezett a marienthali (Szilézia) cisztercita apátnővel, hogy Herzannak hűgához, az egykori apátnőhöz intézett nagyszámú levelét másolatban megkapja. Átkutatta a Santa Maria in via Lata-i káptalan levéltárát, melyben Emilianira, Herzan titkárára vonatkozólag talált néhány érdekes adatot. Felkérésére átkutatták a piaristák és a jezsuiták generális levéltárát, előbbit Szent Szaniszló ereklyéinek Szombathelyre visszaszállítására, utóbbit Faludi Ferencre vonatkozólag. Utóbbi kutatásai több érdekes adatot derítettek fel. A Secretaria Brevium levéltárának VI. és VII. Pius korára vonatkozó indexeit szintén átnézte. A Római Magyar Akadémia és a Vatikán könyvtárán kívül használta a Bibliotheca Vittorio Emmanuele, az osztrák és a porosz történeti intézetek könyvtárait is. Munkássága eredményeit Szily János és Herzan Ferenc bíboros életrajzában óhajtja felhasználni. Római tartózkodása idején két cikke jelent meg az Irodalomtörténeti Közleményekben (1932. évi I. füzetben: „Bitnicz és Bacsányi levelezése“ címen, a II. füzetben egy Faludi Ferencre vonatkozó közlemény). A Vasvármegye lapba „Szombathelyi püspök a Vatikán egyik freskóján“ és „Szent Quirin emlékezete Rómában“ címmel írt cikket. Nápolyban, Pompéjiben és Ostia anticában volt tanulmányúton.

Ispánki József (1906, Budapest, róm. kath.), szobrászművész, fél-éves ösztöndíjas behatóan tanulmányozta a vatikáni, terma és capitoliumi múzeumokban található görög és római szobrászati emléket, valamint az etruszk műveket. Különösen a kis Barocco-múzeumot látogatta, amely nagy művészi élményt jelentett számára. Részletesen tanulmányozta a XV. és XVI. századi római képzőművészeti emlékeket. A kollégium lehetővé kívánta tenni, hogy ezirányú munkásságát Firenzében is kiegészíthesse. A művészi benyomások gyűjtésén kívül szobrászművészi tevékenységét is folytatta, amennyiben egy éremplakett-sorozatot és két portrét is készített, amelyekkel a velen-eci nemzetközi kiállításon vett részt.

Jeges Ernő (1898, Torontálvásárhely, ref.), festőművész, fél-éves ösztöndíjas már Rómában utaztában Velence, Ferrara, Bologna, Firenze, Siena és Perugia városokban tanulmányozta a trecento, quattrocento és cinquecento mestereit, hogy mielőtt Rómába, a barokk művészet központjába érkeznek, fokozatos áttekintést nyerjen a barokkot megelőző nagy olasz művészeti korszakok alkotásairól. Rómában a gyűjtemények, műemlékek, templomok tanulmányozása volt főigyekezte. A Palazzo Veneziában levő művészettörténeti könyvtárban a Budapesten régebben megkezdett, a XV. és XVI. századra vonatkozó viselettanulmányait a II. Gyula pápa korabeli viseletekre és címer-, valamint római tereptanulmányokra is kiterjesztette. Ezek után az előtanulmányok után megkezdette Bakócz Tamásnak a pápaválasztás alkalmával Rómába történt bevonulását ábrázoló festményének kidolgozását. Ezt a 6×2-70 méter nagyságú képet a következő tanévben fejezi be. Általában arra törekedett, hogy a magyar történelmi festészetnek az új magyar festészet színvonalán álló művészévé fejlődhessék. E tárgykörből vette „Attila Róma kapui előtt“ című képének tárgyát is. Vallásos tárgyú képei „Izsák feláldozása“, „Magyar Karácsony“ közül utóbbi a páduai nemzetközi egyházművészeti kiállításon is szerepelt. Ezenkívül 100 római és nápolyi akvarellt, a magyar művészek római kiállítása alkalmából pedig Mussolini részére díszoklevelet, végül több iparművészeti munkát készített.

Dr. alsóvályi Kalas Imre (1899, Miskolc, ref.), okl. építész, fél-éves ösztöndíjas másodízben volt tagja a római kollégiumnak. E tanévben Róma város városrendészeti terveinek tanulmányozásával foglalkozott; erről készülő tanulmányaihoz az anyagot összegyűjtötte és feldolgozta. Ezzel kapcsolatban felkereste a nevezetesebb római városrendező mérnököket és hallgatta az Istituto di Studi Romani sorozatos városrendezési előadásait. Közben tanulmányozta Andrea Palladio vicenzai építész bibliográfiáját, majd levéltári kutatásai alapján megállapította, hogy Palladio kortársa: Vincenzo Scamozzi velencei építész 1600-ban Magyarországon járt és erről az útjáról értékes feljegyzéseket készített. Ennek kivizsgálására az ösztöndíjidő lejártával Velencébe kívánt utazni. „Néhány adat a milánói magyar freskók történetéhez“ címen a Képzőművészet közölte egyik cikkét.

Dr. Kardos Tibor (1908, Budapest, ág. ev.), tanárjelölt, féléves ösztöndíjas a reneszánszkori olasz-magyar szellemi kapcsolatok köréből vette munkásságának tárgyát, amelyet a római kollégium ösztöndíjas tagjaként már az 1928/29. tanévben kezdett meg. Galeotto Marzio működésére vonatkozó kutatásokat folytatott a vatikáni könyv és kéziratárban, továbbá a Viktor Emmánuel-könyvtárban is. Ezek során kimerítően igyekezett megismerni mind a Galeottora vonatkozó kéziratokat és dokumentumokat, mind pedig a vonatkozó irodalmi feldolgozásokat. E célból kívánt Padovában is megállni hazautazása alkalmából. A feldolgozásnál két szempontból rendezte az összegyűjtött anyagot, amennyiben egyrészt Galeottonak mint gondolkodónak jelentőségét óhajtotta méltatni, másrészt magyarországi szerepére törekedett világot vetni. Kutatásairól nyomtatásban is megjelent munkája tanuskodik.

Dr. Kerényi György (1902, Csorna, róm. kath.), zeneiskolai tanár, féléves ösztöndíjas, székesegyházi karnagy egyházzenei tanulmányokat folytatott. Rendkívüli hallgatója volt a pápai egyházzenei főiskolának (Pontificia Scuola Superiore di Musica Sacra), ahol Mons. Ferretti és Raph. Casimiri professzorok előadásait hallgatta, azonkívül az Accademia di Santa Cecilia könyvtárában dolgozott. Az itt gyűjtött anyagnak (az olasz reneszánsz két- és háromszólamú kórusai, Laudi Spirituali, kéziratok és szólamkönyvekben fennmaradt művek) egy része már sajtó alá van rendezve több gyűjteményes kiadvány számára. Az olasz zenei könyvtárak megismerése céljából Nápolyba, Bolognába és Firenzébe kívánt tanulmányutat tenni, ami- ben a kollégium segítette. Rómában a templomi énekkarokon kívül az iskolai énekkarok próbáit is látogatta. Tapasztalatairól a Magyar Kórus hasábjain számolt be.

Dr. Komin Ferenc (1910, Budapest, róm. kath.), egészévi ösztöndíjas a római egyetem jogi karán P. de Francisci, G. del Vecchio, T. Perassi, A. Ascoli, R. de Ruggiero, A. de Stefani és G. Chiovenda professzorok előadásait hallgatta. A Diritto internazionale publico e privato kollégiumból vizsgálatot is tett 27/30 eredménnyel. Egyidejűleg a jogegységesítő intézetben (Institut international de Rome pour l'unification du droit privé) összehasonlító és nemzetközi magánjog elhatárolásának kérdését, a szerződő felek autonómiáját a nemzetközi magánjogban, a nemzetközi kötelmi jog tételes jogi szabályozását tanulmányozta. A nevezett intézetnek a szervezetére és működésére vonatkozó okmányokat feldolgozta, az erről készített tanulmányt a Külügyi Szemléhez juttatta el. Résztvett a vételbizottságnak márciusi ülészaka alkalmából folytatott tárgyalásokon és a magyar vételjogra vonatkozólag jelentést készített el. A budapesti jog- és államtudományi karon ez alatt a tanév alatt „A vétel nemzetközi szabályozása“ címen pályadíjat nyert. Az Amici dell'Ungheria egyesület felkérésére magyar nyelvtanfolyamot tartott. Nápolyba és környé- kére tanulmányutat tett.

Mészáros László (1906, Budapest, róm. kath.), egészéves ösztöndíjas szobrászművész Róma nevezetes múzeumait látogatta, továbbá

az antik műemlékeket, a római és ókeresztény relief-művészetet tanulmányozta. A m. kir. követség felkérésére elkészítette a szerencsétlenül járt magyar repülőek emlékére emelt és a követség kertjében felállított emlékművet. Ezenkívül befejezett egy férfigurát, továbbá egy kisebbméretű és egy életnagyságú női figurát is.

Molnár Géza (1906, Szeged, róm. kath.), festőművész, féléves ösztöndíjas, a budapesti képzőművészeti főiskola freskóosztályának volt tanársegéde a múzeumok, képtárak, templomok és műemlékek alapos tanulmányozásán kívül főleg a csegöldi műemléktemplom freskókartonjainak elkészítésére törekedett, amely munkáját azonban még hazatérése után is folytatnia kell. E mellett másirányú festészeti munkálatokat is végzett. Teljesen befejezett két-két kartont, egy életnagyságú nőiakt-képet, egy zeneszerző portréját, egy Madonnát és több kompozíciót, drapérianulmányt és akvarelltanulmányt Rómáról és környékéről. A budapesti Múcsarnok téli tárlatán egy életnagyságú aktképpel szerepelt ösztöndíjas éve alatt.

Sárkány Lóránt (1904, Dés, ág. ev.), festőművész, április 20-ig meghosszabbított első félévi ösztöndíjának élvezete alatt átdolgozta „Jézus betegeket gyógyít“ című, tavaly festett nagy képét, elkészítette Attila temetését ábrázoló képének rajzvázlatát, majd hozzáfogott elkészítéséhez is. Arcképtanulmányai és kompozícióvázlatai közül befejezte a következőket: „Jézus a munkások között“, „Jézus a tengerparton prédikál“ és „Dán leány arcképe“. Ezenkívül több halászjelenetet dolgozott ki, továbbá egy nápolyi lány és egy olasz nő képmását festette meg. További kompozíciói: „Krisztus siratása“, „Jézus vaklányt gyógyít“. Készített több grafikai megoldást, tempera- és akvarelltanulmányt is. „Három királyok“ című kompozíciója a páduai egyházművészeti kiállításon szerepelt. Általában igyekezett minden irányban felhasználni azokat az alkalmakat, amelyeket Róma nyújthat a művészi fejlődés serkentésére. Anatómiai tanulmányokra és aktrajzra az angol akadémiaira járt. A különböző kiállításokat, múzeumokat, templomokat rendszeresen látogatta, hallgatta Toesca professzor előadásait és általában igyekezett a modern olasz művészeti irányokat megismerni. Dr. Minnich Walter orvosprofesszor meghívása folytán Svájcban kapott megbízásokat művészi feladatok megoldására. P. Ooms Simon holland író pedig felkérte, hogy a következő év folyamán Rotterdamban rendezzen kiállítást.

vitéz Szabados Béla (1894, Budapest, ref.), szobrászművész, féléves ösztöndíjas, római tanulmányi ideje alatt, tekintettel a szűkös viszonyokra, az életnagyságra tervezett „Krisztus és a 12 apostol“ szoborcsoportozat helyett „Krisztus és a 4 evangélista“ szoborcsoportozat mintázásához kezdett egyharmad életnagyságban. Ez a műve februárban már a páduai egyházművészeti kiállításon szerepelt. Ezenkívül két női aktfigurát fejezett be, megmintázta Dottoressa Mariarosa Gabrielli portréját és dr. Huszár Lajos plakettjét, amely munkáit a velencei nemzetközi biennális kiállításra küldte be. Ezenkívül foglalkozott egy apostol szobrának, egy női aktkompozíciónak, végül Bakkóc Tamás életnagyságon felüli mellszobrának megmintázásával,

amely munkáit azonban a redukció folytán megrövidült tanév miatt nem tudta befejezni.

Szabó Vladimír (1905, Balassagyarmat, gör. kath.), festőművész, féléves ösztöndíjas, a múzeumok és képtárak beható tanulmányozásán kívül elkészített egy női portrét, két fejtanulmányt, egy csendéletet, egy akttanulmányt, egy olasz parasztasszonyt ábrázoló tanulmányt és több apró skizzet és karaktertanulmányt. Tanulmányutat tett a Rómához közeli városokba. Így megtekintette Ferentino, Monte-Cassino, Velletri, Frascati, Fossanova és Priverno nevezetességeit.

Szörényi Andor (1908, Kula, Bács-Bodrog m., róm. kath.), kalocsa-főegyházmegyei áldozópap, egészéves ösztöndíjas, a Pontificio Istituto Biblico rendes hallgatója volt és az év végén summa cum laude eredménnyel megszerezte a baccalaureatust a következő tárgyakból tett vizsgákkal: görög, héber és arámi nyelv, bevezetés Isaiásba, az evangéliumokba és Szent Pál leveleibe, szövegkritika, hermeneutika, inspiratio, újszövetség története, archaeológia. Tanulmányútjai Nápoly, Palermo, Monreale, Siracusa, Catania, Messina, Pompei, majd Orvieto, Firenze, Bologna, Pádova és Velence felé vezették.

Dr. Tempfli István (1905, Csanáros, Szatmár m., róm. kath.), szatmáregyházmegyei áldozópap, egészévi ösztöndíjas, az „Ateneo del Pontificio Seminario Romano — Facoltà utriusque juris ad S. Apollinarem“ főiskola első évét végezte el és elnyerte annak baccalaureatusát, miután vizsgálatot tett a következő tárgyakból: normae generales, de sacramentis, de beneficiis, de processibus, forrástörténet, egyházi közjog, stilus curiae latinae, római jog, természetjog és jogbölcselet. Olaszország többi városai közül Nápoly, Palermó, Syracuse, Catania, Messina, Pompéi, Capri, Orvieto, Firenze, Pádova és Velence nevezetességeit tekintette meg.

Dr. Visky Károly (1908, Temesvár, ref.), debreceni kir. törvényszéki jegyző félévre nyert ösztöndíját az előző tanévben a római egyetem jogi kara mellett működő „Scuola di Perfezionamento in Diritto Romano e Diritti Orientali“ főiskolai tanfolyamon megkezdett tanulmányainak befejezésére kapta. Ebben a tanévben a következő tárgyakat hallgatta: diritto romano (Bonfante), esegesi di diritto romano (Riccobono), papirologia giuridica (De Ruggiero), diritto comune (Carusi), diritto musulmano (Carusi). Valamennyiből vizsgát tett le a tanév végén 60/60, tehát a legjobb eredménnyel. Írásbeli témája „La questione del fructus sine usu“ volt. Szóbeli előadásának tárgykörét pedig az előző évben készült dolgozata alapján állította össze „Il Cristianesimo e il regolamento del divorzio nel diritto delle Novelle“ címen. Felmutatott eredményei és az e célból tartott versenyvizsga alapján elnyerte az olasz kormány 3000 lírás jutalomdíját. Ezenkívül a m. kir. igazságügyminisztérium megbízásából a fiducia-szerződésekkel is foglalkozott. Erre vonatkozó tanulmányából eddig két fejezetet készített el.

Werner Alajos (1905, Ujkécske, Pest m., róm. kath.), szombathelyi egyházmegyei áldozópap, egészévi ösztöndíjas, a Pontificio Istituto

di Musica Sacra IV. évfolyamának volt rendes hallgatója és az év végén az összes kötelező tárgyakból (fuga, hangszerelés, gregorián-kíséret, orgona, zenetan, történelem és kritika) az előírt vizsgákat letette. A következő évre ismét ösztöndíjat nyervén a zenefőiskola diplomáját kívánja elnyerni. E tanévet megelőző nyáron Assisi, Perugia, Siena, Bologna, Firenze, Ravenna, Ferrara, Pádua, Velence és Verona nevezetességeit ismerte meg tanulmányútján.

Törvényhatósági ösztöndíjas.

Todt Ildikó (1910, Gyulafehérvár, róm. kath.), olasz irodalom-szakos bölcsészettanhallgató az egyetemen Rossi (olasz irodalom), Bertoni (neolatin nyelvészet és irodalom), Toesca (reneszánsz-kori művészettörténet), Gentile (filozófia) és Migherini (neolatin nyelvészet) professzorok előadásait hallgatta, Rossi profeszornál pedig vizsgát is tett. Összegyűjtötte olasz irodalmi szakdolgozatának (olasz novellisták magyar vonatkozásai 1300—1400.) anyagát és megkezdte doktori disszertációjának (Buda visszafoglalása az olasz költészetben) anyaggyűjtését is. Budapest székesfőváros ösztöndíjasa volt.

Az intézet *vendégei* voltak hosszabb időn át *Kuzmik Livia*, *Lux Alice* és *Végh Ilona* szobrászművészek és *péterfalvi Molnár Mária* ötvösművésznő. A kollégium kötelékébe tartozott még *Hakulinen Lauri Pekka* bölcsészettanhallgató, a *finn kormány csereösztöndíjasa* is. Az *olasz állam ösztöndíjasai* közül: *Kováts József*, *Ruska Ferenc*, *Schöner Gábor* és *Takáts Mária* voltak tagjai a kollégiumnak.

Az olasz állam ösztöndíjasai:

Ambrus Ilma Ilona (1907, Kecskemét, ref.), férj. dr. Roberti Guidoné, a római egyetemen hallgatta Credaro professzor pedagógiai, valamint Caraballese és Gentile professzorok filozófiai előadásait. A pedagógia—egészségtan—kísérleti pszichológia tárgycsoportot választva, e tárgyakból vizsgát tett, amelyek alapján jogot nyert arra, hogy az egyetemen doktori vizsgára jelentkezhesen. Doktori értekezését „Apaczai és Comenius” címen a kar igazgatója már el is fogadta.

Cavalloni Mária (1910, Fiume, róm. kath.), bölcsészettanhallgató olasz irodalomtörténeti tanulmányokat folytatott és összegyűjtötte olasz irodalmi szakdolgozatának (a barokk irodalom rokokó és risorgimento időszaka) anyagát.

Gelencsér Károly (1907, Felsőíreg, Tolna m., róm. kath.), okl. középiskolai tanár a páviai egyetem irodalmi és bölcsészeti karán hallgatta Sanesi (olasz irodalom), Lauchantin (latin irodalom), Bottigliani (román filológia, glottológia), Rota (legújabbkori történelem), Maresca (pedagógia) és Levi (filozófiatörténet) professzorok előadásait. Tanulmányozta Dante Divina Commediáját és Goldoni vígjátékait, főleg azonban a modern olasz drámával foglalkozott. Különösen Luigi Pirandello, Sem Benelli, Luigi Antonelli, Fausto M. Martini és Massimo Bontempelli drámái alkotásai kötötték le figyelmét.

Dr. Kováts József (1906, Kolozsvár, ág. ev.), író „A mai Olaszország irodalmi, művészeti és politikai arca, különös tekintettel a XX. század olasz irodalmára“ című nagyobb munkájának megírásához gyűjtött anyagot, miközben a legmodernebb olasz irodalmi művek olvasásán kívül magukkal az olasz szellemi élet vezetőivel keresett érintkezést. Az egyetemen Rossi, Bertoni és Gentile professzorokon kívül Isopescu román professzor előadásait hallgatta. Több folyóiratban jelent meg számos cikke megírandó jelzett munkájának tárgyköréből.

Köves Piroska (1911, Budapest; izr.), szobrászművésznő szobrászati tanulmányokat folytatott a római képzőművészeti főiskolán, ahol a tanév végén jó eredménnyel tett vizsgálatot.

L. Persián Katalin (1896, Budapest, róm. kath.) az Accademia di Belle Arti festészeti szakosztályának IV. éves rendes hallgatójaként folytatott művészeti tanulmányokat. Ezenkívül megtervezett és üvegre kivitelezett egy Istenes Szent Jánost és Szűz Máriát ábrázoló 3×3 méter magas barokkstilű kompozíciót a pápai irgalmasrendi zárda kápolnája számára; ugyancsak ide két darab két méter magas üveglakot tervezett meg, amelyek Szent Józsefet, illetve Szent Istvánt ábrázolják. Két munkájával („Madonna“, olajfestmény és „Szent Katalin“, üvegfestmény) résztvett a pádovai nemzetközi egyházművészeti kiállításon. Végül több kisebb akvarellt, arcképet, vázlatokat és főleg egyházművészeti üvegfestményterveket is készített.

Polgár Júlia (1910, Szentendre, róm. kath.), olasz—francia—művészettörténetszakos tanárjelölt, a római egyetem irodalmi karán művészettörténeti előadásokat hallgatott és ezirányú tanulmányokat végzett. Tanulmányútján Firenze, Siena, Velence, Vicenza és Verona nevezetességeit tekintette meg.

Ruska Ferenc (1910, Székesfehérvár, róm. kath.), pécsi joghallgató, közgazdaságtani tanulmányokat folytatott. Igyekezett a rendelkezésre álló olasz szakirodalmat behatóan megismerni, az egyetemen pedig szakjába vágó előadásokat hallgatott és szemináriumi gyakorlatokon vett részt, ahol több felolvasást is tartott. Május havában, a rendezőség meghívására, résztvett az olasz korporációs minisztérium által Ferrarában rendezett korporatív-jogi és közgazdasági kongresszuson is, ahol alkalma nyílt vezető olasz közgazdászokkal megismerkednie.

Dr. Schöner Gábor (1906, Budapest, róm. kath.), ügyvédjelölt, a római egyetem jogi és államtudományi fakultásain hallgatta a tanulmányi körébe vágó előadásokat. Egyrészt Scaduto professzor egyházi jogi előadásaival egészítette ki a római kérdésre vonatkozó anyaggyűjtését, amelyet hazatérése után kíván feldolgozni. Másrészt az olasz közigazgatás rendszerének megismerésére folytatott tanulmányokat Bortolotto professzor mellett, akinek előadásait hallgatta és akinek szemináriumában „A munka, mint szociális és morális kötelesség“ címen tartott hosszabb előadást és ezenkívül több alkalommal is szerepelt. Könyvtári tanulmányokat az Istituto di Diritto Publico és az Istituto Nazionale Fascista di Cultura könyvtáraiban folytatott,

különösen az olasz önkormányzati közigazgatás egyes intézményeire vonatkozólag. Tanulmányutat Dél-Olaszországba és Szicíliaba tett.

Dr. Snassel Ferenc (1902, Budapest, róm. kath.), közgazdasági kari egyetemi tanársegéd, 4000 líra összegű ösztöndíjjal előzetes levelezés alapján a milánói olasz királyi mezőgazdasági főiskola agrokémiai laboratóriumában dolgozott január elejétől június közepéig, amely idő alatt talajtani és enzinkémiai kutatásokat végzett. Ezeknek eredményét az intézet évkönyvében (*Annali del Laboratorio di Ricerche sulle Fermentazioni „Lazzaro Spallanzani“*, Vol. II. Milano, 1931.) kiadott három értekezésben tette közzé, amelyek közül kettő „L'azione tossica del nitrito sodico sulla catalisi del sangue“, illetve „La scissione dell'acqua ossigenata per azione catalitica dell'idrato ferrico“ címen O. T. Rotini magántanárral együttes szerzőség alatt, egy pedig „Ricerche sull'attività catalitica del terreno“ címen önállóan jelent meg.

Takács Mária (1911, Budapest, róm. kath.), magyar-olasz-művészettörténetszakos egyetemi hallgató, az egyetemen Toesca, Bertoni, Rossi és Gentile professzorok előadásait hallgatta. Rossi professzornál vizsgát is tett. Ezenkívül összegyűjtötte szakdolgozatának (*Pirandello novellái*) anyagát és elkészítette vázlatát. Kisebb dolgozata: „A nő alakja a provençal lírában.“

A felsorolt ösztöndíjasok közül Gelencsér Károly, Kováts József, Snassel Ferenc és Takács Mária 4000—4000 lírás ösztöndíjat kaptak (csereösztöndíjasok). A többiek 2000—2000, illetve 3000—3000 lírás „prémium“ kedvezményét élvezték.

A páviai Collegio Borromeo csereösztöndíjasa,

Prém József (1910, Veszprém, róm. kath.), tanárjelölt, kutatásainak tárgyát a bolognai egyetemi könyvtár 1999. számú kéziratában foglalt boldog Margit-legenda képezte, amelyet kimásolva és magyar meg német legendákkal összevetve, „La leggenda bolognese della beata Margherite d'Ungheria“ című szakdolgozatában ismertetett. Ebben kimutatta azt, hogy a fentnevezett kézirat Margit-legendája Johannes Vercellensis nevű dominikánus által kompilált legendára vezethető vissza. Az újabb olasz irodalom terén is igyekezett ismereteit kibővíteni. Az olasz nyelvben való teljes jártasság biztosítására igen jó alkalma nyílt, miután már második éve volt tagja a Collegio Borromeónak, ahol teljesen olasz környezetben élt.

V. FRANCIAORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyeletükkel megbízott a Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ:
Centre d'Études Hongroises en France, 8, Rue Geoffroy-St. Hilaire, Paris 5e.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Baráth Tibor (1906, Alsólendva, Zala m., róm. kath.), bölcsészettudományi doktor, Budapest. Második évben ösztöndíjas Párizs-

ban, újkori történelemmel foglalkozik. Felkészültségét ez alkalommal főként ismeretelméleti irányban mélyítette el, de vizsgálatait kiterjesztette a legújabb kori történet alapvető kérdésére, a nacionalizmusra is. Előbbi kutatásainak eredményeit „A történetiszemlélet különböző síkjai“ címen foglalja össze; benne a történetelmélet legtöbbet vitatott kérdéseire szól hozzá. Utóbbi vizsgálatai a nacionalizmus fogalmi meghatározására irányultak. Áttanulmányozta a nacionalizmus elméleti kialakulását, összefüggésben a rokon ideákkal (patriotizmus, messiánizmus, regionalizmus, internacionalizmus, szuverénitás ideája stb.), valamint az államforma problémájával. Látogatta a Sorbonne (Pagès, Seignobos, Mathiez) és az École des Hautes Etudes Sociales (Lhéritier, Villat) előadásait; utóbbi főiskolán, mint asszisztens, Villat professzor magyar történeti előadásainak előkészítését intézte. Lhéritier professzor meghívására résztvett a Történettudományok Nemzetközi Bizottságának hágai összejövetelén (Assemblée du Comité International des Sciences Historiques) és a Bizottság segédtitkárává választott. Több előadást tartott a magyar problémáról francia és magyar nyelven. Vésinetben, a középiskolai igazgató meghívására, „La Hongrie en Europe“ címen beszélt Magyarországról. A román diákok kezdeményezésére alakult középeurópai diákegyesületben „La Hongrie, à propos de la Confédération Danubienne“, a magyar kolónia szék-házában „A magyar nacionalizmus és problémaköre“ címen, a Párizsi Magyar Diákegyesület népművészeti estélyén pedig „A magyar népművészet jelentőségéről“ címen adott elő. A Nouvelle Revue de Hongrie 1931 decemberi számában Sayous Eduárd történetiszemléletéről írt alkalmi cikket, ugyanott s a következő számokban könyvmegbeszélései jelentek meg. Mint a Párizsi Magyar Diákegyesület elnöke, ez évben is résztvett a magyar diákság szociális és kulturális ügyeinek irányításában. A második félévtől kezdve a Magyar Tanulmányi Központhoz nyert beosztást, mint az Intézet adjunktusa.

Dr. Botár Gyula (1907, Marosújvár, ref.), orvosdoktor, szegedi orvostudományi egyetemi tanársegéd (prof. Kiss Ferenc). R. Anthony-nak, a párizsi Muséum National d'Histoire naturelle összehasonlító anatómiai intézeti igazgató professzorának meghívására, 1931 május 15-től 1932 június hó végéig, ennek intézetében végzett kutatásokat a szimpatikus idegrendszer összehasonlító anatómiájára vonatkozóan. Az emberanatómiai vonatkozások tisztázására H. Rouvière, a Faculté de Médecine Laboratoire d'Anatomie humaine igazgatója ajánlotta fel intézetét és annak hullaanyagát. A két intézetnek páratlanul gazdag anyaga lehetővé tette, hogy kutatásai gyorsabb tempóban haladhasanak. A tanév folyamán résztvett és előadást tartott a nancyi Nemzetközi Anatómiai Kongresszuson. Kutatásairól az alábbi közlemények jelentek meg: „Rapports entre les ganglions lymphatiques et les nerfs végétatifs.“ (Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. t. VIII. no. 7. p. 701—707. 5 fig.) — „Recherches anatomiques sur les plexus sympathiques pelviens.“ (Ugyanott, no. 7. bis. p. 1053—1057. 2 fig.) — „Recherches anatomiques sur le tronc sympathique abdomino-pelvien et sur les rameaux communi-

cants correspondants.“ (Ugyanott, no. 8. p. 1191—1204. 7 fig.) — „Sur quelques variations des muscles de l'avant-bras.“ (Bulletins et Mémoires de la Société d'Anthropologie de Paris. Huitième série. t. II. p. 25—33. 3 fig.) — „Etudes sur le tronc collatéral thoracique du Sympathique chez les Singes.“ (Bulletin du Muséum national d'Histoire naturelle. Deuxième série. t. III. no. 7. p. 579—585. 5 fig.) — „La structure du tronc sympathique et des rameaux communicants lombo-pelviens chez l'Homme.“ (Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. t. VIII. no. 9. p. 1286—1294. 16 fig.) — „Etudes anatomiques sur le système nerveux sympathique de l'Eléphant des Indes.“ (Bulletin du Muséum national d'Histoire naturelle. Deuxième série. t. III. no. 8. p. 722—726. 4 fig.) — „Recherches anatomiques sur les rameaux communicants et les rameaux viscéraux et sur leurs rapports réciproques chez les Vertébrés.“ (Ugyanott, p. 727—736. 11 fig.) — „Etudes sur les rapports des rameaux communicants thoraco-lombaires avec les nerfs viscéraux chez l'Homme et chez l'Animal.“ (Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. t. IX. no. 1. p. 88—100. 11 fig.) — „Note sur l'anatomie comparée du nerf vertébral et des rameaux communicants cervicaux.“ (Bulletin du Muséum national d'Histoire naturelle. Deuxième série. t. IV. na. 2. p. 151—158. 5 fig.) — „La chaîne sympathique latéro-vertébrale lombaire, ses ganglions et ses rameaux communicants chez le Nouveau-né.“ (Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. t. IX. no. 4. p. 449—455. 6 fig.) — „Note sur le sympathique abdomino-pelvien de la Civette du Congo.“ (Bulletin du Muséum national d'Histoire naturelle. Deuxième série. t. IV. no. 5. p. 487—497. 6 fig.) — „Der Truncus sympathicus lumbalis.“ (Acta Litterarum ac Scientiarum Reg. Universitatis Hung. Franciscus-Josephinae. Sectio Medicorum. t. VI. p. 151—222. 66 fig.) — „Sur les ganglions thoraciques chez le Nouveau-né.“ (Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. t. IX. no. 7. p. 812—818. 4 fig.) — „Lymphatiques des ganglions de la chaîne sympathique chez le Nouveau-né.“ (Ugyanott, p. 818—820. 1 fig.) — „Les anomalies du poumon par défaut. Absence partielle du poumon droit chez un Nouveau-né humain.“ (Ugyanott, p. 820—825. 3 fig.) — „Quelques observations sur l'anatomie du système sympathique du Gorille.“ (Bulletins et Mémoires de la Société d'Anthropologie de Paris. Huitième série. t. III.) — Végül az Association des Anatomistes Nancyban tartott XVII. üléséről beszámoló kötetben is 7 cikke jelent meg a következő címeken: „Sur la classification des rameaux communicants du Sympathique.“ — „Sur l'origine des fibres des nerfs splanchniques thoraco-lombaires.“ — „Sur les ‚nerfs splanchniques pelviens‘.“ — „Discussion sur le rapport de Cordier et Coulouma: Recherches sur les nerfs du sinus carotidien et sur leurs variations.“ — „Discussion sur le rapport de Delmas et Jayle: Contribution à l'étude des nerfs intermésentériques et du carrefour colique.“ — „Discussions sur le rapport de Keiffer: Le système nerveux

autonome de l'utérus humain.“ — „Discussions sur le rapport de Thomas et Debeyre: Nerfs du duodenum.“ — Ezenkívül a párizsi Société d'Anthropologie és a Société anatomique tudományos társulatokban is bemutatta eredményeit. Mindkettő rendes tagjává választotta.

Dr. Buday Kálmán (1908, Kolozsvár, róm. kath.), államtudományi doktor, Budapest (prof. Kolozsváry Bálint), bár az ösztöndíja redukció miatt felére csökkent, egész éven át folytatott nemzetközi magánjogi tanulmányokat a párizsi egyetemen Niboyer nemzetközi magánjogi professzor irányítása mellett. Beiratkozott az Institut des hautes Etudes Internationalesra is, s ott a gyakorlati órákon maga is szerepelt. Niboyer professzor állandóan segítségére volt tanulmányaiban és irányításában. Vezetése alatt készítette el: „Les conflits des lois relatives à la valorisation des créances“ című dolgozatát. Tanácsára hallgatta Lévy-Ullmann magánjogi előadásait is az egyetem jogi karán. Igyekezett az előadások menetéről, az arra vonatkozó joggyakorlat átnézésével, minél tisztább képet kialakítani magában. „A francia jog egységesítése“ címen nemzetközi jogi tanulmányt is írt. A rokontudományok közül De La Pradelle (Principes généraux, Jurisprudence de la Cour permanente et de Justice internationale), Sibert (doctrines et applications), Basdevant (Droit international conventionnel public) és Le Fur (Philosophie du droit des gens) professzoroknál hallgatott előadásokat. Diplomáciai történelemből Tibalt (Histoire diplomatique contemporaine) és Renouvint (Histoire diplomatique 1870—1914), a közgazdasági problémák köréből pedig Jèze professzort hallgatta. Az aktuális problémák köréből pedig Tibal „Le désarmement“ című előadássorozatát. Fennmaradó idejét a legkiválóbb jogászok és közgazdászok műveinek megismerésére, könyvtári munkára fordította. Tervszerűen törekedett a francia kultúra és ízlés megismerésére, Párizs páratlanul gazdag emlékeit, múzeumait, színházait, kiállításait sorra járta és francia családokkal való kapcsolata révén a francia kultúrának minden oldalát megismerhette.

Dénes Emil (1903, Budapest, róm. kath.), műegyetemi tanársegéd, Budapest (prof. Kossalka János), csökkentett ösztöndíjával hat hónapot töltött tanulmányúton Franciaországban. Legfőbb célja, melyet a redukált ösztöndíjnak megfelelően kellett megállapítania, az volt, hogy a francia építőipar szervezettségi fokát és építési eljárásait általánosan megismerje. Ebből a célból építővállalatokat, üzemeket látogatott meg (Ridet, Sciaky, Barrouin vállalkozókat, valamint a Moisant-Laurent-Savey és a Société Fibrociment építővállalatokat) s ezek vezető mérnökeinek tapasztalatokon alapuló felvilágosításai s bemutatásai alapján tanulmányozta az egyes eljárásokat. Foglalkozott a vashíd- és fedélkonstrukcióknál egyedül Franciaországban használatos gépi, pontonkénti hegesztő-eljárással és a magasépítési ipar konstrukciós kísérleteivel és franciaországi megoldási módjaival. Vizsgálatainak további tárgyköre volt a vasbeton újabb és az eddigiektől eltérő felhasználásának és különösen nagy konstrukciókban való alkalmazásának gyakorlati megismerése. E téren az utóbbi időben különö-

sen Franciaország termelt feltűnő szerkezeteket, amelyek új és alapos anyagvizsgálattal jártak együtt. E létesítmények Fraysinet és Lossier tervező mérnökök nevéhez fűződtek. Elméleti kutatásokat a Société des Ingénieurs Civils de France könyvtárában folytatott, amely tájékoztatásaival mindenkor szívesen segítségére volt. A Bibliothèque Nationale könyvtárát, általános rendeltetéséhez viszonyítva, feltűnően gazdagnak találta műszaki irodalomban. Ösztöndíjas idejére estek a négyévenként rendezett Congrès International des Ponts et Charpentes nemzetközi ülései, melyeken szintén résztvett. A Diák-egyesület magyar népviseleti bemutatójának megszervezésében is tevékenyen résztvett. Felkérésre, a Francia-Magyar Szövetségben vetített-képes előadást tartott az erdélyi és alföldi magyar népviseletről.

Dóczy Antal (1904, Szentes, Csongrád m., ref.), református segéd-lelkész, Debrecen (prof. Csikesz Sándor). Tanulmányait március hó végéig, az első félév befejezéséig, folytatta a párizsi protestáns teológiai karon. Mint rendszeren beírt hallgató, heti nyolc órán át állandóan résztvett az elméleti és gyakorlati munkában. Henri Monier professzornál az „Isten-problémákról“ című kollégiumot hallgatta. Tanulmányaihoz párhuzamosan olvasta a vonatkozó új irodalmat, Ed. Le Roy, Bergson, Boegner nyomán. Maurice Goguelnél az újszövetségi iratokhoz való bevezetést és az újszövetségi görög szöveg tanulmányozások módszereit ismerte meg részletesebben. Nála hallgatta az első korinthusi levél magyarázatát is, úgyszintén a Sorbonneon előadott „Jeruzsálemi egyház“ című kollégiumot is. Munkájának másik részét teológiai magántanulmányai tették. A Faculté Libre de Théologie Protestante szakkönyvtárában, a Ste Geneviève és a Bibliothèque Nationale általános könyvtárában főként a zsidóság vallásával Jézus korában, az ősi kereszténységgel, mint zsidó majd mint pogány-kereszténységgel, a krisztusi hit alapelemeivel, a keresztény hittanban mutatkozó hellenizmussal és végül az agnoszticizmussal foglalkozott. Teológiai tanulmányai mellett igyekezett a francia irodalmat és francia művészetet alaposabban megismerni. A tanév végén az északfranciaországi magyar kolónia lelki gondozását vállalta el.

Dr. Hajdu Anna Helga (1907, Kamenica, Szerém m., róm. kath.), német-franciaszakos tanárjelölt, „sub auspiciis gubernatoris“ bölcsészeti doktor, Pécs (prof. Thienemann és Birkás). Öt hónapra csökkentett ösztöndíjával a tanév végéig folytatta tanulmányait. Középkori irodalmi ismereteinek kiegészítése céljából főként az École Nationale des Chartes főiskolán hallgatott paleográfiát (Bonard), bibliográfiát (Coudere) és diplomatikát (Tessier). A bécsi Collegium Hungaricumban az elmúlt évben elkészített doktori értekezésével kapcsolatban tovább dolgozott a mnémotechnikai munkák („ars memorandi“) rendszeres feldolgozásán az ókortól kezdve napjainkig. Párizs nagy könyvtáraiban megtalálta az otthon hiányzó középkori teológiai műveket, kiadványokat és kéziratokat, A Krisztus utáni első századok teológiai és filozófiai irodalmát, Szent Ágoston, Nagy Albert, Aquinói Szent Tamás, Raymond, Lulle és Giordano Bruno műveit teljes egészében megismerte. A második félévben a francia mnémotechnikai

munkákat vette rendszeres vizsgálat alá, továbbá az eszmetársítás lélektanával foglalkozott, főként Jean Belot, Fenaigle, Condillac és d'Alembert művei alapján. Megmaradó idejét a modern francia irodalom és az egyetemes francia kultúra nagy alkotásainak megismerésére fordította.

Horváth Károly Antal (1909, Budapest, ref.), magyar-francia szakos szakvizsgás tanárjelölt, a Báró Eötvös József-Kollégium tagja (prof. Eckhardt), március végéig folytatta Párizsban tanulmányait. Étienne Jodelről készülő monográfiájához és doktori értekezéséhez gyűjtött kiegészítő adatokat a Bibliothèque Nationaleban, a Bibliothèque de la Sorbonne- és a Bibliothèque Sainte Geneviève-könyvtárakban. A párizsi egyetemen is elsősorban a kérdéssel kapcsolatos előadásokat hallgatta. Így Chamard professzort, akinek havonta beszámolt kutatásai eredményéről s akinek hasznos útbaigazításait állandóan élvezte. Eljárt Baldensperger összehasonlító irodalomtörténeti előadásaira is és résztvett a francia irodalomtörténetet és nyelvészetet tárgyaló több előadáson. Mint cserkész, a francia protestáns cserkészszövetség (Eclaireurs Unionistes de France) egyik csapatában (Troupe de Batignolles) aktív munkát folytatott. Hogy a francia ifjúság mozgalmait megismerje, a „La Cause“ és az „Union Chrétienne des Jeunes Gens“ protestáns diákegyesületek előadásait, vitaestélyeit és összejöveteleit látogatta. Hogy a francia szellemi életet jobban megismerhesse, rendszeresen eljárt a színházakba (főként klasszikus előadásokra), múzeumokba, kiállításokra, irodalmi előadásokra és több kirándulást is tett Észak-Franciaországba.

Kislapási Juhász László (1908, Budapest, róm. kath.), okleveles mezőgazda, közgazdaságtudományi doktor, Budapest (prof. Steinecker Ferenc). Lecsökkentett ösztöndíját sajátjából kiegészítve, október közepétől kezdve május végéig Franciaországban maradt. Tanulmányai elméleti és gyakorlati jellegűek voltak. A párizsi egyetem jogi karán rendszeresen hallgatta Rist, Truchy (közgazdasági politikai), Deschamps (gazdasági eszmetörténeti) és Lescure (összehasonlító szociálpolitikai) professzorok előadásait. Az Institut des Hautes Etudes Agraires főiskolán Noilhan professzornak a mezőgazdasági és ipari termelés törvényeiről, az École des Hautes Etudes Internationaleson pedig Villat professzornak Magyarország földrajzáról és történetéről tartott előadássorozatát hallgatta. Noilhan professzonnal, aki az Institut des Hautes Etudes Agraires igazgatója, alkalma volt több ízben személyesen is megbeszélni a mezőgazdasági szociálpolitikába vágó több fontos szakkérdést; így, egyebek között, a városbátódulást, a mezőgazdasági szövetkezeti mozgalmat és a birtokmegosztás problémáit. Tanulmányainak sikeres kiterjesztése érdekében összeköttetést keresett a francia mezőgazdaság általános gazdasági és szociális életét irányító intézményekkel is. Az Association des Ingénieurs Agronomes, a Parti Agraire et Paysan Français, a Confédération Nationale des Associations Agricoles, továbbá az Office de Main-d'oeuvre agricole de la Région Parisienne, a Service de la main-d'oeuvre et de l'Immigration agricole, az Institut de Statistique és a Caisse Natio-

nale de Crédit Agricole egyes letek, illetve intézmények segítségével alaposabban megismerte a francia mez gazdas gi szoci lpolitika  s agr rpolitika jelenlegi  r nyait, a mez gazdas gi szövetkezeti  s  rdek-k pviseleti mozgalom szervezetét, a mez gazdas gi munk s gyet, az idegen munkaerő kérdését és végül a mezőgazdasági hitelügy szervezetét.  szt nd jas idejének leteltével, m sf lh napos vidéki tanulmányát kapcsán, saját költségén bejárta Franciaország mezőgazdasági szempontból fontosabb vidékeit: Beaucet, Normandiát, a Loire és a Rh ne völgyét, majd a déli bortermelő vidékeket a F ldk zitemer mell k n. A k l nbz  termelési tájakat látva, a francia gyakorlati mezőgazdálkodás egészéről, legalább megk zelit en, pontos képet nyerhetett és  gy a Párizsban részben elméletben, részben a hivatalos szervezetek központjában megismert szociális-gazdasági helyzetet a vidéki élet tényeivel is  szzehasonl thatta. Tanulmányútja végén a Marseille-vidéki mezőgazdasági szindikátus segélyével két hetet Algirban  s Tuniszban töltött, ahol a gyarmati mezőgazdálkodást és a két gyarmatnak Franciaország szempontjából való általános és gazdasági jelentőségét is tanulmányozhatta főbb vonásaiban. Munkájában havi jelentésekben beszámolt Steinecker Ferenc professzornak, franciaországi tanulságait részben a Magyar Gazdák Szemléje számára  rt „A francia mezőgazdaság az 1931.  vben” című cikkben (megjelent 1932 január—márciusi számban) foglalta össze. Többi eredményeit más szaklapokban fogja megjelentetni. — A párizsi „Revue d’Economie Sociale et Rurale” című folyoiratban „La Hongrie dans la crise mondiale” (megjelent az 1932 márciusi számban) címen számolt be a magyar mezőgazdaság helyzetéről.

Molnár József (1905, Csenger, Szatmár m., ref.), magyar-francia szakos okl. középisk. tanár, Debrecen (prof. Hankiss János). Csökkentett ösztöndíjára utalva, október elejétől március végéig maradhatott Párizsban. Tudományos kutatásai „Jókai és a francia kultúra” közti kapcsolatok megvilágítására  r nyultak. Ebben a témakörben eddigi kutatásait („Jókai első párizsi útja”, Debreceni Szemle, 1930; „Jókai második párizsi útja”, Debreceni Szemle, 1932) meglehetős gazdag anyaggal bővítette ki. Eredményeit részben „Jókai véleménye a párizsi színházakról” című cikkben (Debreceni Szemle, 1932) közölte; részben „Az 1870—71. francia-német háború Jókai regényeiben”, „Jókai a világkiállításon”, „Jókai barátsága francia  r kkel”, „Párizs Jókai műveiben” című értekezésekben fogja közreadni. E munkái előkészítő tanulm nyul szolgálnak Jókai kéziratban maradt noteszeinek kiadásához, melynek sajtó alá rendezésén jelenleg is dolgozik. A Jókai-kutatásokon kívül a Biblioth que Nationaleban, a Biblioth que Sainte Genevi veben és a Biblioth que de la Sorbonneban más magyar vonatkozású adatok feltárásán is fáradozott. „A Monituer Universelle  s Magyarország” című tanulmányához teljesen összegyűjtötte az anyagot. A kérdés megvilágítása hozzásegítette ahhoz is, hogy tisztázza Jókai Trenk-regényeinek problémáját. Anyagot gyűjtött m g az alábbi kérdések kidolgozásához: „A XVIII. századvégi magyar protestáns mozgalom visszhangja Franciaországban”, „Nagy magyar

elemi csapások a francia napilapokban“, „Adalékok a magyar történelem francia forrásaihoz“. Folyóiratokban beküldött cikkei továbbá: „A Magasin Pittoresque magyar vonatkozásai“, „Debrecen egy XVII. századvégi útleírásban“, „Toldy Ferenc E. Sayoushoz írt levele a Bibliothèque Nationaleban“. E tudományos kutatásokon kívül a Sorbonneon összehasonlító irodalomtörténeti, filozófiai, pedagógiai és művészettörténeti előadásokat hallgatott.

Dr. Worschitz Frigyes (1904, Pozsony, róm. kath.), a soproni erdészeti kísérleti állomáshoz beosztott erdőmérnök, az 1931—32. egyetemi év második felére adományozott ösztöndíját előzetes minisztériumi engedéllyel augusztus—szeptember hónapokban használta fel. Tanulmányi terve szerint ösztöndíjas ideje alatt hármas irányú tevékenységet fejtett ki. 1. A fa röntgenfizikai vizsgálatára vonatkozó eredményeit a Sorbonne rádiológiai intézetében kiegészítette, ahol sűrűségméréseket végzett. Eredményeit sorozatos közleményekben részben az Anyagvizsgálók Közlönye, részben a Zentralblatt für das gesammte Forstwesen (Leipzig—Wien) című folyóiratok közlik. 2. Meglátogatta a faanyag vizsgálatára létesített francia intézeteket, a Laboratoire d'Essais mécaniques de l'Aéronautoque militaire Chalais—Meudon-i telepét Monnin ezredes-igazgató vezetésével, a Service technique des Bois coloniaux anyagvizsgáló intézetét pedig J. Méniaud igazgató vezetésével. E látogatások eredményeképpen tudományos együttműködést létesített a francia és a soproni vonatkozó intézetekkel. 3. Résztvett a kiküldetési ideje alatt lezajlott erdészeti kongresszuson (Union Internationale des Instituts de Recherches Forestières) Nancyban, ahol „Utilisation des Rayons-X en vue de l'étude de qualité des bois“ címen előadást tartott. Előadását az Actes du Congrès 1932. évi kötete lenyomtatja. A kongresszuson abban a megtiszteltetésben részesült, hogy egyik plénáris ülést, mint annak választott alelnöke, vezette.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Kirchner Jenő (1895, Győr, ág. ev.), festőművész, az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán képesített középiskolai rajztanár, az újpesti polgári fiúiskola rajztanára, Győr város törvényhatóságának féléves ösztöndíjával a második szemesztert töltötte Párizsban. Tanulmányi idejét főképpen múzeumi tanulmányokra és az élő francia művészet megismerésére fordította. Ebből a célból útközben Bécsben is megállott, ahol elsősorban a Művészettörténeti Múzeum gazdag anyaga szolgált számára elsőrangú tanulságokkal. Átnézte még a Belvedere-képtárt és a bécsi festőakadémia kis gyűjteményét is, az Albertinában pedig Michelangelo és Leonardo rajzait lapozta át. Párizsban is elsősorban a nagy művészeti gyűjteményeket látogatta. A Louvrebans rendszeresen tanulmányozta az összes iskolák mestereit. Kereste a kapcsolatot a régi és modern művészet között. Így főleg a primitív olasz és flamand mesterekkel, továbbá az egyiptomi gyűjtemény anyagával foglalkozott behatóbban. A modern francia mestereket a

Luxembourg-múzeumban is tanulmányozta. A művészeti gyűjtemények közül alaposan áttanulmányozta a Cluny, Guimet, Jacquemart-André, Petit Palais és Rodin múzeumainak anyagát. A Trocadero-múzeum gipszöntvénygyűjteményében a francia gótikus és renaissance szobrászatnak ama műveit is megismerte, amelyek eredetiben Franciaország egész területén vannak szétszórva. A múzeumok anyagának áttanulmányozásán kívül összesen 62 időszaki kiállítást nézett meg. Ezeket ismerkedett meg a modern francia festőművészet vezető egyéniségeivel, főként Matisse, Picasso, Derain, Braque, Dufy és Marquet művészetével. Mint aktív rajztanár a francia középiskolai rajztanítással is igyekezett megismerkedni. Áttanulmányozta a francia középiskolai tantervnek a rajzoktatásra vonatkozó részét s a Lycée Henri IV. középiskolában rendszeresen résztvett a gyakorlati rajzoktatáson. Különösen azoknak a feladatnemeknek tanítása érdekelte, amelyek a magyar középiskolai rajzoktatásban nem fordulnak elő. Végignézte az összes osztályok tanulórajzait, külön figyelemmel kísérve mindazon eltéréseket, amelyek a mi feladatnemeinkkel meg-egyező rajzgyakorlatok tanításánál is mutatkoznak.

Kósa Lajos (1906, Béla, Esztergom m., róm. kath.), magyar-francia szakos végzett bölcész, Pécs (Birkás professzor), Komárom-Esztergom vármegye ösztöndíjával töltötte az egész évet Párizsban (1929—30. tanévben a magyar állam ösztöndíjasa volt). Tudományos kutatásait az előző tanulmányi éve alatt kezdett XIX. századi magyar-francia vonatkozások összegyűjtésére szentelte. A *Revue des Deux Mondes* tudományos, történelmi, irodalmi és zenei tárgyú magyar vonatkozású cikkeinek anyagát és forrásait vette különösen vizsgálat alá. E munkája mellett nagy érdeklődéssel foglalkozott a franciaországi női irodalommal is. Rendszeresen látogatta a Sorbonne elméleti és gyakorlati előadásait és különösen Manet, Strowski, Chamard és Cohen professzorok irányításának vette nagy hasznát. Résztvett Brunot és Thomas professzorok szövegmagyarázatain s a Collège de Franceon Bédier professzor előadásain. Figyelemmel kísérte a modern francia irodalmi életet is, és a hazaival összehasonlítva, igyekezett tanulságokat levonni megfigyeléseiből. Különös figyelemmel kísérte a francia kultúrpolitika alakulását s ennek parlamenti vitáit is meghallgatta. Anyagi erőihez mérten járt színházakba, hangversenyekre és rendszeresen látogatta a múzeumokat.

Legény János (1905, Balassagyarmat, róm. kath.), szakvizsgás francia-latin szakos tanárjelölt, az Eötvös-kollégium tagja, Budapest (Eckhardt professzor), Nógrád és Hont közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék egészévi ösztöndíját élvezte és ezzel mindkét fél-éven keresztül a nancyi egyetemen végzett tanulmányokat. Az egyetemen főként a modern francia irodalomról (Bourget, Tharaud, Mauriac, Claudel, Valéry, Gide, Jules Romain, Pegol, Maurois stb.) szóló előadásokat (Dmoff, Bruneau professzorok) hallgatta. Rendszeresen résztvett a francia fonétikai gyakorlatokon is, melyeket Bruneau professzor tartott s vele több alkalommal beszélgetett a francia nyelv fonétikai oktatásáról a külföldi iskolákban. Figyelemmel kísérte a

francia közoktatást (két középiskolában rendszeresen tanulmányozta az élőnyelvek oktatását) és a francia ifjúsági mozgalmat. Több francia cserkészcsapat és diákegyesület életében személyesen is résztvett. Itt állandóan alkalma nyílt arra is, hogy a francia érdeklődést kielégítve ismertesse hazánk nehéz helyzetét, ifjúságunk küzdelmeit és a magyar kultúra szerepét a dunamelléki államok fejlődésében.

Dr. szenkviczi Palkovics Pál (1907, Esztergom, róm. kath.), a szegedi Ferenc József Tudományegyetem jogi és államtudományi doktora, ügyvédjelölt, tb. szolgabíró. Komárom-Esztergom közigazgatásilag egyesített vármegyék ösztöndíját élvezte. Tanulmányait részben a grenoblei, részben a párizsi egyetem jogi fakultásain folytatta. Különösen közigazgatási problémákkal, főleg a centralizáció előnyeivel és hátrányaival foglalkozott. Grenoblei tartózkodása alatt Lyont is megtekintette. Londonban is töltött egy hetet.

Schneider Erzsébet (1903, Fiume, róm. kath.), német-francia szakos középiskolai tanár, a szegedi leánylíceum nevelő tanára, Szeged (Zolnay professzor). Szeged szabad királyi város ösztöndíjával két félévet töltött a párizsi egyetemen. Főképpen összehasonlító irodalomtörténeti (Baldensperger), francia irodalmi (Mornet, Strowski, Ascoli) és nyelvészeti (Brunot) előadásokat hallgatott. A Cercle Intellectuel Féminin rendezésében tartott „Cours de culture française“ előadásain is résztvett. Kiegészítő szaktanulmányain kívül „Madame de Gomez élete és művei“ című doktori értekezésén dolgozott a Bibliothèque Nationaleban, a Sainte Geneviève és Arsenal könyvtárakban, nemkülönben a Bibliothèque Mazarineban. Tanulmányozta a francia közép- és alsófokú oktatást is. Előbbit a francia főváros egyik legnagyobb leánylíceumában, a Lycée Victor Dunryben, ahol gyakorolt is, utóbbit Párizs város plein-air iskolájában. Megtekintette a sèvres-i Ecole Normale Supérieuret is, ahol a francia tanárnőképzés módszereivel ismerkedett meg. Érdeklődött az általános francia kultúra iránt is, rendszeresen látogatta a színházakat, műemlékeket mind Párizsban, mind pedig környékén.

A francia állam ösztöndíjasai:

Bocz Mária (1907, Székelyudvarhely, róm. kath.), francia-latin-történelem szakos tanárjelölt, Budapest (Eckhardt professzor). A tanév második felében élvezte a francia állam ösztöndíját. Főcélja „La rhétorique classique à l'époque de la Révolution“ című szakdolgozatának és doktori értekezésének elkészítése volt. Erre vonatkozóan rendszeres kutatásokat folytatott a Bibliothèque Nationaleban és Sainte Genevièveben, továbbá az Institut Catholique és a Sorbonne könyvtáraiban. A Sorbonneon több francia irodalmi és történeti előadást hallgatott rendszeresen s a francia ékesszólásra (Michaut) és a francia történelemre (Sagnac) vonatkozó előadások anyagát állandóan feldolgozta. Igyekezett megismerni a francia klasszikus színjátszást (Opéra, Théâtre Français, Odéon) és hangversenyeken a francia zene-művészet legkiválóbb alkotásait. Rendszeresen látogatta Párizs nagy

múzeumait, műemlékeit és közgyűjteményeit s francia ismerőseinek segítségével meglátogathatta az északfranciaországi gotika nagy emlékeit, Rouen, Párizs környékének nevezetességeit, Délfranciaország nagy városait és gall-római emlékeit. Nagy előnyt jelentett rá nézve, hogy teljesen francia környezetben (zárdában) lakhatott.

Győry Mária (1909, Budapest, róm. kath.), francia-német-filozófia szakos tanárjelölt, Budapest (Eckhardt professzor). A francia kormány ösztöndíját az előző félévben élvezte, de saját költségén április végéig meghosszabbította tanulmányútját. A Sorbonneon és a Collège de Franceon főként a francia irodalomtörténet köréből hallgatott előadásokat (Baldensperger, Ascoli, Chamard, Bédier, Hazard professzoroknál). Több nagy párizsi könyvtárban rendszeresen gyűjtött anyagot „A francia költészet XVIII. századbeli magyar fordításai” című szakdolgozatához. Hogy francia irodalomtörténeti ismereteit bővítse, gyakrabban résztvett irodalmi és kulturális vitaestéken s a francia műveltség minél alaposabb megismerése érdekében állandóan eljárt a múzeumokba, színházakba, kiállításokra s több kirándulást is tett Párizs környékén. A Renaissance Française rendezésében, a Párizsi Magyar Diákegyesület csoportjában, résztvett a nizzai Fêtes des Nationson. Nyelvtudását a Centre és az Ecole des Langues Orientales Vivantes fordítási gyakorlatain is tökéletesítette.

Jankovich Ferenc (1907, Székesfehérvár, róm. kath.), magyar-francia szakos szakvizsgás tanárjelölt, az Eötvös-Kollégium tagja, Budapest (Eckhardt professzor), két féléven keresztül élvezte a francia kormány ösztöndíját s az Eötvös-Kollégium és a Párizsi Ecole Normale Supérieure között létrejött megegyezés alapján az egész évet az Ecole Normaleban töltötte. A Sorbonneon és az Ecole Normaleban főként francia irodalomtörténeti (Baldensperger, Strowski, Chamard, Ascoli professzorok) előadásokat hallgatott. E mellett „Elémir Bourges élete és művei” című doktori értekezésén dolgozott több nagy párizsi könyvtárban. Munkájában Bouglé professzor, az Ecole Normale Supérieure aligazgatója irányította. Francia környezete maga is több ösztönzést adott arra, hogy a francia kultúrát minél teljesebben megismerje. Fejér vármegye részéről is egy félévi ösztöndíjat nyerve, anyagilag lehetővé vált számára a tanév alaposabb kihasználása. Rendszeresen járt múzeumokba, színházba, hangversenyre, kiállításokra; tanulmányi kirándulásokat tett Rouenba, Croisetba, Lisieuxbe és Párizs környékére, leginkább az Ecole Normale tagjaival. A Párizsi Magyar Diákegyesület több előadásán magyar dalok bemutatásával résztvett. Ugyancsak énekszámmal szerepelt ennek csoportjában a nizzai Fêtes des Nationson. Az Ecole des Langues Orientales Vivantes finn-ugor tanszékén mint asszisztens segédkezett Sauvageot professzornál a kiejtési gyakorlatokon és a fordítási szövegek preparálásában.

Madácsy László (1907, Sándorfalva, Csongrád m., róm. kath.), magyar-francia szakos bölcsészethallgató, Szeged (Zolnay Béla professzor). Két féléven keresztül élvezte a francia kormány ösztöndíját. Hármasként volt: „Les sources françaises du Clement Mikes”

című szakdolgozatának és doktori értekezésének elkészítésén főként a Bibliothèque Nationaleban dolgozott, ahol a Rákóczi Ferenc könyvtárában szereplő összes műveket megtalálhatta; a francia nyelv minél alaposabb elsajátítása érdekében mindkét félévben hallgatta a Sorbonnehoz tartozó külföldi francia tanárképző előadásokat (Ecole de Préparation des professeurs du français à l'Étranger) és rendszeresen résztvett ennek gyakorlatain. Nagy haszonnal járt az Ecole des Langues Orientales Vivantes (Sauvageot professzor) és a Centre magyar-francia fordítási gyakorlataira is. A francia irodalom, különösen pedig a modern iskola megismerése céljából látogatta a Sorbonne és a Collège de France megfelelő előadásait, járt színházba, irodalmi és művészeti előadásokra, vitaestékre. Érdeklődött a francia kultúra több ága iránt is: megismerkedett Párizs múzeumaival, műemlékeivel s felkereste a környék nevezetesebb helyeit is.

Rózsaffy Lucie (1911, Gödöllő, Pest m., róm. kath.), francia-angol szakos alapvizsgás tanárjelölt, Budapest (Eckhardt professzor). A francia kormány ösztöndíját az első félévben élvezte, de tanulmányi idejét ugyancsak ennek segítségével, részben pedig saját költségével a tanév végéig meghosszabbította. A Sorbonneon főként Ascoli, Strowski, Michaut, Cohen, Baldensperger és Focillon professzorok előadásait hallgatta. A Sainte Geneviève és Sorbonne könyvtárában „Anatole France stílusa, című szakdolgozatához és doktori értekezéséhez gyűjtött anyagot. Nyelvtudását az Ecole des Langues Orientales Vivantes (Sauvageot professzor) és a Centre d'Etudes Hongroises magyar-francia fordítási gyakorlatain tökéletesbítette. Igyekezett megismerni a francia kultúra minél szélesebb körét. Eljárt múzeumokba, színházakba, hangversenyekre, irodalmi és művészeti előadásokra és kirándulásokat tett Párizs környékén.

Szabó Ella (1905, Miskolc, izr.), német-francia szakos okl. középiskolai tanár, Budapest (Eckhardt prof. és Carrère). A francia kormány ösztöndíját a tanév második felében élvezte. A Sorbonneon és a Collège de Franceon kiegészítő szaktanulmányokat végzett (Ascoli, Baldensperger, Michaut; Hazard, Bedier), a nagyobb párizsi könyvtárakban pedig disszertációja körébe vágó kutatásokat végzett. A francia irodalmi és művészeti kultúra minden ága iránt érdeklődött és azokat igyekezett minél rendszeresebben megismerni. (Múzeumok, színházak, hangversenyek, műemlékek, kirándulások.)

Szegő Endre (1907, Budapest, izr.), magyar-német-francia szakos okl. középiskolai tanár, Budapest (Eckhardt prof. és Carrère). Az egész tanéven át élvezte a francia kormány ösztöndíját. Főként francia szakdolgozatának (Bergson és Marcel Proust) doktori értekezéssé való kiegészítéséhez gyűjtött anyagot s a sorbonnei szakprofesszorok útbaigazítását is felhasználta. A Sorbonneon és a Collège de Franceon főként francia irodalmi és összehasonlító irodalomtörténeti előadásokat hallgatott s azok, szempontjából fontos anyagát otthon feldolgozta. Rendszeresen járt múzeumokba, színházakba, hangversenyekre, irodalmi és kulturális előadásokra. Több kirándulást tett Párizs környékére és Délfranciaország gall-római emlékeiből is sokat meglátogatott.

Részletesen foglalkozott Madách új francia fordításával s arról magyar („Az ember tragédiája franciául“, Debreceni Szemle 1932 március) és francia nyelven (La Tragédie de l'Homme, Nouvelle Revue de Hongrie, 1932 Septembre) kisebb tanulmányt is írt.

Teszár Zsuzsanna (1906, Budapest, róm. kath.), német-francia szakos hetedféléves tanárjelölt, Budapest (Eckhardt Sándor professzor). A Sorbonneon szaktanulmányainak kiegészítése céljából főleg Chamard, Ascoli, Strowski, Baldensperger, Van Tieghem, Lichtenberger és Tonnelat, valamint Huguet és Rouge professzorok előadásait hallgatta. „Le problème des classes sociales dans le théâtre français de 1890 à 1900“ című szakdolgozatának és doktori értekezésének anyagát a Bibliothèque Nationaleban, a Sorbonne és az Arsenal könyvtárában teljesen összegyűjtötte. Különösen az utóbbiban talált nagy anyagot a Rondel-féle gyűjteményben. Hozzákezdett francia-vonatkozású német szakdolgozatának (Freiligrats Lyrik mit besonderer Rücksicht auf sein Verhältnis zur französischen Literatur) elkészítéséhez is. Ebben különösen Strowski, Villat, Tonnelat és Van Tieghem professzorok tanácsai támogatták. Nyelvtudása francia környezetén és az egyetemen kívül külön kurzusokon és előadásokon is fejlődött (Ecole des Langues Orientales Vivantes, Centre d'Etudes Hongroises, Centre Féminin Intellectuel Français). Megismerkedett Párizs és környéke múzeumaival és műemlékeivel, a francia színházakkal (Racine, Molière, Musset-, Coppée-darabokkal) és hangversenyekkel. Nagy érdeklődést mutat a francia női szociális szervezetek működése iránt s ezekbe maga is belekapcsolódott (Action Catholique, Mie de Pain).

Egyházi ösztöndíjas:

Németh József (1909, Hegykő, Sopron m., róm. kath.), római katolikus másodéves teológiai hallgató a párizsi egyházmegye teológiáján. A hereceprimás úr öminenciája kiküldötteként, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1500 pengős hozzájárulásával, második éve folytatta tanulmányait a párizsi Séminaire de St. Sulpiceben, Issy-les-Moulineauxban. A negyedévi és évvégi francia vizsgákat sikerrel letette. Dogmafundamentálisból 8, morálisból 7, dogma speciálisból 8.8, jus canonicumból 8.8 és historia ecclesiasticából 8.8 pontot nyert tizes-alapú osztályzatot.

A „Centre d'Etudes Hongroises“ útbaigazítását élvezte ezenkívül két kegyesrendi francia szakos tanárjelölt, a rend ösztöndíjasai, továbbá egy vidéki magyar város ösztöndíjasa és a Comité Houillères de France egy bányamérnök-csereösztöndíjasa is.

VI. GENFI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyelő hatóságuk: Dr. Baranyai Zoltán m. kir. követségi tanácsos, 33, Quai Wilson, Genève.

Farkas Ignác (1905, Szamoskér, Szatmár m., ref.), ref. segédlelkész októbertől áprilisig volt a genfi egyetem hittudományi karának rendes

hallgatója. Mint ilyen a következő professzorokat, illetőleg előadásokat hallgatta részben a teológiai, részben a filozófiai fakultáson: Gampert: „Idées morales et religieuses“, Reverdin: „La pensée morale avec rapport des pensées humaines“, Bovet: „Education morale“, Lemaître: „Philosophie de la religion“, Berguer: „Psychologie de la religion“, Claparède: „Psychologie expérimentale“, „Werner: „Introduction à la métaphysique“ és „Histoire de la philosophie“, Malche: „Les principes de l'éducation nouvelle“, végül Keller: „Theologie et l'Eglise“. Főcélja folytatandó etikai kutatásainak erős filozófiai alpra való helyezése volt. Nemcsak a fenti előadásokat válogatta össze ebből a szempontból, de Werner professzor útbaigazítása alapján behatóan tanulmányozta a rendelkezésre álló gazdag könyvtár filozófiai anyagát is. Működött továbbá Choisy professzor vezetése alatt a teológiai fakultás Kálvin-szemináriumában, ahol Kálvin törvénytánáról készített dolgozatát olvasta fel. Szorosan vett tudományos munkáján kívül igyekezett hasznosítani mindazt, amit Genf fontos nemzetközi helyzete nyújthatott, különösen a nagyobb nemzetközi ifjúsági szervezetek központjai révén. Így kezdettől fogva személyes érintkezést vett fel az Union Chrétienne des Jeunes Gens vezetőségével, aminek folytán sok gyakorlati ismeretre tett szert a vallásos egyesületi élet terére vonatkozólag.

vitész dr. Nagy Iván (1898, Celldömölk, Vas m., róm. kath.), a válás- és közoktatásügyi minisztériumba szolgálattételre beosztott kir. s. tanfelügyelő a tanév első felében folytatta tanulmányait a nemzeti kisebbségi jogra és a külföldön élő magyarság helyzetére vonatkozólag. Szeptember hó első felét Párizsban töltötte, ahol a Bibliothèque Nationaleban gyűjtött adatokat a Franciaországban és a francia gyarmatokon élő magyarság statisztikájára vonatkozólag. Szeptember közepétől december elejéig tartózkodott Genfben, ahol egyrészt a Nemzetek Szövetsége előtt folyó kisebbségi panaszjelzés rendjét tanulmányozta, másrészt a magyarság világstatisztikája tárgyában írt tanulmánya fokozatos kiegészítésére folytatott kutatásokat. A magyar petíciók feldolgozott anyaga „A kisebbségek panaszjoga“ című és a pécsi egyetemi Nemzetközi Jogi Intézet kiadványai között megjelenés előtt álló tanulmányának második része lesz. Ebből egy fejezet megjelent a Magyar Kisebbség 1931. évi októberi számában, Lugoson „A Nemzetek Szövetsége XII. közgyűlésének mérlege a kisebbségek számára“ címmel. A külföldi magyarság statisztikájáról szóló adatai „Das Weltungartum“ című dolgozatában az Ungarische Jahrbücher 1932. évi 1—2. számában és különlenyomatban jelentek meg. A Revue des Etudes Hongroises elfogadta közlésre „Les Hongrois dans la statistique mondiale“ című tanulmányát. Ugyanerről a tárgyról előadást is tartott a Hungária Genfi Magyar Diák-egyesületben. Genfi tartózkodása alatt részletesen megismerkedett a Nemzetek Szövetsége szervezetével, az egyes osztályok, különösen a kisebbségi osztály tisztviselőivel, valamint a Nemzetközi Munkügyi Hivatal működésével is. A Section d'Information Radisics Elemér nyug. miniszteri tanácsos, az információs osztály főtisztviselője

kívánságára magyar feliratú filmet készített számára, amelynek bemutatásával kapcsolatban hazatérése után nagyobb magyar vidéki városokban előadást tartott a Nemzetek Szövetségének szervezetéről és működéséről.

Tomcsányi Tamás (1907, Budapest, ág. ev.), a második félévre nyert ösztöndíjával márciustól augusztusig folytatta tanulmányait. Az egyetemen és az Institut universitaire de hautes études internationales főiskoláján hallgatta Werner, Rappard és Scelle professzorok szakjába vágó előadásait, résztvett az ott tartott conferenceokon és kutatásokat folytatott a jogi kar könyvtárában a munkanélküliség segélyezése, a szegényügy és gyermekvédelem, továbbá a költségvetési jog és a nemzetközi kölcsönügyek közigazgatási vonatkozásainak köréből.

VII. ANGOLORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Dr. Donhoffer Szilárd (1902, Budapest, róm. kath.), pécsi egyetemi tanársegéd az előző tanév második felére és a jelen 1931/32. tanév első felére nyerve ösztöndíjat, 1931 januárjától kezdve 1931 novemberéig megszakítás nélkül folytatta kutatásait az aberdeeni élet-tani intézetben Macleod professzorral közösen, amely tanulmányairól már az előző tanévi ösztöndíjasokról szóló jelentés adott számot. Addig be nem fejezett vizsgálataikat Macleod professzorral együtt a tihanyi Magyar Biológiai Kutató Intézetben óhajtják folytatni.

Gallé Tibor (1896, Harta, Pest m., ág. év.), decembertől márciusig folytatta tanulmányait Londonban, miután útközben néhány napot Nürnbergben töltött a Germanisches Nationalmuseum megtekintése céljából. Az általános tájékozódás után a British Museum általános kultúrtörténeti részével kezdte meg munkásságát, majd a grafikai gyűjtemény munkatermében tanulmányozta át rendszeresen az olasz, holland, német, belga, francia és angol iskolák kiemelkedő nagyjainak rajzait, akvarelljeit, fa- és rézmetszeteit, rézkarait, majd könyomatait, valamint az újabban a British Museum tulajdonába jutott Turner-hagyatékot is. Ezekután a National- és a Tate-Galeryban folytatta rendszeres munkáját. Munkája közben sikerült összeköttetést szereznie Russell w. Flint hírneves akvarellfestővel, Malcolm Osborneval a Royal College of Art grafikai professzorával, Hugh Fisher grafikussal, valamint Malcolm Salaman műkritikussal, akiktől igen sokat tanult. Utóbbi műveinek publikálásában és elhelyezésében is segítette. Az „Emlékezés“ című rézkarcát közölte a „Fine Prints of the Year“ évkönyvben és meghívta a The Art Institute of Chicago rézkarcvilágkiállítására, ahol négy művel szerepelt. Felsorolt eredményein kívül T. Leman Hare az „Apollo“ című művészeti folyóiratban szintén közölte egy rézkarcát.

ifj. Gévay-Wolff Nándor (1907, Budapest, róm. kath.), az előző tanévben megkezdett munkáját folytatta. A leszállított ösztöndíj összegét sajátjából kiegészítve július haváig tartózkodott Londonban,

hogy a londoni egyetem jogi karán megszerzendő filozófiai doktorátushoz előírt számú féléveket lehallgathassa. Ez alatt az idő alatt a British Museum és a London School of Economics and Political Science könyvtárában folytatott rendszeres kutató munkát, amely jórészt a kisebbségi jog területén mozgott. Anyagot gyűjtött és azt fel is dolgozta „Self-Government and Minorities: A Study of Minorities under International and Municipal Law as Solution of the Minorities Problem“ című angol értekezéséhez. Értekezésének tetemes részét be is fejezte, munkáját azonban még hazatérése után tovább is folytatja, hogy azt végleges befejezése után az említett doktori fokozat elnyerése végett benyújthassa a londoni egyetemen. Munkásságát ez idén is H. A. Smith és H. Lauterpacht nemzetközi jogi professzorok irányítása mellett folytatta és idén is részt vett a School of Economics nemzetközi jogi szemináriumának munkálataiban, amelynek egyik összejövetelén az akkor erősen aktuális Memel-kérdésről tartott előadást. Május havában rövid időre meg kellett szakítania londoni tartózkodását a budapesti egyetemen sub auspiciis Gubernatoris államtudományi doktorrá való felavatása alkalmából.

Lenz Géza Sándor (1908, Mezőtúr, ref.), ref. s.-lelkész Aberdeenen folytatta tanulmányait, amelyeknek közvetlen célja a „Th. D. in Theology“ doktori cím elnyerése volt. Az egyetem szenátusa disszertációjának témáját a következőben állapította meg: „The authority and authenticity of the Epistles of St. John“. A tanév folyamán a témájára vonatkozó forrásműveket tanulmányozta és ennek alapján a tanév végén benyújthatta felügyelő tanárának, Bairdnek értekezése vázlatát, amely öt nagyobb részre oszlik. Az első a jánosi kérdésről általában, az egyes hipotézisek által szerzőül felvett személyek viszonyáról, a második magukról a jánosi iratokról, a harmadik ezen iratok jellegzetes teológiai vonásairól szól, a negyedik a kanonizált levelek tudományos bemutatása a szerzőség és hitelesség szempontjai szerint. Az ötödik végül az előbbiekből vonható következtetéseket és állításokat foglalja össze. Értekezésének kidolgozására és benyújthatására a következő tanévre ismét részesült ösztöndíjban.

Molnár Benjámín (1906, Nagyölvéd, Esztergom m., ref.), a tanév első felét töltötte Londonban, ahol a British Museum olvasótermében folytatott könyvtári kutatásokat, amelyeknek során elkészítette disszertációját és azonkívül is behatóan tanulmányozta a XVIII. század nagy angol íróit és gondolkodóit. Különösen Mandeville, Steele, Shaftesbury, Richardson, Fielding és Crable művei kötötték le érdeklődését. Végül igyekezett alaposan megismerni az angol iskolarendszert, összehasonlításokat téve a már előző külföldi tanulmányi éve alatt megismert amerikai iskolarendszerrel. Hazatérése után a sárospataki főiskola angol internátusában kapott felügyelő tanári állást.

Dr. Pfisterer Miklós (1908, Budapest, róm. kath.), okl. középiskolai tanár I. Jakab angol király korának irodalomtörténetét kutatva e korbéli klasszicizmussal foglalkozott, amely egyike azon stíluskríziseknek, amelyeken keresztül az úgynevezett „angol“ szellem belső ellentétei a legvilágosabban láthatók. Kutatásait a British Museum

könyvtárában folytatta. Ennek alapján tervbe vett munkájából a következő négy fejezetet készítette már el: I. I. Jakab politikai stílusa. II. I. Jakab udvari életstílusa. III. I. Jakab irodalmi kísérletei. IV. Katholikus és protestáns „conceit“. E mellett állandóan gazdagította a kor teológiai és filozófiai irodalmára vonatkozó ismereteit is. A tanulmányával kapcsolatban nélkülözhetetlen műtörténeti tanulmányok, elsősorban gótikus katedrálók és neoklasszikus épületek megismerése céljából a következő helyeket látogatta meg: Oxford, Cambridge, York, Exeter, Gloucester, Ely, Peterborough, Lincoln, Wells, Warwick, Kenilworth, Edinborough. Volt még Brightonban, Southamptonban és látta Blenheim Castlet. Londonban, illetve hazautazása alkalmával Bécs, Prága, Berlin, Potsdam, Hamburg, Köln, Bruxelles, Antwerpen, Bruges, Gand, Liège, Párizs, Amiens, Laon, Reims, Avignon, a francia Riviéra, Bern, Luzern és Zürich nevezetesegeinek megtekintésére szakította meg útját.

Somogyi József (1899, Budapest, ág. ev.), a Hopp Ferenc-múzeum önkéntes gyakornoka második éve folytatta Londonban izlám-történeti kutatásait. A tanév elején előző évi kutatásainak eredményeiről az 1931 szeptemberében Leidenben tartott XVIII. Nemzetközi Orientalista Kongresszuson számolt be angol nyelven „Researches of the General History (Kitáb al-muntazam wa multaqt al-muntazam) of Abul-Faraj ‘Abdarrahmān Ibnal-Jauzī (1116—1200)“ címen. „The Kitáb al-Muntazam of Ibn al-Jauzī“ című tavaly benyújtott tanulmánya a Journal of Royal Asiatic Society 1932. évi évfolyamának első kötetében közben meg is jelent. Ezévi kutatásait szintén a British Museum Department of Oriental Printed Books and Manuscripts-jában, valamint az oxfordi Bodleyan-Libraryban folytatta. Az előbb említett történeti munkában a keresztes háborúk idején az egész Közelkeleten nagy szerepet vivő Karmátiak néven ismert mohamedán szektának működéséről önálló értekezésszerű összefoglalást talált, amelyet mint a nyugati történettel is kapcsolatos forrásmunkát „A Treatise in the Qarmatians in the Kitáb al-Muntazam of Ibn al-Jauzī“ című tanulmányában mutatott be. Ezt a dolgozatát a római Rivista degli Studi Orientali fogadta el közlésre. Ezévi kutatásainak főcélját a Kr. u. 1274—1348 között Damaszkuszban élt jeles polihisztor és történetíró: adh-Dhababi húszkötetes világtörténelmének méltatása és érdekesebb részeinek kiadása képezte. Ezirányú kutatásainak eredményét „The Ta’ rikk al-islam of adh-Dhababi“ címen a londoni Journal of Royal Asiatic Society-hez benyújtott tanulmánya foglalja össze. E nagy munkáról készült eredeti arab kompendiumokat a lipcei „Asia Major“ „Islamica“ című szakfolyóiratában megjelent „Ein arabisches Kompendium der Weltgeschichte. Das Kitáb duwal al-islam des adh-Dhababi“ című német nyelvű tanulmányában mutatta be. A berlini Der Islam folyóirathoz beküldött „Ein arabischer Bericht über die Tataren im Ta’ rikk al-islam des adh-Dhababi“ című tanulmánya Abdallatif al-Baghdadinak a XIII. században élt jeles arab orvosnak a tatárokról adott leírását méltatja. Ugyancsak a kutatásainak főtémáját képező Ta’ rikk al-islam egyik

kéziratában fedezte fel Takiaddin Iszmāil ibn abil-Juszr damasz-kuszi költőnek Baghdadnak Kr. u. 1258-ban Húlághú mongol khán hordái által történt elpusztítását tárgyaló énekét, amelyet angolra lefordítva és bevezető tanulmánnyal ellátva a Bulletin of the School of Oriental Studiesnak adott át közlésre. E mellett a Royal Asiatic Society elnökségének felkérésére ennek folyóiratába több jelentősebb szakmunkáról írt kritikát, míg a magyar közönségnek a Magyar Szemle hasábjain kívánt bemutatkozni „A párizsi nemzetközi gyarmatügyi kiállítás művészi vonatkozásai“ és „A Közelkeleten folyó ásatásokról“ című cikkeiben, amelyek közül az előbbi az 1931. évi novemberi számban már meg is jelent.

Dr. Wolsky Sándor (1902, Budapest, róm. kath.), tihanyi biológiai kutatóintézeti tiszt tanulmányait a londoni egyetem King's Collegeában Julian S. Huxley professzor vezetése alatt végezte. Október elején érkezett oda és a szükséges kísérleti állatok (Gammarus chevreuxi = Amphipodarák) Plymouthból való beszerzése után megkezdte ezen fajon kísérleti állattani és örökléstani tanulmányait, amelyek három részre oszlottak. Tanulmányozta: 1. a faj öröklődő szemmutációinak szövettani szerkezetét és fejlődésmechanikáját, 2. a faj normális és mutáns egyedeinek fényreakcióit (állati heliotropizmus), 3. az öröklődő változások (mutációk) természetben való előfordulását és annak okait. Az első kérdésre vonatkozó anyag feldolgozása hosszabb időt vesz igénybe, ezért az eredményeket egyelőre előzetes közlemény formájában közölte a szerző a „Nature“ 1932 február 13-i számában, illetőleg bemutatta a Society of Experimental Biology 1931 december 18-i ülésén. Vizsgálatai szerint a szemmutációk fejlődésbeli rendellenesség, még pedig az interstitiális szövet túlburjánzása következtében állanak elő. A második kérdés tanulmányozását befejezte, az erre vonatkozó közlemény „The Reactions of Normal and Mutant Types of Gammarus Chevreuxi to Light“ címen „A. Wolsky and J. S. Huxley“ nevek alatt a Journal of Experimental Biology 9. kötetében jelent meg (1932). E szerint a normális állatok negatív heliotropizmust mutatnak, a mutánsok ellenben érzéktelenek a fényvel szemben. A harmadik kérdésre vonatkozó vizsgálatok még folyamatban vannak, minthogy arra csak több generáció kitenyésztése után lehet választ várni. Május közepén tért vissza. Tanulmányainak utolsó másfél hónapját a King's College kutatóalapjának 33 font összegű támogatása tette lehetővé.

VIII. GÖRÖGORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Ezeket az ösztöndíjakat a vallás- és közoktatásügyi miniszter a *Hariseion-alap* kamataiból, az Ösztöndíjtanács jelölése alapján folyósítja Görögország területével kapcsolatos tanulmányokat végző kutatók és görög-keleti egyháziak részére. Jelen tanévben a következők voltak így Görögországban:

Dr. Dercsényi Móric (1879, Mohács, izr.), a Ferenc József rabbi-képzőintézet rendes tanára 3000 pengős ösztöndíjjal októbertől júniusig tartózkodott Görögországban, amely idő alatt elsősorban új- és legújabbkori történelmi problémákkal foglalkozott (Mavrokordatos iratainak adatai a XVIII. század magyar történelmére vonatkozólag, a Dorótheos-féle kronográfia jelentősége, a 1848 utáni magyar emigráció szerepe Görögországban, az 1821—29-i görög szabadságharcban résztvevő magyarok, stb.). E célból kutatásokat folytatott a görög képviselőház és külügyminisztérium levéltárában, a görög Állami Levéltárban, az athéni városházán, a Nemzeti Könyvtárban, különösen annak kéziratárában, ezenkívül a Gennadios-könyvtárban, valamint a Történelmi és Ethnológiai Társaság könyvtárában. Egy hónapot az Athos-hegyi kolostorokban töltött, ahol XIV—XVIII. századi görög kéziratokat vizsgált át. A görög kultúrára vonatkozó általános műveltségét a nevezetesebb múzeumok látogatásával és utazásaival gyarapította, amelyek során a Múzeumok Kongresszusának kirándulásán még az ősz folyamán Nauplion, Epidauros, Argos, Tiryns, Mykenae, Hermupolis, Delos, végül Kréta szigetén Herakleion és Knossos emlékeit tekintette meg. Tavaszi tanulmányútja Mega Spilaeon, Lavra, Olympia, Sparta és Palaeokorinthus felé vezette. Hazafelé jövet pedig Delphit és Thessalonikét tekintette meg. Kutatásainak alapján több tanulmánya készült el.

Dr. Jirka Alajos (1896, Budapest, róm. kath.), gyakorló középiskolai tanár az antik színház körébe vágó és a krétai kultúrára vonatkozó tanulmányai céljából nyerte 4000 pengős ösztöndíját a tanév egészére, amellyel novembertől augusztusig volt tanulmányúton. Februárig Athénben dolgozott a német és osztrák régészeti intézetek könyvtárában; egyúttal állandó látogatója volt az akropolisi és a nemzeti múzeumnak és többször a helyszínen tanulmányozta az athéni és környékbeli emlékeket. Így kirándult Eleusisba, Thorikosba, Sunionba, tanulmányozta a Dionysos-színházat, Herodes Odeionját, az Akropolist, Kerameikost, stb. Ugyanekkor megkezdte az antik színházra vonatkozó irodalom feldolgozását s a hellenisztikus és római-korú drámai előadásokra vonatkozó feliratok gyűjtését is. Ezt a munkásságát később is folytatta az egyes kirándulások közé eső időben. Újgörögül is tanult, aminek utazásai közben vette nagy hasznát. Március havában önapos archaeológiai kiránduláson vett részt a német és amerikai régészeti intézet tagjaival Aigina szigetén, amelyet Welter Gábor német régész, a sziget archaeológiai feldolgozója vezetett. Áprilisban kéthetes tanulmányutat tett a Peloponnesosra. Az út fontosabb állomásai Korinthos, Epidauros, Mykenai, Tyrins, Argos, Sparta, Olympia és Patras voltak. Május havában, felhasználva a kedvező hajózási alkalmat, három hetet töltött Palesztinában és Egyiptomban. Megtekintette Jeruzsálem emlékeit, a kiásott Jerichót, a Holt-tengert és Betlehemet. Tanulmányozta a jeruzsálemi zsidó nemzeti múzeum és a fehér atyák múzeumának kincseit. E tanulmányai elsősorban a filiszteus kerámiára és Palesztina hellenisztikus kori emlékeire vonatkoztak. Egyiptomban, mint a német régészeti intézet

vendégét, dr. Balez asszisztens kalauzolta. Tüzetesen áttanulmányozta a kairói egyiptomi múzeumot, az arab múzeumot, a város és környéke emlékeit. A gizehi mastabákban a faliképeket tette tanulmány tárgyává. Megnézte Memphist és Saqqarát is, ahol a halottkultusz emlékei kötötték le figyelmét. A kairói német régészeti intézet könyvtárában e mellett írástörténeti ismereteit gyarapította. Június havában háromnapos kirándulást tett Tenos, Mykonos, Delos, továbbá Paros és Syros szigetére. Július havát Kréta szigetén töltötte, ahol a helyszínen tanulmányozta Knossos, Phaistos, Gortyna és Hagia Triada régiségeit. Heraklionban a legaprólékosabban tanulmányozta a múzeum anyagát: a kerámiát, kisplasztikát, bronzművészetet. A múzeum könyvtárában összegyűjtötte a krétai írásra vonatkozó, itthon teljesen hozzáférhetetlen forrásanyagot. A múzeum gyűjteményéből lemásolt több mint 150 eddig kiadatlan krétai agyagtáblát. Végül augusztus havában, hazautazása előtt Attika tengerpartjának számos helyét, Ikariát és Marathont kereste fel.

Dr. Jónás Elemér (1899, Rákospalota, ref.), magyar nemzeti múzeumi ör 2000 pengős ösztöndíjjal az első félévben volt tanulmányúton Görögországban. Odautazása alkalmával — elsősorban szaktudományát, a numizmatikát szem előtt tartva — Belgrádban néhány napig tanulmány tárgyává tette a világháború lezajlása óta napfényre került és még kiadatlan érdemeleteket dr. Jozo Petrovits szívességéből. Sophiában Musmoff professzor révén alkalma volt a világhírű Reka-Devnia-i 90.000 darabból álló híres római éremlelet őt érdeklő részét átnéznie. Görögországba érve Thessalonike és Voló múzeumai kötötték le figyelmét. Athénben az osztrák archaeológiai intézetben lakott, amelynek vezetője, dr. Otto Walter révén hozzá tudott jutni a szükséges tudományos összeköttetésekhez. Az október 21—30-ig tartott Nemzetközi Archaeológiai Kongresszuson több külföldi professzorral kerülhetett közvetlen összeköttetésbe, különösen C. Anti, F. Pellati, M. Valentini és N. Orazi olasz professzorokkal. Athén nagyszerű műemlékeinek és múzeumainak tanulmányozásán kívül naponta bejárt az Akadémián elhelyezett nemzeti numizmatikai múzeum anyagának tanulmányozására. Az éremtár igazgatójának, Konstantopoulosnak szívességéből behatóbb kutatásokat folytathatott a közelebbi érdeklődési körébe tartozó északgörögországi, római és byzánci császársági éremanyag között. Az itteni numizmatikai gyűjtemény kiterjedelmű magyarországi részében e mellett egy olyan III. Ferdinánd-korabeli féltallérosra bukkant, amely eddig típusában teljesen ismeretlen volt magyar kutatók előtt. A közgyűjtemények anyagán kívül a magángyűjteményeket is átkutatta, amelyek közül G. Empedokles bankáré volt a leggazdagabb. Athén vidékének műemlékei közül Daphnit, Eleusist, Pirakust és Suniont kereste fel. Egy nagyobb útja Naupliába vezette. Innen nézte meg Mykenét, Tirynst és Epidaurost. Kréta szigetén Knossos romjait és Heraklion múzeumát tanulmányozta. A szigetek közül Deloson és Skyroson járt. Olympiát — ahová Patrason át utazott — Walter professzor személyes vezeté-

sével és magyarázataival ismerte meg. Attanulmányozta végül Korinthos fellegvárát, romjait és múzeumát is.

Popovics Pál (1908, Karcag, gör.-kel.), görög-keleti hittanhallgató egész évre nyert 3000 pengős ösztöndíjával Athénben folytatott tanulmányokat. Az első félévét a Ριεάρειος Εκκλησιαστική Σχολή tagjaként töltötte el, ahol a görög növendékekkel egész nap érintkezve, az újjörög nyelvben gyors haladást tett és a második félévben már be is iratkozhatott a tudományegyetem teológiai karára is, ahol az előírt studiumokkal foglalkozott.

Tialios Fülöp (1880, Budapest, gör.-kel.), budapesti görög-keleti kántortanító 1200 pengős ösztöndíjjal két hónapig folytatott Athénben elsősorban egyházzenei tanulmányokat, amelyekkel az eredeti byzantinikus egyházi zenére vonatkozó ismereteit bővítette ki részben Szalonikiben a Hagia Sophia székesegyházban, részben Athénben a Hagia Irene és Hagios Konstatinos-templomban a naponkinti istentiszteletek figyelemmel kísérése útján. Úgyanezen célból több ízben felkereste Farlekas Emmanuel athéni szentszéki titkárt, volt főkántort, a byzantinikus egyházi zene elismert szaktekintélyét, aki behatóan tájékoztatta a byzánci zeneirodalomban és történetében. A byzantinikus egyszólamú zene modernizált négyszólamú átírásaival az athéni székesegyház és Szent György-templom nagymiséin ismerkedett meg, amelyeken Sakellaridis és Spathis Teodor karnagyok szívességéből mint az énekkar tagja aktíve is közreműködött. Zenei tanulmányain kívül, mint görög-keleti egyházjogász, ezirányban is dolgozott az athéni egyetem könyvtárában, ahol főleg dogmatikai és egyházjogi műveket kutatott át. E munkásságával elsősorban arra igyekezett fényt deríteni, hogy vajjon mi volna kánonilag helytálló módja a magyarországi görög-keleti egyház jogi helyzete rendezésének a trianoni szerződés következményeképpen beállott helyzetben.

Dr. Wiener Tibor (1887, Nagykanizsa, gör.-kel.), hódmezővásárhelyi görög-keleti lelkész a görög nyelven végzendő liturgia ismeretébe és szellemébe való mélyebb behatolás céljából nyert 2000 pengős ösztöndíjat. Ennek birtokában folytatott görögországi tanulmányútján teljesen elsajátította a görögnyelvű egyházi ténykedések végzésének módját. E mellett behatóan tanulmányozta az ókori és byzánci emlékeket, a modern görög egyházi életet, Athén körülbelül kétszáz templomát és az Athos-hegyi kolostorokat. Számos fotográfiát, gazdag úti naplót készített, gyűjteményébe hat eredeti ikont és huszonnégy görög népművészeti tárgyat szerzett. Mindez lehetővé tette számára, hogy utazásának eredményeiről előadásokat tartson és így elsősorban híveivel megismertethesse a görög kulturális életet.

IX. LENGYELORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyelőjük: Dr. Divéky Adorján, egyet. c. ny. r.-k. tanár, a Magyar Intézet vezetője, Varsó.

Dr. Bottló Béla (1905, Besztercebánya, róm. kath.), a varsói Magyar Intézet vezetője, dr. Divéky Adorján professzor mellett foly-

tatta a magyar-lengyel tudományos érintkezést elősegítő tevékenységét. Az Intézethez forduló professzoroknak és diákoknak információkat adott a magyar tudományos irodalomra vonatkozólag, ami sok esetben tette szükségessé egyes szövegek lefordítását magyarról lengyelre. Kezelte továbbá az Intézet könyvtárát. Ezenkívül befejezte lengyel források alapján írt doktori értekezését is, amely „Długosz János Historia Polonicaja, mint magyar történeti forrás 1385—1418-ig“ címen meg is jelent.

Dr. Harajda János (1905, Drugetháza, Ung m., gör. kath.), a krakói egyetemen a lengyel középkorra vonatkozólag folytatott tanulmányokat, amely tárgyából az első harmadév végén szóbeli és írásbeli vizsgát tett jeles eredménnyel Dabrowski professzornál, akinek szemináriumában is dolgozott. A lengyel források és történeti irodalom alapján különösen III. Béla és II. Endre Halics elfoglalására és a magyar szent koronához való csatolására irányuló törekvésével foglalkozott. Ezenkívül a tanév végén a lengyel újkori történelemből is jó eredménnyel tett vizsgát Sobieski professzornál.

X. SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyelő hatóságok: Dr. Leffler Béla, debreceni egyetemi magántanár, Stockholm, Alsten.

Kis György (1906, Szarvas, ág. ev.), ev. lelkész állami csere-ösztöndíjjal októbertől júliusig folytatta svédországi tanulmányait, amelyeknek céljaul a svéd evangélikus egyház belmissziói életének megismerését tűzte ki. E célból elsősorban az upsalai egyetemen hallgatta a gyakorlati teológiai előadásokat; különösen az úgynevezett praktiska kurs keretében tanult sokat. Az egyetemen tartott szakelőadásoknak két féléven át való hallgatásán kívül számos e szakba vágó svéd könyvet tanulmányozott át. A belmissziói tevékenység gyakorlati elsajátítása érdekében Upsalában és Svédország számos más helyén, főleg Stockholmban és Göteborgban állandóan látogatta a belmissziós intézményeket. Különösen sokat tanult az egyetem székhelyén levő Samariterhem néven ismert diakonissza- és nővérképző-intézet igazgatójának, dr. Ott Centerwallnak útmutatásaiból, akivel több ízben folytatott megbeszéléseket. Meglátogatta a Svenska Kyrkaus Missiont, a vasárnapi iskolákat, diakonisszaképzőket, a diákszövetségek belmissziói köreit, a stockholmi epileptikus-otthont, városmissziót és Svenska Kyrkaus Dyakonistyrelse nevű központi belmissziói intézményt, továbbá több gyermekotthont, kórházat, aggok házát, éjjeli menedékhelyet és más hasonló jótékonyági berendezést. Az egyetemi ifjak belmissziói „rohamsapatait“ elkísérte vidéki útjaikra; így alkalma nyílt a lelkészekkel való eszmecsere útján a vidék vallási életének megismerésére is. Június hónapját egyébként teljesen a vidéki gyülekezetek megismerésére fordította.

Dr. Vörös Márton (1900, Kecskemét, róm. kath.), okl. középiskolai tanár, mint beiratkozott főiskolai hallgató résztvett a stockholmi egyetemi és főiskolai földrajzi szemináriumok munkálatain, de főleg a Földrajzi Intézetben működött, Hans Ahlmann professzor mellett, akinek 1931. évi sarkvidéki expedíciós útján gyűjtött anyaga a tudományos feldolgozásra bő alkalmat nyújtott. Ezirányú munkáját magyar nyelven óhajtja közzétenni. A tanév folyamára a svéd vasutaktól II. o. szabadjegyet kapva, körülbelül 10.000 km útat tehetett a skandináv öshegyrendszer morfológiájának és telepítéstörténetének tanulmányozására; a Lappföldön két alkalommal végzett geográfiai és etnográfiai kutatásokat. Ezzel kapcsolatban autón, szánon, de főképp gyalog 1200 km útat tett meg. Ugyanekkor a norvég gleccserek és fjordok megtekintésére is tett tanulmányutat. Gyakorlati ismeretszerzését a stockholmi könyvtárakban szakirodalmi tanulmányokkal egészítette ki.

XI. FINNORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Krompecher Bertalan (1908, Budapest, ág. ev.), magyar-német-szakos okl. középiskolai tanár, októbertől augusztusig folytatta folklórszintikai és etnográfiai tanulmányait. Mindkét egyetemi félévét Helsinki-ben töltötte, ahol a következő tárgykörökből hallgatott előadásokat: finn népköltészet, finn-ugor mitológia, finn-ugor néprajz, általános etnológia, archeológia és finn irodalomtörténet. Különösen Hämäläinen Albert professzor néprajzi előadásai érdekelték, akinek szemináriumában a második félévben a vogul és osztyák népek vadászóeszközeiről tartott finn nyelven egyórás szabadelőadást. Az egyetemen kívül a Finn Irodalmi Társaság könyvtárában és a Nemzeti Múzeumban végezte a finn folklóre és etnográfia módszerének megismerését célzó tanulmányainak gyakorlati részét. Különösen az Irodalmi Társaság elnöke, Kaarle Krohn professzor volt rá nagy hatással. Vezetésével megkezdte a finn népballada fejlődésének történetére vonatkozó tanulmányainak kidolgozását, amely a professzor 70. születésnapja alkalmából kiadandó emlékkönyvben fog finn nyelven megjelenni. Ugyancsak Kaarle Krohn, továbbá Setälä Emil professzor előadásait hallgatta a jyväs kyläi nyári egyetemen is. Tudományos és irodalmi társaságok ülésein ezek mellett számos szakemberrel ismerkedett meg. Odautazásakor megállt Tartuban, ahol Anderson professzort, a neves mesekutatót látogatta meg. A hűsvéti szünetidőben Finnország másik egyetemi városában, Turkuban volt és Harva professzorral, a finn-ugor népek ösvallásának kiváló ismerőjével értekezett. Nyári utazásai közben tíz napot töltött egy néprajzi gyűjtőtáborban, miáltal betekintést nyert a gyűjtési munka szervezésébe. E mellett állandóan kereste a kapcsolatot a finn egyetemi ifjúsággal és egy alkalommal az egyik bajtársi egyesületben előadást is tartott a trianoni Magyarországról.

XII. ÉSZTORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Dr. Györke József (1906, Celldömölk, Vas m., róm. kath.), a tartui egyetem magyar lektora, csekély lektori tiszteletdíjának kiegészítéseképpen egy belföldi tudományos kutatóösztöndíjnak megfelelő támogatásban részesült. Tovább folytatta finn-ugor nyelvészeti kutatásait a birtokviszony kifejezési módjaira vonatkozólag. „A jelöletlen urali birtokviszony“ című dolgozatát 1932 május 4-én fel is olvasta az Észttudós Társaságban. Ebben kifejti, hogy a jelöletlen birtokösszerkezetek alapja nem az egy-szólambaejtés, hanem az egyenes szórend. „A birtokviszony kifejezésformái az urali nyelvekben“ címen készített másik dolgozatában megállapítja, hogy a jelenlegi urali nyelvek huszonegyféleképpen fejezhetik ki a birtokviszonyt. Tudományos munkája mellett arra törekedett, hogy hazánk történelmét és irodalmát a rokon észttudós nemzet minél szélesebb rétegeivel megismertesse. Ezért több előadást is tartott a magyar történelem és irodalom köréből („A trianoni béke“, „Arany János“ stb.).

Lakó György (1908, Jánoshalma, róm. kath.), állami csereösztöndíjjal Tartuban folytatott finn-ugor nyelvészeti tanulmányokat. Ennek megfelelően gyakorlatilag elsajátította az észttudós nyelvet, doktori értekezésén dolgozott, az egyetemen pedig hallgatta a következő professzorokat, illetve előadásokat: J. Aavik: Gyakorlati észttudós nyelvten; Az észttudós irodalomtörténet fővonalai. J. Mägiste: A keleti tengeri finn nyelvek névszóképessége; Liv nyelv; A finn nyelv hangtana; A keleti tengeri finn nyelvek indogermán jövevényszavai. J. Mark: A magyar nyelv összehasonlító hangtana; Lapp nyelv és szövegolvasás; Mordvin nyelv és szövegolvasás; Votják szövegolvasás. Foglalkozott ezenkívül az orosz nyelvvel is. Társadalmi téren is tevékenykedett, így az észttudós Rokonsági Klubban s több más egyesületben magyar zongoradarabokat adott elő, előadást tartott az észttudós és a magyar nyelv rokonságáról, a március 15-én rendezett ünnepség alkalmából az énekkart magyar dalokra tanította meg és általában minden alkalmat megragadott az észttudós-magyar kultúrkapcsolatok elmélyítésére. Nyáron — mint az előző tanév után is — a finnországi jyvaskyläi nyári egyetem meghívására 17 hallgatóval, összesen 24 órában hat hétig vezette a magyarul tanulók munkáját.

XIII. AMERIKAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A magyar tudósok, művészek, illetve főiskolai hallgatók részére rendelkezésre álló ösztöndíjak közül legértékesebbek az *alapítványi ösztöndíjak* (Rockefeller Foundation, Smith Jeremiás ösztöndíjalapítvány), amelyek jelentős összegükkel haladottabb kutatók tanulmányait teszik lehetővé. A newyorki Institute of International Education (Intered) közvetítésével rendelkezésre bocsátott amerikai főiskolai csereösztöndíjak inkább fiatalabb egyetemi hallgatók számára

biztosítják az amerikai tanulmányok lehetőségét. A műegyetemi *munkástanuló-akció* révén nem kerültek ki újabb ösztöndíjasok az Egyesült Államokba, tekintettel az ottani súlyos viszonyokra, csak az előző évek folytatták tovább munkásságukat.

Alapítványi ösztöndíjasok:

Dr. Boér Elek (1898, Kolozsvár, ref.), kecskeméti jogakadémiai tanár, Rockefeller-társadalomtudományi ösztöndíjjal folytatta közgazdaságtani kutatásait. Március havában azonban New Yorkban automobilgázolás folytán oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy azokból egy év múlva, a hazaérkezése utáni gondos ápolás után sem tudott még felépülni. Tanulmányi jelentését csak jövő évi jelentésünkben tehetjük közzé.

Horváth Szabolcs (1907, Budapest, róm. kath.), okl. építész (prof. Czakó), Smith Jeremiás-ösztöndíjjal New Yorkban folytatta építészeti tanulmányait 1931 októberétől 1932 decemberéig. Célja az amerikai épületszerkezeti megoldások tanulmányozása volt, tekintettel a vasvázás szerkezetekre. A newyorki Columbia-egyetem építészeti fakultása dékánjának útbaigazítása mellett megismerte annak egész berendezését, tanítási rendszerét és engedélyt nyert építészeti előadások hallgatására és a gazdag szakkönyvtár használatára. Így elméletileg felkészülvén, idejének legnagyobb részét a gyakorlati megoldások tanulmányozásának szentelte. Magyar származású mérnökollégák ismeretségével bejutott Kenneth Franzheim hírneves newyorki építész irodájába (22. East 40th street), akinek szívességéből gazdag tapasztalatokra tehetett szert. Előbb a már kivitelezett épületek terveit tanulmányozta át, később maga is mind több önállósággal vett részt vázlattervek és részletrajzok készítésében. Ezek közül kiemelkednek egy teljes tömböt elfoglaló, 26 emeletes apartment house (East River, az 54. és 55. utca között) és egy 60 emeletes irodaépület vázlatterve és homlokzati megoldása (Madison Avenue, a 38. és 39. utca között), továbbá kontinentális autbuszjáratok számára pályaudvar tervezése az előbbi épület földszintjén és első emeletén olyképen, hogy a többi résztől függetlenül is fel lehessen építeni, végül rozsdamentes fém- és üvegszerkezetű épület mikénti felépítésének megoldása a Lincoln building melletti jelenleg üres telekre (a Park Avenue és a 42. utca sarka). Utóbbi terv földalatti vasútállomást, kis üzleteket, Translux-típusú mozgóképszínházat, árucsarnokot és irodákat tartalmazott. Ezen tervezési munkálatokon kívül résztvett a részletrajzok elkészítése után néhány kisebb épület átalakítási munkájának kivitelezésében is. A Wall-street 1. sz. alatti hatalmas felhőkarcolónak ösztöndíjas ideje alatt folyó építkezését és a Radio City elkészítésével kapcsolatos munkálatokat a helyszínen tanulmányozhatta. Május havában készített egy tervet ovális vagy kör alakú nézőterek oszlopok alkalmazása nélküli befedésére, amellyel a losangelesi olympiai játékokkal kapcsolatos kiállításon szerepelt. Augusztus és szeptember havában autókörúton vett részt New York—St. Louis—Los Angeles—

San Francisco—Portland—Chicago—New York útvonallal, amelyen építészeti szempontból különösen a chicagói „Century of progress“ világiállitás építkezéseinek tanulmányozása volt számára jelentős.

Dr. Mihalik Péter (1903, Temesvár, róm. kath.), bonctani intézeti tanársegéd (prof. Lenhossék), orvostudományi Rockefeller-ösztöndíjjal szeptember közepén Párizson át utazott New Yorkba, ahol több szövettani és anatómiai intézetet tekintett meg. Októbertől ápriliséig Baltimoreban, a Carnegie Institution of Washington embryológiai intézetében dolgozott dr. W. H. Lewis mellett. Ez alatt az idő alatt elsajátította az ottani szövettenyésztési technikát és két közleményt írt, amelyek az *Anatomical Record* 54. kötetében jelentek meg „The effect of the media and of the pH of embryonic brain cultures“ és „Macrophages in cultures of chick embryobrain“ címmel. Április havában az American Association of Anatomists newyorki kongresszusán vett részt, ahol előadást tartott és általa Baltimoreban készített két mikrofilmet mutatott be. Előadásának kivonata az *Anatomical Record* 52. kötetében jelent meg „Macrophages in cultures of brain“ címen. A Carnegie-intézetben alkalma volt figyelemmel kísérni dr. Streeter embriológiai vizsgálatait, dr. Hauser rekonstrukciós technikáját és dr. Hartmannak a majmokon végzett menstruációs és ovulációs kísérleteit. Viszont alkalma nyílt a Carnegie-intézetnek megtanítani egy Lenhossék professzor budapesti intézetében használt beágyazási eljárást. Ezt dr. Lewis kérésére angol nyelven is ismertette a *Stain Technology* folyóirat számára. Április és május hó folyamán a Johns Hopkins University anatómiai intézetében Weed professzor mellett tökéletesítette magát a mikroszkópiában. Emellett Baltimoreban a Maryland Universityt is gyakrabban meglátogatta. Június elejétől Chicagóban dolgozott S. W. Ranson professzorral, a Northwestern University idegtani intézetének igazgatójával, akivel közös közleményt írt a nervus vagusról az *Anatomical Record* novemberi száma részére. Itt több festési és kísérleti eljárást is tanult. Meglátogatta az ottani anatómiai és több más tudományos intézetet. Júliustól kezdve a Woods Holeban levő tengeri biológiai laboratóriumban folytatta munkásságát, ahol több száz amerikai anatómussal, histológussal, zoológussal és biológussal ismerkedett meg. Itt dr. Chambers professzornak volt munkatársa, elsajátította a mikrodissekciós technikát és közleményt írt a környéki idegek kettős töréséről. Amerikai tartózkodása alatt amellet utazásokat tett Washington, Boston, Philadelphia, Pittsburg, Wooster, Rochester, Cleveland, Buffalo városokba, ahol az egyetemi és tudományos intézeteket látogatta meg, volt a Mont Dessert Island laboratóriumában és több más helyen. Szeptember közepén Londonon keresztül tért haza Budapestre, ahol közben adjunktussá léptették elő.

Dr. Nachtnebel Ödön (1894, Arad, róm. kath.), egyetemi magántanár, adjunktus (prof. Buday), Rockefeller-orvostudományi ösztöndíjas 1931 október 3-án érkezett meg Rochesterbe (New York állam), ahol 1932 augusztus 8-ig a rochesteri egyetem orvosi fakultásának pathológiai intézetében dr. George H. Whipple mellett dolgozott. Munkássága a kísérleti anaemiákra, a haemoglobin s általában a szervezet

pigmentforgalmára vonatkozott. Kuttyákon tanulmányozta a hosszantartó ismételt véreztetésekkel előidézett anaemiákkal kapcsolatos vérsajtregeneratiót, különös tekintettel a diétás faktorok hatására. Tanulmányokat végzett a lép szerepére vonatkozólag hosszantartó anaemiák kapcsán, a csontvelőnek Röntgensugarakkal való elpusztítása után keresve, hogy az anaemia folyamán sejtés összetételében megváltozott lép képes-e a csontvelő működését olyan módon pótolni, hogy a lép bizonyos alkatelemeket (fehérvérsejt, vérlemezke) ad át a keringésnek. Ezen kísérletek alkalmával megfigyeléseket végzett a csontvelő egyes sejtfeleségeinek Röntgensugarakkal szemben való különböző érzékenységre vonatkozólag. Tanulmányozta a vörösvérsejtek nagyságbeli változásait és haemoglobinnal való telítődési viszonyait hosszantartó anaemiákban és különböző diétás faktorok behatására, valamint a vérlemezkék viselkedését ugyanilyen körülmények között. Vizsgálatainak egy részletéről angolnyelvű közleményt írt, mely „Pigment deposits in intestinal muscle coats and their relation to diet factors“ címen az American Journal of Pathology című folyóiratban fog megjelenni. Több más eredménnyel biztató kísérleteinek befejező vizsgálatait itthon folytatja. 1932 április 24-ikétől május 9-ikéig rövid tanulmányutat tett s ez idő alatt részt vett az American Association of Pathologists and Bacteriologists, valamint a Federation of American Societies for Experimental Biology Philadelphiában tartott évi nagygyűlésén s meglátogatta az University of Pennsylvania orvosi fakultásának több intézményét, valamint a Phipps Intitutot. Atlantic Cityben részt vett az American Society for clinical investigation és az Association of American Physicians nagygyűlésén. Baltimoreban a Johns Hopkins University orvosi fakultásának több intézetét, a Carnegie-alap embriológiai kutatóintézetét, Washingtonban pedig az Army Medical Museumot s az ezzel kapcsolatos patológiai intézetet látogatta meg. Rochesteri tanulmányainak befejezése után Boston és New York több orvosi intézményében tett látogatást. (Bostonban: Harvard Medical School, Boston City Hospital, Massachusetts General Hospital; New Yorkban a Columbia- és Cornell-egyetemek orvosi iskolái és a Rockefeller-kutatóintézet). Augusztus 28-tól kezdve Angliában tartózkodott, ahol több orvosi fakultás patológiai intézetét tanulmányozta, úgymint: University College Hospital, Middlesex Hospital, Imperial Cancer Research Fund, St. Bartholomew's Hospital, Cambridge University. E rövid látogatásai alatt főleg a tudományos munka szervezetét és a tanítás irányelveit tette tanulmány tárgyává. Szeptember 8-án érkezett vissza Budapestre.

Rózsa Tibor (1907, Tótmegyer, Nyitra m., róm. kath.), (prof. Misángyi), az Első Magyar Gazdasági Gépgyár Rt. gépszerkesztő mérnöke, Smith Jeremiás-ösztöndíjjal végezte amerikai tanulmányait, amelyeket a következő tanévben még folytat.

Dr. Schmid Rezső (1904, Munkács, ág. ev.), okl. vegyész-mérnök, okl. közgazdasági mérnök, műegyetemi tanársegéd (prof. Pogány), természettudományi kutatásokra nyert Rockefeller-ösztöndíjjal a chicagói egyetem Ryerson Physical Laboratory intézetében Robert S. Mulliken

prof. irányítása mellett egyrészt gyakorlati tapasztalatok gyűjtésére törekedett nagyméretű rácsspektroszkópok használata, továbbá sávos színképeknek változatos körülmények közötti gerjesztése és analízise körül; másrészt kutatásokat végzett multipllett és komplikáltabb szerkezetű, valamint a többatomú molekulák sávos színképének finomszerkezetére és Zeemann-efektusára vonatkozólag. Eredményeit a következő dolgozatok tartalmazzák: „Zeeman Effect of the Third Positive Carbon Bands“, „Excitation of the CO_2 Emission Spectrum in a Back Box“, „Rotational Analysis of Some CO_2 Emission Bands. Part I.“ és „Rotational Analysis of the First Negative Bands of the CO^+ Molecule“. Valamennyi a Physical Review 1932. évi köteteiben jelent meg.

Dr. Springer István (1901, Budapest, róm. kath.), okl. gépészmérnök, műegyetemi tanársegéd (prof. Bresztovszky), Smith Jeremiás-ösztöndíjjal novembertől szeptemberig volt tanulmányúton. Munkássága egyrészt speciális témájára vonatkozó vizsgálatok elvégzésében állott, másrészt általános tájékozódást igyekezett szerezni a műszaki tudomány fejlesztését szolgáló amerikai intézményekről. Ami laboratóriumi munkásságát illeti, Washington D. C.-ben a National Bureau of Standards hatalmas méretű kutatóintézetében az elasztikus utóhatások törvényszerűségeinek vizsgálata volt a célja, elsősorban betonnál, miután ennél az anyagnál az elasztikus utóhatások igen nagyok. E kísérletéhez állandó hőfokú és nedvességű helyiségre, huzamos időn át állandó terhelést biztosító berendezésre és legalább egy mikron mérésére alkalmas nyúlásmérő műszerekre volt szüksége. Elvégezte a kutatóintézet két szakosztályával, a Ceramia Divisionnal és a Mechanics and Sound Divisionnal kellett külön-külön érintkezést keresnie. Ez, továbbá az a körülmény, hogy kísérleti munkájának előkészítése és az eszközök berendezése igen hosszú időt vett igénybe, a gazdasági válság következtében pedig ebben a tanévben már nem állott oly összeg rendelkezésre a kutatások lefolytatására, mint azelőtt, sok akadályt gördített munkája elé. Mégis sikerült jelentős anyagot gyűjtenie, amelynek feldolgozása értékes eredményekre vezethet. Ezeknek közlését a National Bureau of Standards biztosítja kiadványainak sorában. Ami általános tájékozódását illeti, nemcsak a Bureau of Standards szervezetét és életét igyekezett bíráló szemmel kísérni, de hazatérése előtt közel kéthónapos tanulmányutat tett, amely egészen a Csendes-óceán partjáig vezette és amelynek során sorra látogatta a műszaki szempontból jelentős tudományos intézeteket. Az egyetemek közül az University of Wisconsin (Madison Wisc.), az University of California (Berkeley, Cal.), a California Institute of Technology (Pasadena, Cal.), a Stanford University (Palo Alto, Cal.), az University of Washington (Seattle, Wash.), az University of Utah (Salt Lake City, Utah), az University of Illinois (Urbana, Ill.), az University of Michigan (Ann Arbor, Mich.), a Massachusetts Institute of Technology (Cambridge, Mass.), a Harvard University (Cambridge, Mass.) és a Cooper University (New York, N. Y.) kötöték le figyelmét. A magánlaboratóriumok közül a Westinghouse-művek és az American Aluminium Co. pittsburghi és a General Electric

schenectadyi laboratóriumait látta, míg Detroitban a Ford-műveket tekintette meg.

Theiss Ede (1899, Budapest, róm. kath.), okl. közgazdasági és gépészmérnök (prof. Heller), Rockefeller-társadalomtudományi ösztöndíjjal folytatott közgazdaságtani kutatásokat. Az első félévet Chicagóban töltötte Schultz professzor intézetében, ahol matematikai és statisztikai közgazdaságtannal foglalkozott. Doktori értekezésének tartalmát megismertette professzorával, akinek különösen az időmozzanat közgazdasági jelentőségének matematikai figyelembevétele kötötte le érdeklődését. Felszólítására értekezésének anyagát angol cikkben foglalta össze, amely „Time and Capitalistic Production“ címen a *The Journal of Political Economy* 1932 augusztusi számában jelent meg. Chicagói tartózkodása idején tett tíznapos tanulmányi kirándulást Madisonba (Wisconsin-állam), ahol a villamos energiaellátás problémáit tanulmányozta és Glaeser, valamint Morehouse professzorokat látogatta meg. — A második félévet a newyorki Columbia-Universityn töltötte Hotelling professzor mellett, ahol matematikai és statisztikai közgazdasági, valamint energiagazdasági kutatásokat végzett. Márciusban az egyetemen előadást is tartott „Exact Theory of Industrial Fluctuations“ címmel. Július havát ismét Chicagóban töltve, ezen a címen itt is tartott előadást. Augusztus elejétől október végéig a Csendes-óceán melletti államok energiagazdaságát tanulmányozta a helyszínen. Meglátogatta a minneapolis-i egyetemet, a winnipegi tőzsdét, majd Moose Yaw és Lake Louiseon keresztül Vancouver Seattleba utazott, ahol az University of British Columbiát látogatta meg. Innen Portlandon át San Franciscóba ment, ahol energiagazdasági szakemberekkel folytatott megbeszéléseket, a Food Research Institute-ban pedig gabonastatisztikai és áralakulási tanulmányokat folytatott. Augusztus végétől október elejéig végül a Stanford Universityn dolgozott. Innen küldte be a *Közgazdasági Szemlének* „A határhaszon mérésének problémája“ és „Az időmozzanat az exact közgazdaságtanban“ című dolgozatait és itt is tartott előadást „The Time Element in Modern Economic Theory“ címmel az Economic Department Club keretében. — E nagyobb tanulmányútján kívül kisebb tanulmányi kirándulásokat is tett, nevezetesen megnézte a Niagara-vízesés elektromos energiátelepeit, a schenectadyi General Electric-telepeket és meglátogatta a princeton-i egyetemet, valamint a washingtoni tudományos intézeteket is. Jelzett cikkein és előadásain kívül a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrhoz, akitől energiagazdálkodási tanulmányokra kapott megbízatást, összesen öt jelentést terjesztett be a tanév folyamán a következő témákról: A villamos energiaszolgáltatás hatósági szabályozása az Egyesült Államokban. — Chicago és környéke villamos energiaellátása. — A tőketömörülés az Egyesült Államok villamos energiagazdaságában. — Közületi vállalatok az Egyesült Államok villamos energia ellátásában. — Az Egyesült Államok villamos energiagazdálkodása az 1931. évben. — A következő tanévre a Rockefeller-alapítvány vezetősége meghosszabbította ösztöndíjának élvezetét.

„Workstudent“-ösztöndíjasok.

Az előző tanévben elindult öt „workstudent“-ösztöndíjas; egyet kivéve, mind kint maradt Amerikában e tanév folyamán is, a magyar állam minden további megterhelése nélkül. Közülük *Csernefalvi Kozmutza Pál* 1932 februárjában bejutott az egész világnak egyik legnagyobb elektromos gépgyárába, a „General Electric Company“-hoz, mint tanulómérnök, ahol egyrészt elméletileg képezte tovább magát a mérnökök számára tartott szaktanfolyamokon, másrészt gyakorlati ismereteit gyarapította a gyár gépkísérleti próbatermében. — *Liszony Béla* még az előző tanév végén el tudott helyezkedni céljainak megfelelő módon, amennyiben havi 200 dolláros alkalmaztatást kapott Ford Engineering Laboratoryjában. — *Molnár Ágost* hosszú ideig nem tudott állandó munkához jutni. Közben önálló vállalatot is nyitott, amellyel azonban a gazdasági depresszió mellett nem tudott boldogulni. Megfelelő állásba csak akkor került, amikor e tanév közepe felé a G. V. Hámory magyar származású bankár, a főmérnök távollétében, mint managert alkalmazta autóvállalatánál. Itt teljhatalommal vezetve az egész vállalatot, gazdag gyakorlati tapasztalatokra tett szert. — *Unghváry Béla* az egész tanév folyamán Canton Ohioban, a Hercules Motors Corporation vállalatnál kapott alkalmazást, ahol a general manager jóindulatából tanulmányi céljainak megfelelően választhatta beosztását az egyes osztályokban, sőt engedélyt nyert a különböző gyártási folyamatoknak speciális készülékekkel a megmunkálás sorrendjében való lerajzolására is. — A két év leteltével az amerikai kormányhatóságok, tekintettel az ottani általános munkanélküliségre, nem hosszabbították meg a négy kint maradt „workstudent“-ösztöndíjas tartózkodási engedélyt, ennél fogva a hosszaküzdelmek után elnyert jó állásaikat elhagyva, kénytelenek voltak, mindenestre gazdag tapasztalatokkal, az amerikai élet és technika gyakorlati ismeretével felruházva, hazatérni.

Főiskolai ösztöndíjasok.

Blatniczky Jenő (1909, Zólyom, ág. ev.), evangélikus segédlelkész a Hartford Theological Seminaryban folytatta tanulmányait. Mint rendes hallgató vett részt az előadásokon és az évvégi vizsgán kitűnő eredménnyel felelt meg. „The Priesthood in Israel“ (A papság Izraelben) című értekezésével pedig elnyerte a „Master of Sacred Theology“-fokozatot. Bridgeport, New Brunswick és Philadelphia evangélikus magyar gyülekezeteiben gyakran végzett istentiszteleteket és a bridgeporti evangélikus egyház márciusi „Szabadságünnepén“ ünnepi beszédet mondott. A „Connecticut Congregational Young People's Conference“ vezetőségének felkérésére június havában előadássorozatot tartott, amelyen nagyszámú hallgatóság előtt angol nyelven ismertette hazánk helyzetét. Általában megragadott minden alkalmat az amerikai evangélikus körökkel való kapcsolatok kiépítésére. Különösen Dr. John A. Morehead, a „The Lutheran World Convention“

elnökének érdeklődése és útmutatása volt e téren számára nagyjelentőségű.

Dr. Csiky János (1900, Budapest, róm. kath.), a Rutgers University mezőgazdasági kísérleti állomásán folytatott talajkémiai tanulmányokat, amelyekre az intézet jól felszerelt laboratóriuma előnyös lehetőségeket nyújtott. E mellett az amerikai talajanalízis és talajtani tudomány eredményei gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit is beható vizsgálat tárgyává kívánta tenni.

Dedinszky Izabella (1904, Selmechánya, ref.), tandíjelengedésben részesülve (ebből állott az ösztöndíj által nyert kedvezmény), a rochesteri egyetemen „The Eastman School of Music“ zenetudományi intézetében folytatta tanulmányait, amelyek alapján a tanév végén az intézet tanmenetében szereplő elméleti és gyakorlati tárgyakból egyaránt sikeresen tette le az előírt vizsgálatokat.

Igler Antal (1897, Kapuvár, róm. kath.), siketnémaintézeti tanár a northamptoni Clarke School csereösztöndíjasaként az ottani siketnémaoktatási módszereket tanulmányozta. Az intézet e téren magas színvonalon áll, az ott alkalmazott beszédtanítási módszer igen szép eredményeket mutat fel és bő alkalmat nyújt tanulságok levonására. Az intézet Normal Departmentjében befejezett tanulmányai alapján a tanév végén elnyerte a Clarke School diplomáját és gazdag tapasztalatokkal tért vissza, amelyeket egyrészt a Siketnémák és Vakok Oktatásügye című szaklapban óhajt közreadni, másrészt tanártestületének módszeres konferenciáin kíván tanártársainak bemutatni. E mellett a Clarke School vezetésével továbbra is fenntartja az összekötötést, hogy az amerikai siketnémaoktatás újabb eredményeit állandóan beállíthassa a hazai gyógypedagógia tökéletesítésének szolgálatába.

Dr. Károlyi Sándor (1907, Budapest, róm. kath.), a Harvard Law School (Cambridge, Mass.) Harvey Gregory-ösztöndíjával folytatta nemzetközi jogi tanulmányait. M. O. Hudson professzornál nemzetközi jogot, J. H. Beale professzornál nemzetközi magánjogot hallgatott. Előbbi szemináriumában elkészítette a Népszövetségi Okmány 18. és 23. §-ainak kritikai kommentárjait és előadást tartott a repesszáliákról. Utóbbi szemináriumában pedig a magyar nemzetközi magánjog tulajdonjogáról tartott előadást, amelyet értekezés alakjában is benyújtott. Végül tagja volt M. O. Hudson és A. H. Feller professzorok „Nemzetközi bíróságok ügymenete és alkalmazott joga“ című szemináriumának, ahol két előadással szerepelt a magyar-román birtokpöréről, illetve a nemzetközi bíróságok által megítélt kártérítések milyenségéről.

Lám Lóránt György A. B. (1909, Resicabánya, ág. ev.), miután előző évben a Bowdoin Collegeben megszerezte az A. B. fokozatot, a nyáron keze munkájával biztosítván megélhetését, e tanév folyamára beiratkozhatott a Graduate School tanfolyamaira a Cornell Universityn, amelynek rektora, dr. Livingston Farrand (a tandíj elengedéséből álló) ösztöndíjat biztosított számára. Itt töltötte a tanévet elsősorban angol irodalmi, továbbá filozófiai, pedagógiai kutatásokkal, ame-

lyeknek alapján több esszét írt. Az egyetem tanárai közül különösen Lane Cooper és Thilly voltak rá nagy hatással. Tanulmányait, amelyeknek közvetlen céljául az M. A. (Magister in Artibus)-fokozat elnyerését tűzte ki, a következő tanévben is folytatta.

Miskolczy Ernőné (1900, Budapest, róm. kath.), e tanévre újból elnyert ösztöndíjával az előző évben is végzett társadalomtudományi tanulmányait folytatta a washingtoni (D. C.) Brookings Institute-ban. Ezután is Amerikában marad, miután egyetemi előadások tartására kapott meghívást.

Papp Anna (1905, Budapest, ág. ev.), az előző évben megkezdett tanulmányait folytatta ösztöndíjával a newyorki Columbia-egyetemen egészen karácsonyig. Ekkor tanulmányait befejezve, rokonaihoz utazott Canadába.

Schütz-Harkányi Augusztá (1909, Budapest, ref.), okl. középiskolai tanár, a pittsburgi egyetem csereösztöndíjával folytatta pedagógiai tanulmányait, amelyeknek céljául az amerikai nevelésügy kritikai megismerését tűzte ki. E célból az egyetemen a következő tárgyakat hallgatta: 1. Egyéni munka az egyetemen és középiskolában. 2. Középiskolai tanítás és felügyelet módszerei. 3. Tanulás pszichológiája. 4. Statisztikai módszerek a pedagógiában. 5. Bevezetés a pedagógiai kutatásba. 6. Családi élet. A második félévben az egyetem Dean of Women irodájában asszisztensi minőségben dolgozott, iskolákat látogatott és speciális gyakorlati előadásokat hallgatott, amelyeknek tárgyai a következők voltak: 1. Egyéni munka. 2. Iskolai tevékenységek a tanítás mellett. 3. A tanító és tanuló viszonyának pszichológiája, esettanulmányokkal megvilágítva. 4. Objektív vizsga a középiskolában. Emellett szónoklattan és angol nyelvet hallgatott nyelvtudásának tökéletesítése céljából. A tanévet követő nyár folyamán az egyetem nyári kurzusán is résztvett. Ösztöndíjas éve alatt a következő utazásokat tette: Karácsonykor résztvett Buffalóban a Young Men and Women Christian Association konferenciáin. Februárban gróf Széchenyi László washingtoni magyar kir. követő támogatásával a National Association of Dean of Women konferenciáján jelenhetett meg. Végül július havában több hetet töltött Chicagóban, ahol a város kiválóbb egyetemeit és iskoláit látogatta meg. Tanulmányai alapján hozzáfogott masteri disszertációjának elkészítéséhez. A masteri címet a következő tanév folyamán óhajtja megszerezni, amelyre ösztöndíja meghosszabbítást nyert.

Seres Zoltán (1906, Barabás, Bereg m., ref.), a chicagói egyetem Divinity Schooljának hallgatójaként folytatta előző évben is végzett teológiai tanulmányait.

Tartia Margit (1909, Budapest, róm. kath.), szakvizsgás tanárjelölt a College of St. Catherineba nyert ösztöndíjával folytatta angol irodalmi és pedagógiai tanulmányait. Főcélja az angol nyelvben és irodalomban, mint egyik szaktárgyában való jártasságának tökéletesítése volt. Ezenkívül „A keleti elem az angol romantikusoknál“ címen írandó angol irodalmi tárgyú doktori értekezését készítette elő.

E célból a College és az University of Minnesota Minneapolisban levő könyvtáiraiban könyvtári kutatásokat folytatott. A College által hirdetett előadások közül főleg az elméleti és gyakorlati pedagógiai, neveléstörténeti, filozófiai és pszichológiai kollégiumok érdekelték, amelyek bevezették az amerikai nevelésügy tanulmányozásába. Iskolák látogatása révén gyakorlatilag ismerkedett meg az amerikai nevelés módszereivel. Társadalmi téren is igyekezett összeköttetést keresni az amerikai körökkel. Ilymódon elérte, hogy a st.-pauli rádióleadóban Magyarországról egy félórás előadást tarthatott. Általában minden alkalmat megragadott a magyar-amerikai kulturális összeköttetéseknek a kollégiumi diákság körében való elmélyítésére.

Tihanyi László (1911, Győr, ref.), mint az evanstoni Northwestern University Graduate Schooljának hallgatója folytatta angol irodalmi tanulmányait, amelyeknek előmozdítására a második félévben az egyetem útján ösztöndíjat (Lindgren-ösztöndíj) nyert. Ebben a félévben a következő tárgyakat hallgatta: 1. Chaucer. — 2. Shakespeare. — 3. Stuart Literature. — 4. The XVIIIth century. — Valamennyiből vizsgálatot is tett igen jó eredménnyel.

Dr. Valkó László (1907, Budapest, róm. kath.), az amesi Iowa State College ösztöndíjával folytatott agrárpolitikai tanulmányokat, amelyeknek célja az amerikai mezőgazdaság viszonyainak tanulmányozása volt, különös tekintettel az értékesítési és hitelszervezeti hálózat kiépítésére. A főiskolán ezért először is faluszociológiai, bank- és hitelpolitikai, valamint agrárértékesítéstani előadásokat hallgatót és a mezőgazdasági politikai szemináriumban dolgozott. Professzorai közül különösen R. E. Buchanan, A. G. Black és P. L. Miller adtak neki értékes útbaigazításokat. E tanulmányai mellett az úgynevezett extension service vezetőivel számos kisebb utat tett farmok tanulmányozására és farmergyűléseken való részvétel céljából. Május és június havában hathetes tanulmányútra indult a nyugati államok megismerésére, amelynek során 20.000 km-t tett meg autón Iowa, Nebraska, Colorado, New-Mexico, Arizona, California, Nevada, Utah, Wyoming államokon keresztül. Ezeken kívül megtekintette Chicago, Cleveland, Pittsburgh, Philadelphia, Washington D. C., Buffalo, Ithaca, Boston és New-York nevezetességeit is. A tudományos intézetek közül a következőket látogatta meg: Iowa State College (Ames), Iowa State University (Iowa City), Grinnell College (Iowa), Harvard University (Cambridge), University of Wisconsin (Madison), Occidental College (Los Angeles), University of California at Los Angeles, University of So. California (Los Angeles), Pomona College (California), University of California (Berkeley), Stanford University (California), Brookings Institution (Washington), végül a következő newyorki tudományos intézeteket: Near Eastern Foundation, Carnegie Foundation, Russel Sage Foundation és Harmon Foundation, Columbia University. — Széleskörű tapasztalati anyagát itthon kívánja feldolgozni következő tervbevetett munkáiban: Értékesítő szövetkezetek az USA-ban. — Amerikai mezőgazdaság a világválságban. — Amerikai mezőgazdaság hitelellátása. —

Szorosan vett tanulmányain kívül is minden eszközt megragadott gyakorlati ismereteinek bővítésére. Számos szaktanulmányait és a főiskolai élet problémáit érintő konferencián vett részt. Így már közvetlenül megérkezése után mint magyar delegátus szerepelt az International Student Service Mount Holyokeban tartott világkonferenciáján, majd novemberben a Land Grant Collegeok évi konferenciáján, Chicagóban, továbbá Washington D. C.-ben az American Economic Association és az American Farm Economics Association évi közgyűlésén, mely utóbbi alkalommal a legfőbb agrárszervezetek vezetőivel léphetett közvetlen összeköttetésbe és részletesen tanulmányozhatta a Federal Farm Board és a Federal Land Bank szervezetét. Végül munkásságával szerzett összeköttetéseit arra használta fel, hogy minél szélesebb körökkel ismertesse meg hazánk viszonyait és mai helyzetét. Amerika jelentős városaiba kapott meghívást előadások tartására, amelyeken Magyarországról és az itteni szövetkezeti mozgalomról tartott előadást. Decembertől júniusig összesen tizenhat alkalommal lépett ilyen témákkal az amerikai hallgatóság elé. Hazatérése után hasonló témakörből kívánja megírni „Rural cooperative credit system in Hungary“ címen tervbe vett munkáját, amelyet Amerikában óhajt megjelentetni.

Végh Géza (1905, Miskolc, róm. kath.), folytatólagosan tanulmányozta a nagyméretű figurális szobrászatot a newyorki „St. John The Divine“ katedrális szobrászmunkáin, Mr. John Angeltól nyert ösztöndíja segítségével. Résztvett a katedrális északi kapubejáratának dekorálására készülő következő figurák kivitelezésében (modelálás, öntés, faragás): St. Denis, St. Catherine, St. Vincent, St. Lorentz, 6 életnagyságú angyalfigura, 8 életnagyságú Sibilla-alak, 6 féléletnagyságú figurákkal díszített oszlopfő. Az esti órákban antik szobrok restaurálását tanulmányozta. Gyakorlatképen a Columbia University Brander Matlew múzeuma számára restaurált 6 különféle XVI. századi szoboresoportot.

A Magyarországon dolgozó *amerikai csereösztöndíjasok* a következők voltak: Albanese Anthony A. (patológia), — Gasperik Elsie C. (összehasonlító irodalmi tanulmányok), Rittershofer Klára R. (patológia), — Skodak Marie P. (gyakorlati pszichológia), — Svirbely József L. (biokémia, Szeged és Debrecen), — Varga István J. (külkereskedelem).

XIV. KÉZI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Kiss Tibor (1899, Budapest, róm. kath.), okl. építész, műegyetemi adjunktus, külföldi utazási ösztöndíjként kiadott 700 pengős belföldi ösztöndíj birtokában megtekintette Zürich, Luzern, Basel, Párizs, Le Raincy, Poissy, Karlsruhe, Stuttgart, München legújabb és folyamatosan levő építkezéseit, feldolgozta az 1931. évi párizsi Expositi-

tion Coloniale építészeti tanulságait és különösen beható tanulmány tárgyává tette a zürichi, karlsruhei, stuttgarti és müncheni műegyetemek tervezést tanító tanszékeinek pedagógiai munkáját, valamint a francia állami építészképzés rendszerét. Tanulmányairól a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben tartott előadásain számolt be.

Dr. Oppermann Baldwin (1902, Boszna-Brod, Bosznia, róm. kath.), ciszterci-rendi reálgimnáziumi tanár, a szerb orthodox egyház történetére és életére vonatkozólag 500 pengő tanulmányi segéllyel, 1931 nyarán folytatott kutatásokat a zágrábi egyetemi könyvtárban, ahol a katalógus alapján összeállította az erre a körre vonatkozó irodalmat. Behatóbban foglalkozott Szent Száva életével és működésével s a szerb szerzetesség történetével. Áttanulmányozta az elemi és középiskolákban használatos vallástani könyveket, több hitbuzgalmi kiadványt és a szerb szerzetesség folyóiratának eddigi évfolyamait a szerb egyház hitéletének megismerése céljából.

Zellhofer János (1907, Moson, róm. kath.), kegyesrendi tanár, 450 P tanulmányi segéllyel 1931 nyarán a marburgi Zentralstelle des deutschen Sprachatlas-intézetben folytatott nyelvjárásösszehasonlítási munkásságot, amellyel a mosonmegyei német nyelvjárásról készülő doktori értekezésének adatait kívánta kiegészíteni. Tekintettel arra, hogy a vonatkozó területek feldolgozása még folyamatban van, munkája nehezebb volt, mintha már kész anyaghoz jutott volna, viszont így, miután a még feldolgozás alatt álló anyagot kellett figyelembe vennie, alkalma nyílt magának az intézetnek munkásságát behatóbban megismernie.

BELFÖLDI TUDOMÁNYOS KUTATÓ ÖSZTÖNDÍJASOK.

A budapesti tudományegyetem hittudományi karáról.

Lóczy Károly (1906, Kápolna, Heves m., róm. kath.), szakprofesszora, dr. Schütz Antal vezetésével az ágazatos hittan eschatológikus részével foglalkozott Szent Ágoston művei alapján, amely tárgykörből az áteredő bűnnek eschatológikus következményeiről (kereszttség nélkül elhalt gyermekek stb.) szóló részét és Szent Ágostonnak a purgatóriumról vallott nézeteit tette behatóbb kutatás tárgyává.

Rába Rudolf (1907, Budapest, róm. kath.), vácegyházmegyei áldozópap az egyházjogi szeminárium (professzor Baranyay) keretén belül folytatta kutatásait, amelyek során a tanév folyamán két tárgykört dolgozott ki részletesen. Egyik témája a temetkezési helyekre vonatkozó jogszabályok összegyűjtésében és feldolgozásában állott. Az e tekintetben ma élő egyházi jogon kívül behatóan tárgyalja a jogtörténeti fejlődést is a vonatkozó zsinati kánonok és a régi egyházjogi szakirodalom figyelembevételével. Az élőjog ismertetéséről szóló rész három részben adja az érvényben lévő jogszabályokat, nevezetesen a temetkezési helyek létesítésére, szentelésére és mentességére vonatkozó előírásokat. — Ezenkívül feldolgozta a papi nyugdíj ügyének történetét Németországban, ami gyakorlati szempontból jelentős, tekintettel arra, hogy ennek a kérdésnek rendezése hazánkban még igen kezdő stádiumban van. Végül előkészületbe vette a szociális segítyezésre vonatkozó jogszabályok feldolgozását is.

A debreceni tudományegyetem hittudományi karáról.

Dr. Máthé Elek (1895, Pécs, ref.), ref. teológiai akadémiai magántanár Marton Lajosnak, az újszövetségi tudományok rendes tanárának jóváhagyásával az írásmagyarozatnak „formatörténeti rendszer“ címen ismert újabb ágával foglalkozott. Kutatásainak eredményéről addig is, míg azokat a debreceni Theológiai Szemlében közölheti — „A formatörténeti rendszer új szempontjai a synoptikus evangéliumok vizsgálatánál“ című magántanári előadásában kíván beszámolni.

Dr. Soós Béla (1896, Rákospalota, Pest m., ref.), a tanévet megelőző nyáron a zürichi Staatsarchivban és a Stadtbibliothekban végzett kutatásokat nagyobbmértűre tervezett Zwingli-monográfiájához. A tanév folyamán az ott szerzett adatok alapján elkészítette művének egy fejezetét „Zwingli és Luther találkozása Marburgban“ címen,

amely, mint a Csikesz Sándor egyetemi tanár szerkesztésében Debrecenben megjelenő Theológiai Tanulmányok 22. füzeté meg is jelent. A Protestáns Szemle 1931. októberi száma egy összefoglaló Zwingli-tanulmányát, a Magyar Tanítóképző című folyóirat pedig 1932 áprilisi számában egy pedagógiai vonatkozású cikkét közölte.

A pécsi tudományegyetem soproni hittudományi karáról.

Viszkok Lajos (1904, Kondoros, Békés m., ág. ev.), evangélikus helyettes lelkész az 1931/32. tanév folyamára belföldi kutatási ösztöndíjat kapott valláslelektani kutatások végzésére. Berlinben megkezdett, az egyszerű evangélikus hívek lelki életének felderítését célzó, kutató munkáját dr. Pröhle Károly soproni egyetemi tanár támogatásával, dr. Gruehn Werner berlini és dorpati egyetemi tanár irányítása mellett ezidén is tovább folytatta. Munkájának eredményét magyar nyelven már a következő tanév folyamán sajtó alá rendezi, később Gruehn professzor óhajára németül is publikálni fogja. Június havában „A modern psychotherapia és lélekgondozás főirányai“ címen a Karner Károly soproni egyetemi tanár úr által szervezett első magyar orvos-lelkészkonferencián hosszabb ismertető előadást tartott.

Dr. Wiczian Dezső (1901, Csehberék, Nógrád m., ág. ev.), ezévi tudományos munkásságát a hittudományi karon betöltött előadói megbízatása határozta meg, amelynek megfelelően az egyetemes egyháztörténetet a reformáció óta heti 4, a dogmatörténetet 2 órában adta elő, míg heti 1 órában gyakorlatot tartott az „Ágostai hitvallásról és apológiájáról“. Tudományos munkásságával ezen egyetemi előadásait igyekezett megalapozni, amely célból előadásainak anyagát forrászerűen tanulmányozta át. Ily módon alkalmá nyílott eddigi Luther-kutatásainak eredményeit kiegészíteni, illetve felhasználni. Gusztáv Adolf halálának 300. évfordulója alkalmából megemlékezést írt a dunántúli evangélikus egyházkerület 1931/32. évi Belmissziói Munkaprogramm-jába, továbbá több könyvismertetést a Századokba.

A budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi karáról.

Dr. Eberhart Ottó (1906, Budapest, róm. kath.), kir. járásbírósi joggyakornok, dr. Kolosváry Bálint professzor vezetésével, a kötelelő rész intézményével foglalkozott és e témakörből a vonatkozó jogszabályokat kimerítően tárgyaló, hosszabb tanulmányt írt. Ebben különös tekintettel volt a jogtörténeti alapokra, foglalkozik a római jog idevágó tételeivel és a hazai jogfejlődéssel, egészen a Magánjogi Törvénykönyv Javaslatáig, végül az egyes részletekre tér rá: nevezetesen tárgyalja a jogosult személyek körét, a kötelelő rész mértékét, kiszámításának alapját, hátrahagyását, a kötelelő részbe való betudást, a kitagadás intézményét, az ajándék miatti kötelelő részt, a kötelelő rész kielégítését, öröklését, átruházását, végrehajtás alá vonását, végül a kötelelő rész követelés keletkezését és elévülését. Tanulmányát a tanév végéig teljesen befejezte és kidolgozta.

Dr. Harmath Zoltán (1907, Székelyudvarhely, róm. kath.), kir. járásbíróági joggyakornok ösztöndíját az ideiglenes intézkedésekre vonatkozó joganyag feldolgozása céljából nyerte. Egyrészt tanulmányának előző ösztöndíjas éve alatt elkészített anyagi jogi részét egészítette ki, másrészt kidolgozta az ideiglenes intézkedésekre vonatkozó alaki jogi részt, amely 1. az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, 2. az ennek következtében meginduló eljárás lefolytatását tárgyalja és 3. a kieszközölt intézkedés igazolására vonatkozó fontosabb eljárási szabályok összefoglalását és kritikai megvilágítását tartalmazza. Különös figyelmet fordított a külföldi törvényhozás és irodalom álláspontjára, ahol az ideiglenes intézkedéseknek intézményesebben kiképzett anyaga található fenn, mint hazai jogunkban. Így az osztrák és német „*einstweilige Verfügung*“, a francia „*référé*“ és „*jugement provisoire*“, valamint az angol „*injunction*“ intézménye szolgált támaszul és irányítóul a magyar joganyagban feltalálható szétszórt jogszabályoknak rendszeres összefoglalásánál és egy-két de lege ferenda szempont kiemelésénél, amellyel a dolgozat a magyar jogfejlődésnek irányítást igyekezett nyújtani. A munka a dr. Szladits Károly professzor vezetése alatt álló Magánjogi Szeminárium kiadványainak sorozatában jelent meg.

Dr. Jenes Árpád (1908, Budapest, róm. kath.), ösztöndíjas éve alatt elkészült Vuchetich Mátyásról írt tanulmányával, amely az Angyal-szeminárium kiadványainak 21. kötete gyanánt jelent meg és amelyet vezető professzora, dr. Angyal Pál, a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának június 20. ülésén bemutatott. E témakörből a büntetőjogi szemináriumban is tartott előadást. Társszerkesztője a „Büntetőjogszabályaink a gyakorlatban“ című sorozatnak, amelynek az 1921. évi III. t.-c.-t magyarázó első füzeté a tanév elején jelent meg. A Pázmány Péter Tudományegyetemnek Hágában folytatott birtokperében levéltári kutatásokat végzett az egyetem jogi személyiségére és birtokainak tulajdonjogára nézve. Erről a munkájáról „*Vexatio dat intellectum és a főkegyúri jog*“ címen adott jelentést. Giovanni Terranova, a Magyarbarát Olasz Egyetemisták Szövetségének elnöke részére, Angyal professzor irányítása mellett, összefoglalást írt a „A jogböleselet Magyarországon“ címmel. Általa szolgáltatott adatok alapján Sprostranoff, az „*Utro*“ főszerkesztője, az O. R. I. M. tagja, a trianoni Magyarországról, a legnagyobb bulgár napilapok egyikében, a *Mirben*, nagyobb cikket írt és kiadta *Dnesna Ungarija* (Mai Magyarország) című ismertető füzetét.

Ifj. Kaltenecker Viktor (1907, Székesfehérvár, róm. kath.), tanulmányait (prof. Kuncz Ödön) két irányban folytatta. Egyrészt igyekezett megismerni a részvénytársaságot és szövetkezetet az élet nyújtotta valóságban, azoknak magángazdasági szerkezetét, berendezését, organizációját, ügyvitelét stb., másrészt tudományos alapon igyekezett a részvénytársasági és szövetkezeti ügynek pszichológiai alapjait, történeti kifejlődését, közgazdasági jelentőségét, majd jogi konstrukcióját megismerni. Előbbi célját megvalósítandó, egy részvénytársasági formában szervezett nagyobb pénzintézet, egy részvénytársasági formá-

ban szervezett iparvállalat, továbbá egy hitelszövetkezet belső életét és működését tette beható tanulmánya tárgyává. Utóbbi célja érdekében különösen a hazai és a német, valamint a francia irodalmat is tanulmányozta. Egyik olvasmányáról ismertetést is közölt a Kereskedelmi Jog 1932 januári számában. Gyűjtötte a szövetkezeti jog körébe vágó hazai bírói döntéseket és az év végén, a megszerzett alapokon, neki kezdett egy, a szövetkezeti jog körébe vágó jogösszehasonlító munkának a kidolgozásához.

Martonyi (Martin) János (1910, Győr, róm. kath.), jogszigorló, szemináriumi könyvtáros (prof. Szandtner), az államkapcsolatokkal (fő- és aláállam, perszonálunió, reálunió, szövetséges állam, államszövetség) foglalkozott egyrészt elméleti politikai, másrészt tételes nemzetközi jogi szempontból. Tanulmányozta az államkapcsolatok általános elméletének és az egyes államkapcsolati kategóriáknak irodalmát; az ezekről írandó dolgozatának vázlatát már a tanév folyamán összeállította és ennek alapján szemináriumi előadást tartott. Tételesjogi vonatkozásban főleg a Népszövetség természetét, valamint a kisebbségi kérdés államkapcsolatok létesítése útján való megoldásának módzatait vizsgálta; kutatásainak eredményeit „A kisebbségi jogvédelem problémája“ címmel a Joghallgatók Segítő és Tudományos Egyesületében tartott előadásában foglalta össze. Az év folyamán letett jogtudományi kiegészítő szigorlatain egyhangú kitüntetéssel képesítették. A második félév során érdeklődése a közigazgatási jog felé irányult; doktori értekezését a jogtudományi tudori fok elnyeréséért „A közigazgatási bíraskodás helye a modern jogállamban“ címmel készítette el. Az államtudományi doktori fok elnyerése végett „A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet“ címen írt disszertációt. Mindkét értekezésével a sub auspiciis Gubernatoris doktorráavatásra is pályázott. Mint a Közgazdaságtudományi Intézet önkéntes asszisztense, harmadmagával együtt elvégezte az Intézet új könyvtárának leltározási és katalogizálási munkálatait. Az Intézet tudományos üléseinek egyikén előadást tartott „A közigazgatási bíraskodás és annak legújabbkori fejlődése“ címen, amelyet a Magyar Közigazgatás is ismertetett (L. évfolyam, 23. szám, 1932 június 5). „A közigazgatás racionalizálása és az ifjúság“ címmel az Egyetem hasábjain jelent meg cikke.

A szegedi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról.

Dr. Deák Géza (1907, Mezőcsány, Torda-Aranyos m., ref.), munkássága dr. Túry Sándor Kornél professzor irányítása mellett a kereskedelmi jog fejlődési irányainak és a gazdasági élettel való mikénti összefüggésének kutatására irányult. Egyrészt eszmetörténetileg foglalkozott a szabadverseny és a gazdasági liberalizmus eszméivel, amelyekkel szemben újabban mindinkább tért hódít az állami beavatkozás gondolata. Másrészt részletesen foglalkozott ennek az állami beavatkozási rendszernek törvényhozási megnyilvánulásaiival. Különösen a tisztességtelen verseny elleni küzdelmet és a nagytőke mikénti szervezkedésének állami befolyásolását tanulmányozta a hazai jogszabályok tükrében az utolsó félszázad folyamán.

A debreceni tudományegyetem jog- és államtudományi karáról.

Dr. Hegyi József (1908, Fehértemplom, Temes m., ref.), kir. közjegyzőjelölt perjogi tanulmányainak (professzor Bacsó) folytatására az 1930. évben nyert 1000 P belföldi tudományos kutató ösztöndíjat. Minthogy azonban az 1930/31. tanévben katonai szolgálatot teljesített, az Ösztöndíjtanács határozata alapján a jelen tanév után adhatott számot az ösztöndíj felhasználásáról. „A polgári per“ címen írt hosszabb dolgozatában a polgári per általános tanaiból vette vizsgálódásainak tárgyát. Tanulmány sorozatának további értekezéseiben már részletproblémák kidolgozására tért át, a tudományos irodalom és a jogforrások tanulmányozása, valamint a gyakorlati jogélet figyelemmel kísérése alapján. Ezekből eddig „Az objektív felelősség a magyar bírói joggyakorlatban önkéntes képviselőlet esetén“ és „Hagyatéki eljárás — hagyatéki bíraskodás“, valamint „A rendelkezési és tárgyalási elv érvényesülése az 1911. évi I. t.-c.-ben“ című értekezései készültek el.

A pécsi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról.

Dr. Molnár Gábor (1905, Komárom, ref.), ügyvédjelölt dr. Vinkler János ny. r. tanár vezetésével folytatott elmélyedő polgári perjogi tanulmányokat, amelyeknek során főleg a különös bíróságok bíraskodásával foglalkozott. Ezen belül behatóan tanulmányozta az autonóm bírósági intézmények és a választott bíróság jelentőségét igazságszolgáltatásunkban. E mellett a perenkívüli eljárásoknak szükségszerű fejlődése kötötte le figyelmét, amelyeket a polgári perhez való viszonyukban tett tanulmányai tárgyává.

A budapesti tudományegyetem orvostudományi karáról.

Dr. Annau Ernő (1901, Nagybecskerek, róm. kath.), ösztöndíját élettani tanulmányok folytatására kapta. Munkássága eredményeit a Magyar Élettani Társaság vándorgyűlésén a fehérjék farmakodinamiás hatásáról tartott előadásában és következő, részben egyedül, részben társszerzőkkel készített dolgozataiban mutatta be: „Pharmakologie der Histone“ (Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie, 163. kötet, 1931, Huszák J.-val együtt), „Das Verhalten der Histone im biologischen Versuche“ (Zeitschrift für physiologische Chemie, 205. kötet, 1932), „The function of the adrenal medulla“ (Journal of Physiology, 76. kötet, 1931, Szent-Györgyi Albert szegedi egyetemi professzorral és munkatársaival együtt).

Dr. Buday László (1901, Kolozsvár, róm. kath.), az I. sz. belkliniká (Herzog professzor) tanársegéde elsősorban a reumás betegek alkatával foglalkozott. A dr. Pauliczky Lászlóval együtt végzett anthropometriás mérésekről a Magyar Orvosok Rheuma Egyesületének 1932 június 11-én tartott III. nagygyűlésén „A reumás betegek habitusáról“ tartott vetítettképes előadásában számolt be. Továbbfolytatta az idült polyarthritises betegek vegetatív idegrendszerére vonatkozó vizsgálatait dr. Fernbach Józseffel együtt. Ezek eredmé-

nyét „A vegetatív idegrendszer állapota idült polyarthritisen“ című munkájában foglalta össze. Előadást tartott a Magyar Psychológiai Társaságban 1931 október 3-án „A konkrétumtól való elszakadás psychológiája, különös tekintettel az orvostudomány történetére“ címen. Tanulmányát az Orvosképzés közli. Ezenkívül egy kazuisztikus jellegű közlést írt, amelynek címe: „Aorta-isthmus szűkületnek aortitis lueticával és endocarditissel szövődött esete“.

Dr. Hechst Béla (1904, Budapest, róm. kath.), elme- és ideggyógyászati klinikai tanársegéd (prof. Schaffer) idegszövetteni kutatásokat folytatott, amelyeknek eredményeképpen elkészítette „Über Gehirnbefunde bei urämischen Zuständen (Zeitschrift für die gesamte Neurologie und Psychiatrie), „Über die Bedeutung der Veränderungen im Zentralnervensystem bei Basedowscher Krankheit, bzw. Psychose“ (u. ott), „Über einen Mikroencephaliefall ohne geistigen Defekt“ (Archiv für Psychiatrie, Bd. 97) és „Myelogenetische Untersuchungen über den Kleinhirnanteil der Pyramidenbahn“ (u. ott, Bd. 98) című dolgozatait, míg a nuclearis amyotrophia, a lateralsclerosis és az amyotrophias lateralsclerosis összefüggésére vonatkozó vizsgálatait még tovább folytatja.

Dr. gegesi Kiss Pál (1900, Nagyszőlős, ref.), gyermekklinikai fizetéstelen tanársegéd (prof. Hainiss) különösen a diphteriás betegknél fellépő jelenségek vizsgálatával foglalkozva kidolgozta „A diphtheria kapcsán fellépő vérzésekről“ és „A diphteriás intoxicatió következményeinek korai kórismézése és nemfajlagos kezelése“ című értekezéseit. Az előzőben azokat a vizsgálatait közli, amelyekkel a vérzéses típusú diphtheria eseteiben az eredményes kezelés lehetőségét kereste. Ezirányú kutatásai közben minden esetben igénybe vette az elektrokardiografiás vizsgálati módszert és a gyógykezelést ennek alapján végezte. Utóbbi dolgozatában azon vizsgálatait ismerteti, amelyek felölelik a diftériás intoxikáció következményeinek kórismézésére használatos eljárásokat és azon nem specifikus gyógykezelési módokat, amelyek ezen betegség kezelésére a gyögysavó alkalmazásán kívül szóba jöhetnek.

Dr. füzesi Klimkó Dezső (1900, Szeged, róm. kath.), II. sz. sebészeti klinikai tanársegéd (prof. Bakay) főleg a szénhidrát-sorozat magasabb gáznarkotikumainak vizsgálatával foglalkozott, amely tárgykörből kidolgozta az intravénás narkózis, a rektális avertinnarkózis, az inhalációs klóraethyl-, brómaethyl- és solaesthinnarkózis problémáira vonatkozó részleteket. Ezirányú munkásságát még folytatja. Munkája az Orvosi Könyvkiadó Társaság kiadásában 1933-ban fog megjelenni. A kir. m. Orvosegyesületben Bakay Lajos professzorral együtt a Magyarországon előforduló tetanus-esetekről tartott előadása magyar és német nyelven jelenik meg. Az általános septikus megbetegedések kérdését a Magyar Orvosi Nagyhéten, mint a Magyar Sebésztársaságnak tagja, Gerlóczy Géza és Scipiades Elemér professzorokkal együttesen referálta. Ugyancsak ezen témát a Magyar Fogorvosok Országos Egyesületének továbbképző tanfolyamán is ismertette.

Dr. Krompecher István (1905, Budapest, róm. kath.), anatómiai intézeti (prof. Lenhossék) tanársegéd szövettani kutatásai alapján elkészítette „Szövettani vizsgálatok a smegmaképződésről, különös tekintettel az elzsírosodó többrétegű laphámra“ című tanulmányát, amely a Magyar Orvosi Archivumban meg is jelent. Kidolgozta „Die Histologie der Absonderung des Smegma praeputii“ és „Entwicklungsgeschichte und histologische Untersuchungen über das Glomus coccygeum des Menschen“ címen a svédországi Lundba összehívott anatómiai kongresszuson 1932 augusztusában tartott előadásait. A test különböző helyein a többrétegű laphám zsírtartalma, elzsírosodása, a zsír elhelyezkedése és jelentősége, valamint összehasonlító histochemiája köréből több dolgozótársal közösen folytat kutatásokat, amelyeknek céljaul a tonsilla lakunáinak szövettani vizsgálatát, a skrotumbőrnek és a testhajlatok bőrének, továbbá a glandulae ceruminosaekra való tekintettel a külső hallójárat hámjának zsírtartalmára vonatkozó megállapításokat, illetve az apokrin verejtékmirigyek zsírtermelésének és a hónalj bőr zsírtartalmának kutatásait tűzte ki. Ezirányú munkássága még folyamatban van.

Dr. Mészáros Károly (1900, Budapest, róm. kath.), az I. sz. belkliniká (prof. Herzog) tanársegéde 1931 július havát Tübingenben töltötte és az O. Müller professzor vezetése alatt álló ottani belklinikán tanulmányozta a legújabb kapillarmikroszkópos eljárásokat és el-sajátította a hajszálerek mikrofotografálását. A tanév többi részében a budapesti belklinikán Herzog professzor vezetése alatt a vérkeringés problémáival foglalkozott, különös tekintettel az erekre, hajszálerekre és azok betegségeire. Ezirányú munkásságáról „A Riva-Rocci-féle vérnyomásmérés megbízhatóságáról térfogatmérés alapján“ és „Arteriitis obliterans mint familiaris megbetegedés“ című dolgozatai tanuskodnak, amelyek magyarul az Orvosi Hetilapban (75. évf., 22., ill. 43. sz.), németül pedig a Zeitschrift für die gesamte experimentelle Medizinben (79. kötet 3. és 4. füzetében), illetve a Deutsches Archiv für klinische Medizinben (171. kötet 4. füzetében) jelentek meg. „Egyszerű berendezés az ajak és kötőhártya hajszálereinek mikrofotografálásához“ és „Hypertoniás oldatok hatása a hajszálerekre“ című dolgozatai szintén megjelentek nyomtatásban.

Dr. Micseh Gábor (1902, Budapest, róm. kath.), egyetemi tanársegéd (prof. Buday) szövettanyésztségi vizsgálatokat végzett, melyek alapján megállapította, hogy az egészséges és fehérvérűségben szenvedő egyének fehérvérsejtjei emberi véredvben is tenyészthetők, ellentétben az eddigi szerzőkkel, akik állati plasmát használtak. A szöveti kulturákban a fehérvérsejtek vándorlása, szaporodása, átalakulása jól megfigyelhető. A myeloid leukaemiás betegek sejtjei olyan telepeket alkotnak, melyek az ilyen betegek szerveiben található góccokhoz hasonlóak. Ezenkívül két érdekes boncolási leletet dolgozott fel részletes kórszövettani vizsgálatokkal. Az egyik epehólyagrák volt, amelyben, ugyanúgy, mint összes áttételeiben, csontszálka és csontvelő volt található. Valószínűnek tartja, hogy a ráksejtek ingerelték csontképzésre a kötőszöveti stromát. Az esetet az Orvosi

Nagyhéttel kapcsolatban a Magyar Pathologusok Társaságának Nagygyűlésén is bemutatta. A másik esetben a vékonybél egy fejlődési rendellenességében (Meckel-diverticulum) gyomornyálkahártyát és típusos időszült gyomorfekélyt talált, mely át is fúródott és a beteg halálát okozta. Részletesen foglalkozott e fejlődési hiba keletkezésének mechanizmusával.

Dr. Schranz Dénes (1904, Budapest, róm. kath.), törvényszéki orvostani intézeti tanársegéd (prof. Kenyeres) e tanévben adta ki saját költségén (kb. 550 P) öt éve készülő munkáját „A felkarsont törvényszéki orvostani jelentősége“ címen, amellyel a Budapesti Királyi Orvosegyesület Szenger Ede jutalomplakettjét nyerte el. Több új moulagezsal gazdagította a Törvényszéki Orvostani Intézet gyűjteményét. Eredményeiről beszámolt a Budapesti Királyi Orvosegyesület egyik ülésén és ez az előadása „Törvényszéki orvostani moulageok“ címen az Orvosképzésben (1932. évi 1. füzet) is megjelent. Az Agyszövet-tani Intézet igazgatójának felkérésére agyvelő-mintázásokkal is foglalkozott, amiről „Az egyszerűsített Poller-Economó-féle agyvelő-mintázás“ című munkájában számol be. A magzatpelyhek alakulásáról szerzett vizsgálati eredményeit „Megbízható adatot szolgáltat-e a lanugo-vizsgálat?“ című dolgozata tárgyalja (Orvosi Hetilap, 75. évf., 15. sz.). Az Orvosi Hetilap szerkesztőjének felkérésére „Szénagydmérgezés“ címen írt ismertetést (76. évf., 22. sz.). Az 1932. évi influenza-járvány tapasztalatairól a Közkórházi Orvostársulat egyik ülésén számolt be. Írt még két kazuisztikus közleményt: „Gyilkosság és öngyilkosság lefolyásának tisztázása a körülmények és boncolási adatok alapján“ (Orvosi Hetilap, 1932. 11. sz.), illetve „Különös löporszemesebeékelődés“ címmel.

Dr. Zemplén Béla (1906, Budapest, róm. kath.), sub auspiciis Gubernatoris orvostudományi doktor, a II. számú belklinika díjtalan gyakornoka (prof. báró Kétly), a máj és az intermediaer fehérjeanyagcsere összefüggését vizsgálta. Ebből a tárgykörből való sub auspiciis Gubernatoris ünnepélyes doktorráavatásán felolvasott értekezése is, amely a Gyógyászat hasábjain jelenik meg. Ezen kívül a kolloidális fémek hatását vizsgálta a véralvadás közben fellépő fiziko-kémiai változásokra, különös tekintettel a glikolízisre.

A szegedi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Dubrauszky Viktor (1904, Szeged, róm. kath.), kórbonctani és kórszövet-tani intézeti (prof. Baló) tanársegéd, ösztöndíjjal folytatott tanulmányairól több dolgozatban és előadásban adott számot. Kálló Antal társszerzővel a Rivista di Neurologiában publikálta „Sulle alterazione postmortali della microglia“ című dolgozatát. Értekezést írt továbbá „A lyssaellenes védőoltásokkal kapcsolatos idegrendszeri szövődményekről“. Ugyanezen témakörből a szegedi Egyetembarátok Egyesülete orvosi szakosztályában és a Magyar Pathologusok Társaságában előadást is tartott. A szegedi Egyetembarátok Egyesületének orvosi szakosztályában ezenkívül „Kisagyi tuberculum kisagyi tüne-

tek nélkül“ (Dobszay Lászlóval együtt) és „Gastritis chronica cystica esete“ címen is adott elő.

Dr. Fazekas I. Gyula (1902, Szeged, róm. kath.), törvényszéki orvostani intézeti tanársegéd (prof. Jankovich), e tanévben folytatott kutatásait augusztus és szeptember havában hathetes külföldi tanulmányúttal kezdte meg, amely idő alatt a Müller—Hess professzor vezetése alatt álló berlini törvényszéki orvostani intézetben működött. Főleg a törvényszéki orvosi gyakorlatban előforduló altatószerekkel történt mérgezések histopatológiájával foglalkozott, különös tekintettel a központi idegrendszerre. Főleg a barbitursav-származékok támadási pontjának megismerése volt célja. E vizsgálatai alapján elkészítette „A sevenal-, illetve luminalmérgezés okozta szöveti elváltozások, különös tekintettel a szöveti idegrendszerre“ és „Heveny allonal- és somnifenmérgezés szöveti elváltozásai, különös tekintettel a központi idegrendszerre“ című dolgozatait, amelyek közül az első már meg is jelent az Orvosképzés 1932. évi első számában és németül is megjelenik a Psychologische Zeitschriftben. — „A közös fejverőér behártyájának repedése a nyak szűrési sérülése nyomán“, „A gerincoszlop sérülése törvényszéki orvosi szempontból“ és „Hirtelen halálesetek előfordulása Szegeden az 1922—31. évben“ címen írt kazuisztikus közleményei közül az elsőt magyarul az Orvosi Hetilap 1931. évi 42. számában, németül pedig a Deutsche Zeitschrift für die Gesamte Gerichtliche Medizinben (Bd. 19, 1. H.) már publikálta. A veronál- és luminálnátriumra vonatkozólag elért eredményei még feldolgozás alatt állnak.

A debreceni tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Dreguss Miklós (1901, Vargyas, Udvarhely m., róm. kath.), orvosi vegytani intézeti tanársegéd (prof. Bodnár), a tuberkulózisnál feltételezett demineralizáció kérdésének tanulmányozása céljából vizsgálta az ásványi anyagcsere alakulását tüdőtuberkulózisban szenvedő egyéneknél és összehasonlító vizsgálatokban tanulmányozta ugyanannak kialakulását egészségeseknél. Tanulmány tárgyává tette egyenlő bevétel mellett az ásványi anyagok, így a kalcium, a kálium, a foszfor és a klór kiválasztását a nitrogén-anyagcsere állandó párhuzamos ellenőrzése mellett. Vizsgálatai a többi ásványi anyagok forgalmára nézve folyamatban vannak és a kutatások eredményei a munka befejezése után szakfolyóiratban kerülnek közlésre. Korábbi kutatások eredményeként e tanév folyamán publikálta a Biochemische Zeitschriftben „Glykolysehemmung und Methylglyoxalanhäufung“, „Eine kolorimetrische Mikromethode zur Bestimmung des Methylglyoxals“, „Eine kolorimetrische Bestimmung des Kaliums in kleinsten Mengen biologischer Flüssigkeiten“, és „Glykolysehemmung und Methylglyoxal-schwund“ című dolgozatait.

Dr. Straub János (1893, Budapest, róm. kath.), debreceni orvosi vegytani intézeti tanársegéd (prof. Bodnár), tiszteletbeli adjunktus, a golyva jódhiány-elméletének helyessége szempontjából jelentős vizsgálatokat folytatott. Így jódszegény ivóvizet élvező és golyvamentes

lakosság jódellátásának mikéntjét tette megfigyelés tárgyává, golyvás és golyvamentes vidékről származó ép és kóros pajzsmirigyek jódtartalmát határozta meg, összehasonlította golyvás és golyvamentes vidékről származó ép és kóros pajzsmirigyek ásványi anyagtartalmát. Kísérleteket folytatott a golyva profilaktikumaként használható jódos tápszer előállítására és annak gyógyhatástani szempontból való megvizsgálására céljából, végül hajdúmezei iskolaköteles gyermekeket vizsgált meg golyvára vonatkozólag. Vizsgálatairól a következő közleményekben adott számot: „Adatok a golyva jódhiányelméletének helyességéhez“ (megjelent magyar és német nyelven a Magyar Biológiai Kutató Intézet II. osztályának munkái között, IV. kötet, Tihany, 1932), — „Über den Jodgehalt von Schilddrüsen aus der grossen ungarischen Tiefebene in Verbindung mit der Verbreitung des Kropfes“ (Endokrinologie, VIII. kötet, 342., 1931), — „A jódozott tojás“ (Debreceni Szemle VI. évf., 5. sz., 1932). — A debreceni orvosegyesület 1931. évi április 16-i ülésén tartott előadásáról referátum jelent meg az Orvosi Hetilapban (75. kötet, 602). — „Über den Jodgehalt von Jodeiern“, „Jódozott tojással végzett klinikai vizsgálatok“ (dr. Lusztig Józsa tanársegéddel együtt) és „A golyva elterjedése a hajdúmezei iskolaköteles gyermekek között“ (dr. Görgey Márton vármegyei tisztifőorvossal együtt) című, valamint a hazai pajzsmirigyek kálium- és nátriumtartalmára vonatkozó dolgozatai kéziratban állnak készen.

A pécsi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Ernst Jenő (1895, Baja, izr.), egyetemi magántanár, élettani intézeti (prof. Mansfeld) fizetéstelen tanársegéd izomélettani laboratóriumi vizsgálatokat folytatott, amelyekkel a fáradtság és permeabilitás, illetve a szabad vagy kötött kálium problémáinak tisztázására törekedett. További kutatásai a vérben és izomban fellelhető tejsav kvantitatív meghatározására irányultak.

Dr. Tuzson Pál (1901, Zernest, Fogaras m., róm. kath.), tanársegéd az egyetem vegytani intézetében (prof. Zechmeister) növény-chemiai laboratóriumi kutatásokat folytatott, amelyek során elkészítette professzorával közös dolgozatát „Über das Carotinoid des Spindelbaumes (*Evonymus europaeus*)“ címen, amely a Hoppe-Seylers Zeitschrift für Physiologische Chemie-ben jelent meg (196. kötet, 3. és 4. füzet). Ezenkívül sikerült a napraforgó (*Heliantus annuus*) szíromleveleiből kristályos alakban egy viaszt és három sterint előállítania egy, két, illetőleg négy OH-csoporttal. Ezirányú vizsgálatai még folyamatban vannak.

A budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karáról.

Bacsó Nándor (1904, Szolnok, ref.), meteorológiai intézeti tisztviselő, mint a klimatológiai osztály tagja dr. Réthly Antal osztályvezető aligazgató, egyetemi magántanár vezetése mellett a hazai állomáshálózat fenntartásának és ellenőrzésének ügyeit végezte és részt

vett a Meteorológiai Intézet által gyakorlati ügyekben kiadott éghajlati és időjárásai szakvélemények megszerkesztésében. Hivatalos kötelességeivel kapcsolatos fenti működésén kívül behatóbb vizsgálatokat és számításokat végzett Budapest hőmérsékleti viszonyainak feltárása körül. A felhasználható és egyesíthető régi budai hőmérsékleti adatokat a szükséges átszámítások segítségével a mai hőmérőfelállításnak megfelelő értékekre vezette vissza. A havi középértékek egyesített sorából kiszámítva, elkészítette „Buda százéves hőmérsékleti közepi” című dolgozatát, amely a Természettudományi Közlöny Pótfüzetében jelenik meg és Buda hőmérsékleti normális közepét tárgyalja. Foglalkozott ezenkívül Balatonfüred és a Bükk-hegység éghajlatával a rendelkezésre álló megfigyelési anyag alapján, továbbá tanulmányozta a német meteorológiai szakirodalmat.

Dr. Berkovits Ilona (1904, Budapest, izr.), művészettörténész a Művészettörténeti és Keresztény Régészeti Intézet (prof. Gerevich) keretében feldolgozta a budapesti Egyetemi Könyvtár kiadatlan miniált kódexének egy részét. E munkája „A Budapesti Egyetemi Könyvtár festett kéziratának egy csoportja” címen a Magyar Könyvszemle 1931. évfolyamában s különnyomatban is (26 l., 3 kép) megjelent. Folytatta kutatásait a magyar származású miniált kódexekről. Hozzáfogott Orlai Petri Soma életének és munkásságának feldolgozásához is, akit az újabb magyar művészetben kiváló hely illet meg nemcsak történeti festészeténél, hanem Petőfihez fűződő szoros barátságánál fogva is, miután több művének tárgya maga Petőfi.

Dr. Bisztray Gyula (1903, Fogaras, róm. kath.), budapesti egyetemi könyvtári segédőr (ig. Pasteiner Iván), folytatta s csaknem befejezte a magyar irodalomtudomány (irodalmi esztétika, irodalomtörténet, irodalmi kritika) és a magyar nyelvstudomány 1901—1925. évkörré terjedő bibliográfiájának elkészítését. Feldolgozta a Petrik-féle „Magyar könyvészet”, a „Magyar könyvkereskedők évkönyve”, valamint a „Corvina” című bibliográfiák vonatkozó teljes könyvanyagát; ez anyagot a budapesti egyetemi könyvtár és a Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchenyi Könyvtára katalógusának anyagával egybevetette; jelentős részben elkészítette továbbá az említett két tudományszakba vágó magyarnyelvű folyóiratoknak 1901—1925. évi anyagát; összesen mintegy 8000 címet gyűjtött, revideált és szakszorgott. Bibliográfiája az Országos Könyvforgalmi és Bibliografiai Központ által megindított „A magyar tudományos irodalom bibliográfiája 1901—1925.” című kiadványsorozat VI. kötetének 2. részeként előreláthatólag 1934-ben fog megjelenni.

Dr. Bulla Béla (1906, Keszthely, róm. kath.), egyetemi tanársegéd (prof. Cholnoky) belföldi kutatóösztöndíjat morfológiai és löszmorfológiai tanulmányaira fordította. Munkásságának a célja a lösz formakincsének a megállapítása. Különösen fontosnak tartotta a lösztakaró és az alatta levő eltakart formák kölcsönhatásának a vizsgálatát; ez a kérdés pedig a különböző kőzetekből felépített területek és a rajtuk levő lösztakaró viselkedésével kapcsolatos. Ebből a

problémakörből „Adatok a budai Ördögárok völgyének kialakulásához“ címen egy dolgozatot publikált (megjelent a Földr. Közlemények 1932. 1—3. füzetében), másik dolgozata, amely a lösz morfológiájával általában foglalkozik, szintén elkészült.

Gedeon Béla (1907, Kolozsvár, román. kath.), a hatvani m. kir. állami reálgimnázium természetrajz-vegytan szakos óraadó tanára a növényi hormonok köréből vette kutatásainak anyagát (prof. Paál). Nevezetesen Went (Acad. Amsterdam, 1930.) vizsgálataihoz kapcsolódva azoknak az anyagoknak — egyelőre csak kvalitatív — kimutatásával foglalkozik, amelyeknek hatására a dugványok gyökérképződése megindul.

Dr. Juhász Jenő (1893, Gálszécs, Zemplén m., ref.), székesfővárosi polgári iskolai tanár a Nyelvtudományi Közlemények 1—50. kötetének mutatóját szerkeszti (prof. Gombocz), amely munka körülbelül még két évig fogja idejét igénybe venni. 1931 októberében a Magyar Nyelvtudományi Társaság ülésén felolvasta „Egy ismeretlen rag“ című dolgozatát. Schachmatov, Gaasonen, Gelissier és Klemm szövegei alapján a mordvin hangsúlyozás törvényeit kutatja. E a munkája befejezés előtt áll. Magyar nyelvtudományi kérdések köréből befejezéshez közelednek következő munkái: „Az ikes ragozás pusztulása“, „Az idézés mondattanához“, „A vendég szó eredete“, „A kilenc szám-név eredete“, „Kötőszavaink történetéhez“. „Mordizomadta“ és „Az -ész képzőről“ című értekezései már elkészültek.

Komlói Ágoston (1905, Baja, román. kath.), okl. középiskolai tanár a budai dolomit-hegység kőzeteinek szedimentpetrográfiai vizsgálatára (prof. Mauritz) kapott belföldi ösztöndíjat, amelynek birtokában főleg a hegység délnyugati részének (Csiki-hegyek) középtriász, ladin-emeletű dolomitjait tanulmányozta. A vizsgált kőzetek majdnem kivétel nélkül finom szemcsés szerkezetűek voltak. Az uralkodó felfogással szemben azt tapasztalta, hogy a kőzetek különböző töménységű sósavval való digerálásakor már hidegen oldódnak, szedimentpetrográfiai vizsgálatokra szolgáló maradékuk azonban rendkívül csekély. Az invariabilis elegyrészek kimutatására az eddigi módszerek szerint történő előzetes kezelés nem mutatkozott kielégítőnek, e vizsgálatok tehát további új előkészítő eljárásokat igényelnek.

Dr. Korzenszky Eleonóra (1903, Budapest, román. kath.), (prof. Vári) a korábban gyűjtött kézirati anyag felhasználásával elkészítette és a Római Történeti Intézeti Bizottsághoz benyújtotta az ott a „Sylloge Tacticorum Graecorum“ I. kötete gyanánt elfogadott „Onasandri Strategicum“ szövegkiadását. Azóta Sextus Julius Africanus úgynevezett „De apparatusu bellico“-jával foglalkozik, amelynek kézirati anyagát, mint előbbiét, ugyancsak 1928/29. évi külföldi tanulmányi éve alatt gyűjtötte össze. Ennek a munkának is új kiadását készíti elő. Az év folyamán két dolgozata jelent meg a Philologische Wochenschriftben Öppianosról (1931. évf.), illetve Onasandrosról (1932. évf.).

Dr. Lazicius Gyula (1896, Újpest, román. kath.), okl. középiskolai tanár, egyetemi lektor általános fonológiai tanulmányokkal, majd a

magyar nyelvjárások anyagának fonológiai feldolgozásával foglalkozott (prof. Melich). Előbbi tanulmányainak eredménye „Bevezetés a fonológiába“ címen készülő dolgozatának első része gyanánt a Nyelvtudományi Közleményekben jelent meg. Ennek egy részletét megjelenés előtt a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1931 októberi felolvasó ülésén is bemutatta. A magyar nyelvjárások anyagának fonológiájára vonatkozó adatgyűjtését kiegészítette és az anyagot rendezte. E munkája alkotja készülő munkájának második részét, amely szintén a Nyelvtudományi Közleményekben jelenik meg. A következő fejezetekkel már teljesen elkészült: 1. A magyar leíró fonológia feladata. 2. Fonémek és variánsok a magyarban. 3. Magyar korrelációk. 5. Nyelvjárásaink fonológiai áttekintése. A 4. és 6. fejezeten még tovább dolgozik. Kutatásainak tárgyköréből egy önálló részletet azonban már a tanév folyamán bemutattott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1932 április 12-i ülésén „A magyar nyelvjárások osztályozása“ címen tartott előadásában.

Dr. Lederer Emma (1897, Budapest, izr.), (prof. Domanovszky) befejezte „A középkori pénzületek Magyarországon“ című munkáját, amely 1932 szeptember havában 17 ív terjedelemben jelent meg. Ezenkívül előkészítette „A legújabb gazdaságtörténeti irodalom problémái“ címen publikálendő cikkét, amely módszertani kérdésekkel foglalkozik.

Dr. Lengyel Béla (1903, Budapest, róm. kath.), a III. sz. kémiai intézet tanársegéde (prof. Buchböck), a kvarcüvegnek vizes oldatokkal szemben mutatott elektromotoros viselkedését tanulmányozta. Már korábban végzett vizsgálatait kiterjesztette tömény sav-, valamint többértékű sók oldatára; eredményül az adódott, hogy a kvarcüveg és elektrolytoldatok közötti potenciál a kvarcfelületen bekövetkező ionadszorpció miatt jön létre. Foglalkozott továbbá az üvegben magasabb hőmérsékleten bekövetkező diffúziós jelenségek tanulmányozásával, az erre vonatkozó kísérletek még folyamatban vannak. Tartott két előadást az elektromos kettős rétegről a III. kémiai intézetben rendezett fizikai-kémiai előadóösszejöveleteken. Az ösztöndíj adományozása óta megjelent dolgozatai: „Über die Potentialbildung an Graphitelektroden,“ (Zeitschrift für physikalische Chemie, A. 154, 371, 1931.), „Beiträge zum Verhalten der Quarzelektroden I.“ (u. ott., 159, 145, 1932.), B. v. Lengyel und T. Mátrai: „Beiträge zum Verhalten der Quarzelektroden II.“ (u. ott., 159, 393, 1932.), végül Lengyel B. és Erdey-Gruz Tibor: „Az elektromos kettős réteg“ (Magyar Chemiai Folyóirat).

Dr. Mödlinger Gusztáv (1899, Budapest, róm. kath.), egyetemi tanársegéd tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetem állattani intézetében dr. Méhely Lajos egyetemi ny. r. tanár mellett végezte. Foglalkozott a magyarországi Amphipodák elterjedésével, azonkívül külföldi és belföldi anyagon ezek morfológiájával. Az ászkarákok bőrmirigyeit morfológiai és élettani szempontból vizsgálta, e mellett kutatta a mirigyek sejt szerveit és regenerációs kísérletekkel is foglalkozott. Vizsgálat tárgyává tette továbbá az ászka-

rások Zenker-féle szervének alak- és élettanát. A mult nyáron elterjedéstani vizsgálatok céljából bejárta a Pilis-, Börzsöny-, Gerecse-, Bükk- és Mecsek-hegységeket. Ez alkalommal gyűjtött és külföldi anyagon morfológiai vizsgálatokat végzett és új generikus bélyeget ír le. A *Polycelis tenuis* alakkör fajait tüzetesebb anatómiai vizsgálat alá vette és megállapította, hogy Magyarországon az eddig ismert fajokon kívül még egy faj fordul elő. A Budapest melletti Csillaghegy egyik kútjában vak *Amphipodarákot* talált, amelyet *Niphargus hungaricus*nak írt le. E tanévben jelent meg „Adatok a szárazföldi ászkarákok lélekzészerveinek alaktanához“ című dolgozata a *Studia Zoologica* sorozatban (II. p. 1—79, 3 tábla rajz, 1931.).

Dr. Müller György (1905, Erzsébetváros, Kis-Küküllő m., ág. ev.), érem- és régiségtani intézeti (prof. Alföldy) szaksegéd a magyarországi kelta és germán kultúrák kölcsönös egymásrahatásának tanulmányozásával foglalkozott, különösen egy nagyon problematikus díszítő elemnek, a germán fibulákon található álarának a kelta korba visszanyúló eredetére mutatott rá. Az Aquincumi Múzeum megbízásából a vezetése alatt történt békásmegyeri neolith-kori ásatás eredményét feldolgozta, kitérve az itt talált emlékeknek a bádeni és tiszai kultúrákhoz való kapcsolataira. Előbbi tanulmányairól „Eine keltische Art von Maskendarstellung in der Ornamentik der Völkerwanderung“ címen az Ipek című folyóiratban, békásmegyeri ásatásairól A Budapest Régiségei című folyóiratban számol be. Ezenkívül feldolgozta zuglói bronzkori ásatásainak eredményeit is és mint asszisztens részt vett a dr. Nagy Lajos és dr. Tompa Ferenc egyetemi magántanárok által vezetett ásatásokban is.

Puskás Lajos (1905, Budapest, róm. kath.), bölcsészettudományi doktorjelölt az árpádkori falfestészetre vonatkozó kutatásaihoz szükséges gyakori belföldi utazások lehetővé tételére 300 pengő segítségével részesült. Munkájának eredményét „A magyar falfestés árpád-kori emlékei“ (Budapest, 1932) című doktori értekezésében foglalta össze.

Raabstern (Just) Béla (1906, Pozsony, róm. kath.), az Egyetemi Francia Intézet (prof. Eckhardt Sándor) szeniorkönyvtárosa „A szerelem léaktana Marcel Proust művében“ című doktori értekezésén dolgozott. Ezenkívül a modern francia irodalom különböző kérdéseivel foglalkozott, elsősorban a regénnyel. Erre vonatkozó munkásságának eredményei a Magyar Szemlében (június) és a Napkeletben (január—május) megjelent tanulmányok és könyvszemlék. Az Egyetemi Francia Intézetben szeniorkönyvtárosi minőségben működött. Június havában summa cum laude eredménnyel bölcsészeti-doktori szigorlatot tett.

Dr. Romhányi Gyula (1907, Kishegyes, Bács-Bodrog m., róm. kath.), okl. középiskolai tanár magyar irodalomtörténeti (prof. Császár) kutatásainak tárgyát Dóczy Lajos drámái képezték. Tanulmányában először az író lélekrajzát igyekszik körvonalazni és beleállítani korának viszonyaiba, majd drámáinak vizsgálatára tér át és azoknak beható magyarázatát és kritikáját adja, végül összefoglalja

azt az értékítéletet, amellyel a mai kor távlatából nézve tekinthetjük Dóczy drámairodalmi munkásságát.

Dr. Róna Éva (1907, Budapest, izr.), egyetemi angol tanszéki (prof. Yolland) gyakornok kutatását a XII. század nagy krónikásának, az Arthur-mondakör megalapítójának, Geoffrey of Monmouth-nak *Historia Regum Britanniae* című munkájával kapcsolatban végezte. Az eddigi kritikával ellentétben, amely a *Historia* forrásának felkutatásán fáradozott, összeállította Geoffrey életrajzi adatait és a *Historia* irodalmi vonatkozásait. Szerinte Geoffrey nem walesi, hanem breton eredetű, aki munkáját a normann, illetve Plantagenet uralkodóház dicsőítésére írta, amelynek idealizált őse az armorikai eredetű Arthur király; a *Historia* pedig prózában írt nemzeti eposz, amelyet tárgyi és szerkezeti szempontból tett vizsgálat tárgyává, egyben összeállítva a különböző hősökre vonatkozó mondaköröket. Végül megállapítja, hogy a *Historia* nem fordítás, hanem Geoffrey eredeti munkája. Ezenkívül élénk részt vett az Egyetemi Angol Intézet vezetésében is.

A szegedi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról.

Dr. Joó Tibor (1901, Kolozsvár, ref.), egyetemi könyvtári tisztviselő folytatta történetfilozófiai kutatásait (prof. Bartók). Hegel és Spranger elméletével foglalkozott. Majd Zrínyi történet szemléletét tanulmányozta s ennek kapcsán a barokk szellemére vonatkozó irodalmat, egyrészt Zrínyi megértése végett, másrészt, hogy a kor-szellem kérdésének történetfilozófiai vonatkozásait egy konkrét esetben vizsgálja. Eredményeinek feldolgozása folyik. Ebben az évben jelent meg továbbá korábban készült nagyobb kritikai tanulmánya Troeltsch történetfilozófiájáról „A történetfilozófia feladata és Ernst Troeltsch elmélete“ címen (*Acta Litterarum ac Scientiarum Reg. Universitatis Hung. Franciscus-Josephinae. Sectio philosophica. Tom. IV. Fasc. 1. 1931.*), továbbá következő dolgozatai: „Kerkapoly Károly történetfilozófiája“ (*Athenaeum 1932. 77. sk. II.*), „Jegyzetek Hegel történetfilozófiájáról“ (*Protestáns Szemle 1931. 749. sk. II.*), „Hegel és a szellemtörténelem“ (*Századok 1931. 448. sk. II.*), „Európa szerepe az emberiség történetében“ (*Protestáns Szemle 1932. 90. sk. II.*), „Mit értsünk „Európa“ alatt?“ (*Magyar Szemle 13. kötet, 380. sk. II.*), „Szellemtörténet“ (*Nyugat 1932. I. 110. sk. II.*), „Igazi tradicionalizmus“ (u. ott, 1931. II. 310. sk. II.), „Nemzeti gondolat és nemzetköziség“ (*Protestáns Szemle 1932. 231. sk. II.*), „Bemerkungen zur ungarischen Philosophie der Gegenwart“ (*Ungarische Jahrbücher 1931. 299. sk. II.*), „Hegel emlékezete“ (*Nyugat 1931. II. 597. sk. II.*). Több dolgozata sajtó alatt van. Végül számos könyvismertetést írt.

Lovas Borbála (1903, Szeged, róm. kath.), végzett bölcsészettan-hallgató (prof. Zolnai) „Mots d'origine hongroise dans la langue et dans la littérature françaises“ című doktori értekezése anyagának kibővítése végett a bécsi hadilevéltárban végzett kutatásokat, ahol a XVII. és XVIII. századi térképeket tanulmányozta. Ezután az össze-

gyűjtött anyag feldolgozásához fogott. Értekezését sajtó alá rendezte és annak nagy része már a tanév végén kiszedve készen állott.

Papp János (1908, Székesfehérvár, róm. kath.), végzett bölesészettanhallgató a Classica-Philologiai Intézet keretében (prof. Förster) folytatta kutató munkáját, amellyel Platon Apológiájának történetiségét vizsgálta a vonatkozó görögnyelvű források és irodalom tanulmányozása útján. Ennek során iparkodott megállapítani, hogy az Apológiából mennyit lehet történeti értékűnek elfogadni magából a műből és más forrásokból kivehető adatok alapján és igyekezett a mű keletkezési idejének kérdését tisztázni. Az Egyetemes Philologiai Közlönybe tárgykörébe vágó német munkáról ismertetést írt.

A debreceni tudományegyetem bölesészettudományi karáról.

Dr. Kovács Lajos (1908, Csákvár, Fejér m., ref.), ásvány-földtani intézeti fizetéstelen tanársegéd (prof. Telegdi-Roth) a nyár folyamán a Bakony-hegységben folytatott helyszíni kutatásokat, amelyek évközi tudományos munkásságának alapjaiként szolgálhattak. A tanév folyamán jelent meg részben még tavalyi ösztöndíjéve alatt végzett munkájának eredményeképpen „Adatok az Északi-Bakony juraképződményeinek ismeretéhez“ című doktori értekezése. Elkészítette továbbá a Földtani Közlöny részére „Néhány középső-liász ammoniteszfaj az északkeleti Bakonyból“ című dolgozatát, amelyet a Magyarhoni Földtani Társulat május 4-i szakülésén is bemutatott. E mellett vezette az elsőéves hallgatók kristálytani gyakorlatait és általában ellátta a tanársegédi teendőket.

Dr. vitéz Nagy László (1901, Esztár, Bihar m., ref.), orvosi vegytani intézeti díjtalan gyakornok (prof. Bodnár) dohánykémiai munkálatokkal foglalkozott. A nikotin illékonyosságával kapcsolatban számos eddigi irodalmi adattal szemben kimutatta, hogy organikus oldószerekkel készült nikotínoldatokból az organikus oldószer nagy részét le lehet desztillálni anélkül, hogy gyakorlatilag számbajöhető nikotinvészteség állana elő. A dohányfüst nikotintartalmának meghatározására külföldön leginkább használatos Pfyl és Schmitt-féle módszerről kimutatta, hogy több olyan hibaforrással rendelkezik, amelyek a módszer pontosságát veszélyeztetik. A dohányok éghetőségének pontos meghatározására a tudományos követelményeket is kielégítő eljárást dolgozott ki. A Pfyl és Schmitt-féle füstnikotinmeghatározó módszer helyett egy olyan módszert dolgozott ki, amellyel már egy cigaretta füstjében is pontosan meg lehet a nikotint határozni. Egy másik dolgozatában számos eddigi irodalmi adattal ellentétben kimutatta, hogy a cigaretta elégésekor a nikotin teljes mennyisége átmegy a füstbe. Foglalkozott továbbá a nikotin anyagcseréjének vizsgálatával is az emberi szervezetben s ezen vizsgálatok szerint a szervezetbe jutott nikotinnak csak nagyon minimális részét választják ki a vesék s a nikotin nagy részét a máj méregteleníti. Munkásságának eredményeit magyarul a Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítőjében és a Magyar Dohányújságban, németül a

Biochemische Zeitschriftben, illetve a Chemische Zeitungban több értekezés alakjában közölte.

Dr. örösi Pál Zoltán (1904, Székelyudvarhely, ref.), állattani intézeti fizetéstelen tanársegéd (prof. Hankó) a háziméh biológiájával és betegségeivel foglalkozott. Új festőmódszert dolgozott ki a Nosema apis festésére, felfedezte Magyarországon a tömlős költésrothadást, tanulmányozta a petező munkásokat, a méhek rágótövi mirigyét, a lépek fertőtlenítését, a rendestől eltérően használt méhsejteket, a hazai méhek ormányának hosszúságát. Elektromos műszerekkel kutatta a méhcsalád fészkének hőmérsékleti és nedvességi viszonyait s a nedvesség hatását a peték kifejlődésére. Vizsgálatairól következő dolgozataiban számolt be: „Kontrastfärbung von Nosemasporen und Hefen durch Farbgelatine“ (Zentralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten, II. Abt., 1932. Bd. 85.), „Das Verhalten der eierlegenden Arbeitsbiene“ (Zoologischer Anzeiger, 1932. Bd. 98.), „A háziméh rágótövi mirigye“ (Tisza István Tudományos Társaság kiadványai között, németül Archiv für mikroskopische Anatomie), „A lépek fertőtlenítése“ (Debrecen, 1932, a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara kiadványa), „Rendestől eltérően használt méhsejtek“ (Méhészet, 1932. évf.), „A tömlős költésrothadás Magyarországon“ (u. ott), „Die Wärmebedürfnisse der Honigbiene“ (Mátyás: Studie über die Bienenwohnungsfrage, Budapest, 1932. című munkájában jelent meg), „A méhfészek hőmérsékleti és nedvességi viszonyai“ (németül jelenik meg az Archiv für die vergleichende Physiologieban), „A nedvesség hatása a petékre“ (u. ott), „Durch Honigbienen beschädigten Blüten“ (Die Gartenbauwissenschaft). Végül „A hazai méhek ormányának hosszúsága“ című dolgozatát előadásra jelentette be a Tisza István Tudományos Társaságban.

A pécsi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Szabó Aladár (1907, Pécs, ref.), a pécsi „Széchenyi“ gyakorló reáliskola óraadó tanára, egyetemi finn lektor, előző belföldi ösztöndíjas éve alatt megkezdett francia nyelvtörténeti kutatásait (prof. Birkás) folytatta „A francia nyelv története hazánkban“ című készülő munkájának érdekében. Az előző évben a középkori résszel foglalkozott, e tanévben a következő korokat tanulmányozta. A reformáció és ellenreformáció kora kevésbé látszott kedvezni a francia nyelvismeret terjedésének, több adatot talált a XVIII. századra vonatkozólag. Itt felhasználta Baranyai „Francia nyelv és műveltség Magyarországon a XVIII. században“ című könyvét is, amelynek adatait azonban kibővítette és a lehetőséghez képest kiegészítette. Sem az első, sem a második Ratio nem szól a francia nyelv tanításáról, a XIX. század elején azonban már több iskolában mégis rendszeresen tanítják. Általánossá csak a reáliskolai típus felállításával lett. Külön fejezet szól a francia nyelv sorsáról az egyetemen és a francia eredetű leányiskoláknál. A tárgyalásnál nagy súlyt vetett a metodológia kérdésére is. Végül foglalkozik a francia nyelv-

tanítás jelenlegi állapotával és részletes összeállítást nyújt a Magyarországon megjelent francia nyelvtanokról és nyelvkönyvekről.

Dr. Wagner János (1906, Budapest, róm. kath.), állattani intézeti fizetéstelen tanársegéd (prof. † báró Fejérváry), kutatásait részben a pécsi állattani intézetben, részben a Magyar Nemzeti Múzeum állattárában dr. Soós Lajos osztályigazgató vezetésével folytatta. A pécsi és pécskörnyéki fauna tanulmányozása során írta meg a Mánfai-barlang molluszkáiról szóló tanulmányát, miután ezekről a Zoologischer Anzeiger 95. kötetében előzetes tanulmányt tett közzé. Az 1932. év tavaszán a Mecsek forrásainak gasztropodáit és lamelli-branchiáit dolgozta fel rendszertani és állatföldrajzi szempontból. A Magyar Nemzeti Múzeum állattárában biológiai és rendszertani kutatásokkal foglalkozott, így a ragadozó pulmonáták életmódjával, valamint a malakológiailag kevésbé ismert területek faunisztikai vizsgálatával. Ezen tanulmányai közül az egyik „Weitere Mitteilungen über die Molluskenfauna von Abbazia und Umgebung“ címmel az Atti del Reale Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti 91. évfolyamában, egy másik pedig „Su alcuni molluschi delle grotte di Postumia e di qualche altra località“ címmel a Le Grotte d'Italia 6. évfolyamában jelent meg. Rendszertani tanulmányai közül „Diagnosen neuer Limaciden aus dem Naturhistorischen Museum in Wien“ című értekezését a Zoologischer Anzeiger (95. kötet) közölte.

A szegedi tudományegyetem matematika-természettudományi karáról:

Dr. Haraszi József (1902, Mogyoród, Pest m., ref.), okl. vegyész-mérnök, I. sz. kémiai intézeti tanársegéd (prof. Széki) a propenyl-láncú benzol gyűrűs vegyületek dimer módosulatai szerkezetének felderítésével foglalkozott. E vegyületek (anethol, isoeugenol-methyl-aether, isosafrol, asaron stb.) ugyanis ásványi savak hatására dimer módosulatba mennek át, amelyeknek szerkezete kétséget kizáróan mindeddig nem volt tisztázott. A kérdéses struktúrájú dimer származékok propenyl-láncú alapvegyületeit ezért kísérletei során dibromidokká alakította át és ezeket finom eloszlású rézbronz hatására átvitte az ismert dimer-módosulatokba. Eme áttekinthető szintézis igen alkalmasnak látszott a sokat vitatott cyklobutan struktúra igazolására, amit azzal is alátámaszt, hogy így a Haworth és Mavin angol kutatók által 1931 júniusában nyert oxidatív leépítéses termékek keletkezését egy több fázisú reakció felvételével szintén sikeresen meg tudja magyarázni. Kutatásairól a Ferenc József Tudományegyetem Barátai Egyesületének természettudományi szakosztályi ülésén tartott előadásában számolt be és azokat a Berichte der Deutschen Chemischen Gesellschaft lapjain kívánja közölni.

Schmidt Vilmos (1904, Budapest, róm. kath.), okl. középiskolai tanár dr. Riesz Frigyes és dr. Kerékjártó Béla professzorok vezetésével foglalkozott kitérített kutatási témáival, amelyek a következők voltak: 1. A konform leképezések vizsgálata a határon. —

2. Szummabilitási módszerek összehasonlítása (Tauber-típusú tételek). Ennek során behatóan tanulmányozta különösen a tárgykörébe eső szakmunkákat (így Carathéodory: *Winkelderivierte*, 1928., — L. Ahlfors: *Asymptotische Werte*, 1930., — Biernacki: *Remarque sur la Représantation conforme*, 1931., — M. Riesz: *La Géometrie non euclidienne etc.*, 1931. és G. Julia cikkeit és könyveit: *Principes géométriques de l'analyse etc.*, továbbá Bessenoff művét: *L'Allure métrique de la représentation conforme au voisinage du contour*, 1930.).

A közgazdaságtudományi karról:

Czeider István (1905, Budapest, ref.), mezőgazdasági üzemtani intézeti tanársegéd (prof. Reichenbach), az utóbbi évek válságos ár-alakulásának a kisgazdaságok jövedelmezőségére gyakorolt hatását kutatta. Vizsgálatainak eredményeiről „Az áralakulás hatása a dunántúli kisgazdaságok jövedelmi eredményeire 1927-től 1931-ig” címen írt cikket a *Mezőgazdasági Közlöny* 1932. évi augusztusi számába. Ezenkívül még a mezőgazdasági termelvények előállításai és értékesítési árában, valamint az egyes üzemágak jövedelmezőségében beállott eltolódások számításával is foglalkozott.

Dr. Hantos Gyula (1903, Kolozsvár, ág. ev.) politikai földrajzi (prof. gróf Teleki) tanulmányainak folytatására nyert belföldi ösztöndíjat. Tétele: A megyebeosztás reformjának politikai földrajzi előmunkálatai. Először azokkal a tényezőkkel foglalkozott, amelyek a multban hatottak: vizsgálta a nagybirtokok és a vármegyék határainak, továbbá az egyházmegyék és birtokaik és a vármegyék határai és gócpontjaik összefüggését. Majd rátér az állandó tényezők vizsgálatára, a természetes (domborzati, vízi, erdő-) határok és a megyehatárok, valamint a természetes tájegységek és magterületeik, meg a vármegyék és gócpontjaik összevetésére. Az eddigiek alapján bemutatja a tradicionális tényezők eredményeit: magterületeket, amelyek mindig ahhoz a megyéhez tartoztak, amelyhez ma — és ide-oda csatolt területeket. Ezután kerülnek sorra a jelenben uralkodó tényezők: a közlekedési viszonyok s a pénzügyi szükségletek és szükségességek. Végül mindezek alapján konkrét reformjavaslatot kíván bemutatni.

Dr. vitéz Karsa Tibor (1904, Nagyenyed, Alsó-Fehér m., ref.), székesfővárosi tisztviselő, egyetemi tanársegéd (prof. Neumann), kereskedelmi jogi tanulmányokkal, főleg a nemzetközi áru fuvarozásra vonatkozó berni egyezmény revíziójának kérdésével foglalkozott. E kérdésre vonatkozó általános kutatásokon kívül különösen a következő problémaköröket dolgozta ki: 1. Az egyezmény revíziójának jelentősége. 2. A vasút felelősségének szabályozása. 3. Az átruházható fuvarlevél kérdése. 4. A vasút kártérítési kötelezettségének megszűnése átrakás nélkül két fuvarozási szerződéssel fuvarozott küldeményeknél. 5. Az egyezmény megszegése. 6. A magánkocsik problémája. Ezirányú tanulmányait még tovább folytatja, miután az egyezmény revíziója érdekében a jövő évben tartandó kongresszusig e kérdések aktualitása

állandóan növekszik. Tanulmányairól a Közlekedéspolitikai Szemináriumban két előadást tartott. Cikkeit a Kereskedelmi Jogban kívánja közölni.

Dr. Koch Ferenc (1901, Budafok, róm. kath.), egyetemi tanársegéd, gróf Teleki Pál dr., egyetemi tanárral együttműködésben a Thünen-féle intenzitási zónák térbeli elhelyezkedését és az utóbbiban beállott eltolódásokat állapította meg a XIX. és XX. század gazdasági életének négy főperiódusán (1850—60, 1880—90, 1900—1914, 1925—31) keresztül. Az immár teljesen befejezett munka, mely egy körülbelül 200 oldalas szövegi és egy 13 fő-, valamint 28 melléktérképet tartalmazó térképgyűjteményből áll, németül „Der Intensivierungsprozess der Landwirtschaft in den gemässigten Zonen der Erde im letzten Jahrhundert“, angolul pedig „The Progress of Agriculture in the Temperate Zones“ címen fog megjelenni. A mű azonkívül, hogy éles metszetét adja a mérsékelt égöv mezőgazdasági kultúrájának 1850-től napjainkig, végső konklúziójában kimutatja azt, hogy a Thünen-féle zónák a közlekedési eszközök nagyarányú kifejlődésével létrejött világgazdasági munkamegosztásnak, továbbá új fogyasztócentrumok keletkezésének következményeképpen lassú felbomlásban vannak.

Dr. Miltényi László (1901, Budapest, ág. ev.), mezőgazdasági növénytani intézeti tanársegéd (prof. Szabó Zoltán), folytatta az előző évben megkezdett szövetfejlődéstani vizsgálatait a gabonafélék virágzatának és kalászsorójának megalakulására vonatkozólag, amelyekkel kapcsolatban az abnormális szövetdifferenciálódások sejttani vizsgálatait is megkezdte. Ezenkívül foglalkozott az Eurygaster-fajok által okozott kalászsérülések kórszövetteni vizsgálatával is. Kutatásai alapján előadást tartott a Kir. Magyar Természettudományi Társulat Növénytani Szakosztályának 1932 május 12-i 305. ülésén „A mutációs kutatások jelen állása“ címen. „A gabonafélék gyökérrendszerének kialakulása“ című dolgozata a Köztelekben jelent meg (41. évfolyam, 49—50. szám).

A műegyetemről:

Barátosi Szabó Ferenc (1903, Marosvásárhely, róm. kath.), okl. gépészmérnök (prof. Möller), Erdély középkori műemlékeinek tanulmányozása és feldolgozása céljából nyerte ösztöndíját, amelynek birtokában átkutatta a Műemlékek Országos Bizottsága rajz-, fénykép-, metszet- és oklevéltárában és kéziratos gyűjteményeiben felfedezhető anyagot, a rendelkezésére álló adatok figyelembevételével összegyűjtötte a vonatkozó bibliográfiát és mindezek alapján elkészítette a tanulmányozandó műemlékek pontos jegyzékét. Tly módon tudományosan előkészített munkáját a jövő tanévben tovább folytatja.

Bassó Imre (1905, Kassa, ref.), okl. gépészmérnök, kiségitő tanársegéd (prof. Pogány), a kísérleti fizikai tanszék 6·5 m gyűjtőtávolságú konkáv rácsának felszerelését, illetve a felállításához szükséges munkálatokat vezette és részben maga végezte el. Azonkívül a tanszék tulajdonában lévő Moll-féle thermorelais-vel végzett mérések során ezt a

műszert pontos összehasonlító mérésekre alkalmassá tette, részben az eredeti gyári konstrukció megváltoztatása, részben egy külön erre a célra kidolgozott kalibrálási eljárással.

Bolberitz Károly (1906, Budapest, róm. kath.), okl. vegyész-mérnök és közgazdasági mérnök (prof. Laky), vegyész-mérnök az Orsz. Közegészségügyi Intézetnél, a magyar vegyészeti ipar történetére vonatkozó kutatásokat folytatott, amelyek alapján elkészítette erre vonatkozó tanulmányát. Ennek első, általános része a vegyi ipar meghatározásával és a gazdasági életben való jelentőségével foglalkozik. A második rész a magyar vegyészeti ipar erőteljes és rohamos fejlődésének történetét mutatja be a világháború végéig, a harmadik a vegyészeti iparnak a háborút követő évtizedben való átalakulását a súlyos trianoni csapás következményeképpen. E fejezet adatainak összeállítását dr. Kovács Alajos h. államtitkár engedélye alapján a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatalban végezte. Végül a vegyi iparnak egyes alesoportjait egyenkint vizsgálja a fejlődés során abból a szempontból, hogy az ország termelésének organizmusában milyen jelentőséget képviselnek.

Csordás István (1903, Vécs, Heves m., róm. kath.), elektrokémiai tanszéki tanársegéd (prof. Szarvasy), a szarvaskői vaskő kohósításának kérdésével kapcsolatban folytatott számos kísérletet és számításokat, amelyek alapján arra az eredményre jutott, hogy a szarvaskői vaskő kohósítását közönséges nyersvasra általában csak a nagyolvasztókban uralkodó hőmérséklet felett lehet végrehajtani. Ez a kohósítás azonban a nagy hőszükséglet és az aránylag sovány vastartalom miatt a vizsgált érenél nem látszik gazdaságosnak. Vákuumban redukálva a vizsgált ércet, 1600°-on a TiO_2 -nak körülbelül 95%-a redukálható, illetőleg ennyi titán vihető a vasba. A titántartalmú vasécekből 0.2—0.3%-nál magasabb titántartalmú vas kohósítása esetére vizsgálatai alapján azt a megállapítást tette, hogy a kohósítást nitrogéntől mentes atmoszférában kell végrehajtani.

Ifj. Ferencz Imre (1900, Budapest, róm. kath.), elektrotechnikai intézeti tanársegéd (prof. Pöschl), az intézet laboratóriumában végezte gyakorlati célú kísérleteit, amelyek a műszerhitelesítésnél szükséges szabályozó berendezés tervezésére és megépítésére, generátorok feszültségének és motorok fordulatszámának igen pontos szabályozásához szükséges készülékek tervezésére, mérőtranszformátorhitelesítő berendezés tökéletesítésére, az elektroncsöves mérésekre és transzformátorméretezésre vonatkoztak. Kutatásait ebben az irányban még tovább folytatja.

Nemeshalácsi Halácsy Endre (1907, Budapest, róm. kath.), tanársegéd a villamos művek tanszékén (prof. Verebély), előző ösztöndíjas éve alatt végzett kutatásainak folytatásaképpen elektromos szilárdságtani tanulmányai során a légnemű anyagok, elsősorban a levegő villamos igénybevitelénél fellépő jelenségek magyarázatával foglalkozott. Megállapította, hogy itt az elektrónokon kívül az iónoknak is fontos szerepük van. A kis szikraközöknél fellépő villamos szilárdságnövekedést az anyagvizsgálatnál szereplő kötöttségekhez

hasonlóan magyarázza. Egyenlőtlen villamos terek esetére az átütési kezdő feszültségnek új képletét tudta megadni és sikerült egy új grafikus módszert kidolgoznia a koronaveszteségek számítására.

Dr. Makray Imre (1901, Szany, Sopron m., róm. kath.), kémiai-technológiai tanszéki tanársegéd (prof. Varga), kátrányszármazékoknak magas nyomáson való hidrogénezésével foglalkozott. Megvizsgálta egy gőzfázisban krakkolt magyar barnaszénkátrány benzinparlatának hidrogénezésével keletkező termék összetételét és megállapította, hogy a kátrány benzinparlatának kéntartalma hidrogénezés útján teljesen eltávolítható. A megvizsgált kátrány-benzin nagy mennyiségben tartalmazott telítetlen vegyületeket is, ezekről megállapította, hogy a hidrogénezés folyamán főleg paraffin szénhidrogénekké alakulnak át. A telítetlen vegyületek egy része hidroaromás vegyületekké alakul. A kátrány-benzin gyantásodásra hajlamos, káros vegyületei is teljesen eltávolíthatók a hidrogénezés segítségével. Egy másik munkájában a benzinek telítetlen, aromás, hidroaromás és paraffin szénhidrogénjeinek kvantitatív meghatározásával foglalkozott. Az eddig elterjedt Riesénfeld—Bandte-féle eljárást alkalmatlannak találta mindazon esetekben, mikor a benzin nagymennyiségű telítetlen vegyületet tartalmazott.

Padányi Gulyás Jenő (1900, Técső, Máramaros m. ref.), építész-mérnök, a tanév folyamán a telepítés kérdésével foglalkozott. Gazdag anyagot gyűjtött különböző könyvtárakból, amelyeket a rendelkezésére álló külföldi anyaggal is összehasonlított. Munkásságát nagyban előmozdította Velics László müncheni magyar főkonzul és Laky Dezső műegyetemi professzor támogatása a szükséges adatok összegyűjtésében. Munkásságának eredményét a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középítési szakosztályainak 1932. évi november hó 21-i ülésén mutatta be. Tanulmánya „A telepítés“ címen a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye 1933. évi 3. és 4. számaiban is megjelent.

Prokopecz László (1905, Érsekújvár, Nyitra m., róm. kath.), tanársegéd a II. számú hídépítéstani tanszéken (prof. Mihailich), a homok, kavics és a homokoskavics szemszerkezetét vizsgálta, különös tekintettel az Abrams-féle finomságmodulus gyakorlati jelentőségének megállapítására. Kutatásaival a következő kérdésekre igyekezett feleletet adni: Ugyanolyan finomságmodulusú anyagokat ugyanazon szilárdsági adatok jellemzik-e, ha a szemszerkezet változik, azonban a cementmennyiség, vízcementfaktor, illetve konzisztencia stb. azonosak? A finomságmodulus változásával hogyan változnak a szilárdsági jellemzők és van-e gyakorlati optimum? Vannak-e módok és lehetőségek a szóbanforgó anyagok szemszerkezetének javítására? Kísérleteit még tovább folytatja. Eredményeit az Anyagvizsgálók Közlönyében fogja rendszeresen összefoglalni.

Rados Jenő (1895, Budapest, róm. kath.), a középkori építészeti tanszék tanársegéde (prof. Möller), ösztöndíjával azon kiegészítő kutatásainak és utazásainak költségeit fedezte, amelyekkel a magyar főúri kastélyokra vonatkozó, évek óta folyó munkáját befejezhette. A mű a török megszállás utáni idők főúri építkezéseire vet fényt,

amelynek világánál a magyar történelmi osztály gazdag kultúrája bontakozik ki. A munka igen nagy számban tartalmaz fényképeket, amelyek csaknem kizárólag saját felvételei, részletes leírást ad a kastélyokról az összegyűjtött történelmi adatok és nagyrészt saját eredeti felmérései alapján és általában arra törekszik, hogy további műtörténeti kutatásoknak minél gazdagabb forrásműve lehessen. A munka a Műemlékek Országos Bizottsága és a Könyvbarátok Szövetsége kiadásában „Magyar kastélyok“ címen jelent meg.

Thiering Richárd (1898, Késmárk, Szepes m., ág. ev.), a Láng L. gépgyár üzemmérnöke, speciális mechanikai-technológiai tanulmányaira (prof. Misángyi) félésszegű belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesült. Ennek birtokában folytatott vizsgálatai alapján elkészítette „Különböző öntöttvas anyagokon végzett kísérletek, különös tekintettel a nagyszilárdságú öntöttvasfajták tulajdonságaira“ című tanulmányát, amelyben vizsgálat tárgyává tette különböző öntöttvasfajták mechanikai tulajdonságait és az ezek közti összefüggéseket. Meghatározta az öntöttvasnál eddig kevésbé ismert kifáradási határt. A hajlítókísérletnél nyert eredmények felhasználásával az öntöttvasanyagok szívósságának és törés elleni biztonságának megállapítására egy új értékelési eljárást ismertet. Részletes metallográfiai vizsgálatok alapján meghatározta a grafitkiképzés és szövetszerkezet befolyását a mechanikai tulajdonságokra. Végül kísérleti eredményeket közöl a nagyszilárdságú öntöttvasfajtákkal öntvényekben elérhető szilárdsági értékekről és ezen anyagoknak a falvastagság iránti érzékenységéről.

Dr. vitéz Vásárhelyi Boldizsár (1899, Csombord, Alsó-Fehér m., ref.), közlekedés- és vasútépítéstani tanszéki tanársegéd (prof. Zelovich), az 1928/29. tanévben külföldi ösztöndíjjal Berlinben folytatott közlekedéstechnikai tanulmányait folytatta, különös figyelmet szentelve az automobilutak, valamint az útburkolatok technikai és gazdasági vonatkozásainak kutatására. Befejezte „Betonutak építése és közgazdasági jelentősége“ című tanulmányát, amelyben részletesen foglalkozik a betonutak alapjával, építésével és az építésnél fellépő hibákkal, kiterjeszkedve a közgazdasági szempontokra és hazánk viszonyaira is. Igyekezett arra feleletet adni, hogy jelenlegi viszonyaink mellett milyen útburkolat tekinthető leggazdaságosabbnak. Az automobilutakra vonatkozó kutatásait még tovább folytatja.

Vörös Imre (1903, Győr, ág. ev.), kiségitő tanársegéd a mezőgazdasági iparok tanszékén (prof. Szabó Gusztáv), előzőleg Smith Jeremiás-ösztöndíjjal Amerikában folytatott tanulmányútján szerzett tapasztalatait dolgozta fel ebben a tanévben. Munkája eredményéről a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet gyáripari és elektrotechnikai szakosztályának 1932. évi április hó 30-án tartott ülésén számolt be „Az amerikai mezőgazdasági gépészet fejlődése a legújabb időben és annak hatása“ címmel. Ebben az előadásban párhuzamot vont az amerikai kedvezőbb termelési lehetőségek és a nálunk levő termelési módok között, ami ott a mezőgazdaságban számtalan különböző gépnek alkalmazását teszi lehetővé. Emellett a tanszék munkaprogramjának megfelelően foglalkozott a gabonaneműek és a száraz takarmány-

neműek mesterséges szárításának problémájával is, amely munkára az amerikai mezőgazdaságban folytatott tanulmányútja szintén sok támpontot adott.

Az Állatorvosi Főiskoláról:

Dr. Kovács Gyula (1899, Szilágysomlyó, ref.), anatómiai intézeti gyakornok (prof. Zimmermann), két irányban végzett kutatásokat. Egyrészt laboratóriumi kutatások alapján kidolgozta „A kutya petefészektüszőinek physiologiai atresiája és az interstitialis sejtek“ című dolgozatát, amely nyomtatásban is megjelent. Másrészt az átlátszó anatómiai készítmények olcsó módszerrel való előállításának kérdését tette kutatásainak tárgyává, amire a Drahn által ajánlott tetralint találta a legalkalmasabbnak. Errevonatkozó vizsgálatait a tanév végéig befejezte, munkájának kidolgozása azonban még folyamatban van.

A soproni Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskoláról:

Veszélka József (1904, Sopron, róm. kath.), főiskolai h. előadó, a főiskola fémkohászati tanszékén (prof. Széki) thermikus és mikroszkopikus vizsgálatok segítségével részletesen tanulmányozta a réz-ón-mangán és a réz-ón-ólm hároms ötvözetrendszerben végbemenő kristályosodási és átalakulási folyamatokat. Vizsgálatai során főleg azokra a koncentrációs területekre terjeszkedett ki, amelyekben előreláthatólag gyakorlati szempontból értékes ötvözetek vannak, de vizsgálatai körébe vonta azokat az ötvözeteket is, amelyek hozzájárulhatnak a gyakorlatilag fontos ötvözetekben végbemenő folyamatok megismeréséhez. A vizsgálatok eredményeképpen az említett hároms ötvözetrendszer réz-sarkának teljes egyensúlyi diagrammja adódott. Kutatásait két dolgozatban foglalta össze, amelyek közül az egyik „Über den Einfluss des Mangans auf das Kupfer-Zinn-Diagramm“ címen teljesen elkészült, a másik pedig „Az ólombronzok (Cu-Sn-Pb-ötvözetek) egyensúlyi diagrammja“ címen már meg is jelent a Bányászati és Kohászati Lapok májusi és júniusi számaiban.

Dr. Worschitz Frigyes (1904, Pozsony, róm. kath.), okl. erdőmérnök, a m. kir. Erdészeti Kísérleti Állomás és a m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola laboratóriumaiban (prof. Krippel) az első félévben folytatta faanyagvizsgálati kutatásait, amelyeknek tárgya a röntgenfizikai vizsgálati módszerek elméleti és gyakorlati kidolgozása volt. A fa röntgenvizsgálata terén már korábban végzett kutatásait kiegészítve és folytatva, a fa fajsúlyának rádiófizikai meghatározására szolgáló módszereket dolgozta ki, amelyek közül elsőnek a rádiógráfiai fajsúlymeghatározást adta meg, míg a jontometrikus és spektrometrikus eljárások tekintetében folytatott ellenőrző gyakorlati kísérleteit még folytatja. Vizsgálatainak eredménye alapján a Magyar Anyagvizsgálók Egyesületének április 28-i egyetemes szakülésén „Rádiógráfiai fajsúlymeghatározás“ címen előadást tartott, amely az Anyagvizsgálók Közölnyében jelenik meg. „Angaben zur röntgenographischen Qualitätsprüfung der Hölzer“ című sorozatos közlemé-

nyeinek II. folytatásaképen a Zentralblatt für das gesamte Forstwesen 1932. évi évfolyama közölte „Röntgenographische Qualitätsprüfung“ című tanulmányát. A Verein Deutscher Ingenieure meghívására Münchenben július hó második felében szándékozik előadni eredményeit a német szakközönség előtt. Az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségének (U. I. d. I. R. F.) szeptember hó 4-től 11-ig Nancyban tartandó nemzetközi kongresszusára „Données radiographiques sur les recherches des bois“ címen jelentett be előadást, amellyel kapcsolatos franciaországi tanulmányújtára külföldi ösztöndíjat kapott. (L. a franciaországi ösztöndíjasok között is.)

A Zeneművészeti Főiskoláról:

Dr. Major Ervin (1901, Budapest, ref.), a Nemzeti Zenede tanára, félévre nyert ösztöndíjával 1931 december és 1932 január hónapokban a Felvidéken végzett zenetörténeti kutatásokat, amelyeknek során sikerült Haydnnak egy eddig ismeretlen rekviemét megtalálnia Jászón, hiányos szólamokban. Előzőleg Baján talált rá e műnek ugyancsak hiányos példányára és e kettőből rekonstruálható volt a teljes rekviem. „Haydn és Magyarország“ című tanulmányát a Budapesti Szemle közli. Ennek egyes részleteit május hó 17-én a rádióban is ismertette.

Szabolcsi Bence (1899, Budapest, izr.), könyvkiadóvállalati lektor, befejezte „A XVI. század magyar históriás zenéje, a Hofgreff-énekeskönyv dallamainak kritikai kiadásával“ című munkáját, amelynek kiadási költsége (415 P) egymaga úgyszólván teljes mértékben felémésztette félévre nyert kutatási ösztöndíját. Ugyanezen tárgykörből „A XVI. századi magyar históriás énekek és zenéjük“ címen az Irodalomtörténeti Közlemények (1931. évf.) már előzőleg közölték rövidebb tanulmányát. Három vidéki úton kiegészítette és befejezte a XIX. század magyar romantikus zenéjéről készülő dolgozatának anyaggyűjtését. Végül a zenei ornamentika fejlődéstörténetét illető kutatásainak magyar könyvtárakban összegyűjtött anyaga alapján igyekezett a témát első, vázlatos rendszerezésben feldolgozni. Idevonatkozó dolgozatát a „Zene“ című szakfolyóirat számára „A zenei ornamentika kultúrkörei Európában“ címen el is készítette. Kutatásait ebben az irányban óhajtja tovább folytatni a már összegyűjtött anyagnak külföldi könyvtárakban való kiegészítése útján.

Az Országos Magyar Gyűjteményegyetemtől:

Dr. Gombosi György (1904, Budapest, ref.), szépművészeti múzeumi önkéntes gyakornok (főig. Petrovics Elek), az olasz renaissance művészetének és a középkori festészetnek történetéből vette tudományos munkásságának tárgyát. Palma Vecchióról írt tanulmányai, valamint idevágó könyvismertetések és lexikografikus munkák előmunkálatai egy Palma Vecchióról készülő teljes monográfiának. Ezek közül „Zur Datierung von Palma Vecchios hl. Barbara“ című tanulmánya a Zeitschrift für bildende Kunst 1932. évi évfolyamában (12. sz.) meg is jelent. „Les origines de l'art de Palma Vecchio“ című

tanulmánya a Gazette des Beaux-Artsban, Palma Vecchióról és működéséről szóló kimerítő összefoglalása pedig pontos bibliográfiával együtt héthasábnyi terjedelemben a Thieme-Beckers Künstlerlexiconban jelenik meg. További munkássága is az olasz művészet köréből meríti tárgyát, ennek során „Angelo Parasio“ címen angolnyelvű dolgozatot írt a Burlington Magazin részére, „Az ókeresztény mozaikról“ tanulmányt írt a Magyar Művészet, „Il più antico ciclo di musaici a S. Marco di Venezia“ címen pedig a Dedalo folyóirat számára. Die Graphischen Künste művészeti folyóirat „Raffaels Einfluss auf die venetianische Buchillustration“ című cikkét közölte. „Firenze“ című tanulmánya a Magyar Szemle Kincsestárában jelenik meg. Tanulmányainak e főiránya mellett foglalkozott a németalföldi mesterek grafikájával, mellettük Marcantonio körével, lezárta a könyvillusztrációra vonatkozó tanulmányait és mint az Est-lapok kritikusa, a modern művészet problémái iránt is behatóan érdeklődött. Végül művészeti tanulmányai elmélyítése érdekében rendszeresen foglalkozott elméleti pszichológiai problémákkal.

A szegedi polgári iskolai tanárképző főiskoláról:

Vitéz Török Imre (1896, Jászberény, ref.), a szegedi m. kir. Polgári Iskolai Tanárképzőintézethez beosztott m. kir. gazdasági szaktanár, 800 P belföldi kutatási segéllyel a tengeri tápanyagfelvételének időbeli megoszlására nézve végzett megfigyeléseket különféle vegetációs feltételek között. Vizsgálatai egyrészt szabadföldi kísérletekből állottak, amelyekben a vizsgálandó anyagot előállította, másrészt a nyert anyag laboratóriumi vizsgálatára vonatkoztak. Kísérleteit négy magyar tengerifajtaival végezte (Fleischmann-féle lófogú, pettendi aranyözön, alocsúti és nemesített putyi), és pedig istállótrágyával trágyázott és trágyázatlan földön. Az egész tenyészidő alatt pontosan regisztrálta a hőmérsékleti és talajviszonyokat és a tizenöt naponként való növénymintavétellel párhuzamosan vett talajmintákból a növényzet fejlődésével párhuzamosan vizsgálta a talaj víztartalmában végbe menő változásokat és a nitrifikációt. Eredményeinek tudományos feldolgozása folyamatban van.

N É V M U T A T Ó.

KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK

- Ambrus Ilma Ilona, 37
Andauer Mária, 30
Bakács István János, 6
Baráth Tibor, 39
Belső Ferenc, 10
Birkás Géza, 28
Blatniczky Jenő, 68
Bocz Mária, 48
Boér Elek, 63
Borbély Andor, 11
Boronkay Antal, 21
Botár Gyula, 40
Bottló Béla, 59
Bratán István, 27
Buday Kálmán, 42
Cavalloni Mária, 37
Csalogovits József, 22
Csiky János, 69
Csuppay László, 27
Dedinszky Izabella, 69
Deresényi Móric, 57
Dénes Emil, 42
Dóczy Antal, 43
Donhoffer Szilárd, 53
Edvi Illés Gyula, 31
Farkas Ignác, 51
Felföldy Károly, 19
Fleischer Gyula, 6
Follmann Jenő, 22
Galla Ferenc, 9
Gallé Tibor, 53
Gálos Magdolna, 28
Gelencsér Károly, 37
Géfin Gyula, 32
Gévay Wolff Nándor, ifj., 53
Glaser Lajos, 29
Gődény Imre, gödényházi, 22
Göllner András, 23
Györke József, 62
Győry Mária, 49
Hajdú Anna Helga, 43
Hajósy Ferenc, 12
Harajda János, 60
Hegedűs József, 29
Horváth Károly Antal, 44
Horváth Szabolcs, 63
Huszár Lajos, 9
Iglér Antal, 69
Incze Gyula, 12
Ispánki József, 33
Iwsits Imre, 23
Jankovich Ferenc, 49
Jeges Ernő, 33
Jirka Alajos, 57
Jónás Elemér, 58
Juhász István, 19
Juhász László, kislapási, 44
Kalam Imre, alsóvályi, 33
Kalmár János, 13
Kardos Emilia, 13
Kardos Tibor, 34
Kákay Szabó György, 23
Károlyi Sándor, 69
Kenézy Gábor, 20
Kerényi György, 34
Kesserű István, vitéz, 13
Kirchner Jenő, 46
Kis György, 60
Kiss Tibor, 72
Kliebert László, 23
Koch Sándor, 14
Komin Ferenc, 34
Kopp Jenő, 10
Kósa Lajos, 47
Kovács József, 30
Kováts József, 38
Köves Piroška, 38
Krompecher Bertalan, 61

- Kurzweil Géza, 14
 Kúthy Sándor, 23
 Lakó György, 62
 Lám Lóránt György, 69
 Láng Sándor, 15
 Legény János, 47
 Lencz Géza Sándor, 54
 Madácsy László, 49
 Mauks László, 15
 Meznerics Ilona, 15
 Mészáros László, 34
 Mihalik Péter, 64
 Miskolczy Ernőné, 70
 Molnár Benjamin, 54
 Molnár Géza, 35
 Molnár József, 45
 Móra (Morawetz) Károly, 24
 Nachtnebel Ödön, 64
 Nagy Iván, vitéz, 52
 Németh József, 51
 Oppermann Baldwin, 73
 Palkovics Pál, szenkviczi, 48
 Papp Anna, 70
 Persián Katalin, 38
 Pfisterer Miklós, 54
 Polgár Júlia, 38
 Polzovics Iván, 16
 Poór Erzsébet Lili, szentgáli, 16
 Popovics Pál, 59
 Prém József, 39
 Rostás (Rosenheim) László, 24
 Rózsa Tibor, 65
 Rózsaffy Lucie, 50
 Ruska Ferenc, 38
 Sárkány Lóránt, 35
 Schiller Pál, harkai, 25
 Schmid Rezső, 65
 Schmidt Eligius Róbert, 17
 Schneider Erzsébet, 48
 Schöner Gábor, 38
 Schütz Harkányi Auguszta, 70
 Seres Zoltán, 70
 Snassel Ferenc, 39
 Somogyi József, 55
 Springer István, 66
 Stefanesik Szilárd, 17
 Szabados Béla, vitéz, 35
 Szabó Ella, 50
 Szabó Vladimir, 36
 Szegő Endre, 50
 Szelestey Gyula, 25
 Szelőczey János, 18
 Szent-Iványi Béla, 25
 Szilágyi János, 19
 Szilágyi Lóránt, 7
 Szladits Imre, 31
 Szörényi Andor, 36
 Takács Mária, 39
 Tankó Béla, ifj., 26
 Tartia Margit, 70
 Tempfli István, 36
 Teszár Zsuzsanna, 51
 Theiss Ede, 67
 Tialios Fülöp, 59
 Tihanyi László, 71
 Todt Ildikó, 37
 Tomesányi Tamás, 53
 Urbán Ernő, 26
 Valkó László, 71
 Végh Géza, 72
 Viener Andor, 26
 Visky Károly, 36
 Vörös Márton, 61
 Waigand Ferenc, 27
 Wanié Rezső, 28
 Werner Alajos, 36
 Wiener Tibor, 59
 Wolsky Sándor, 56
 Worschitz Frigyes, 46
 Zellhofer János, 73
 Zsiros József, 31

Összesen: 159.

BELFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Annau Ernő, 78	Lengyel Béla, 86
Bacsó Nándor, 83	Lóczy Károly, 74
Barátosi Szabó Ferenc, 93	Lovas Borbála, 88
Bassó Imre, 93	Major Ervin (félösszeg), 98
Berkovits Ilona, 84	Makray Imre, 95
Bisztray Gyula, 84	Martonyi (Martin) János, 77
Bolberitz Károly, 94	Máthé Elek, 74
Buday László, 78	Mészáros Károly, 80
Bulla Béla, 84	Mieseh Gábor, 80
Csordás István, 94	Miltényi László, 93
Czeider István, 92	Molnár Gábor, 78
Deák Géza, 77	Mödlinger Gusztáv, 86
Dreguss Miklós, 82	Müller György, 87
Dubrauszky Viktor, 81	Nagy László, vitéz, 89
Eberhart Ottó, 75	Padányi Gulyás Jenő, 95
Ernst Jenő, 83	Papp János, 89
Fazekas I. Gyula, 82	Pál Zoltán, örösi, 90
Ferencz Imre, ifj. 94	Prokopecz László, 95
Gedeon Béla, 85	Puskás Lajos (300 P), 87
Gombosi György, 98	Raabstern (Just) Béla, 87
Halácsy Endre, nemeshalácsi, 94	Rados Jenő, 95
Hantos Gyula, 92	Rába Rudolf, 74
Haraszi József, 91	Romhányi Gyula, 87
Harmath Zoltán, 76	Róna Éva, 88
Hechst Béla, 79	Schmidt Vilmos, 91
Hegyi József (1000 P), 78	Schranz Dénes, 81
Jenes Árpád, 76	Soós Béla, 74
Joó Tibor, 88	Straub János, 82
Juhász Jenő, 85	Szabó Aladár, 90
Kaltenecker Viktor, ifj., 76	Szabolcsi Bence (félösszeg), 98
Karsa Tibor, vitéz, 92	Thiering Richárd (félösszeg), 96
Kiss Pál, gegesi, 79	Török Imre, vitéz (800 P), 99
Klimkó Dezső, füzesi, 79	Tuzson Pál, 83
Koch Ferenc, 93	Vásárhelyi Boldizsár, vitéz, 96
Komlósi Ágoston, 85	Veszéka József, 97
Korzenszky Eleonóra, 85	Viszkok Lajos, 75
Kovács Gyula, 97	Vörös Imre, 96
Kovács Lajos, 89	Wagner János, 91
Krompecher István, 80	Wiczán Dezső, 75
Laziczius Gyula, 85	Worschitz Frigyes (félösszeg), 97
Lederer Emma, 86	Zemplén Béla, 81.

Összesen: 82. Akiknél nincs külön jelezve az ösztöndíj összege, azok egészévi ösztöndíjat kaptak, ennek összege a redukcio után 700 P volt. Egy ösztöndíjas az előző évre elnyert ösztöndíjat használta fel ebben az évben (Hegyi József). Két külföldi ösztöndíjas a belföldi ösztöndíjak terhére élvezte ösztöndíját (Györke József és Kiss Tibor), ezek a külföldi ösztöndíjasok között szerepelnek.

F Ü G G E L É K.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1933. évi május hó 8-án 16.591—1933/IV. sz. a. kelt rendelete alapján itt kerülnek közlésre a bécsi, berlini és római Collegium Hungaricumok, valamint a Varsói Magyar Intézet szervezetéről intézkedő és a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által 21.485—1932/IV. sz. a. jóváhagyott szabályrendeletek is.

S Z A B Á L Y R E N D E L E T **a Bécsi Magyar Kollégium szervezetéről.**

1. §.

Az intézet neve: „Bécsi Magyar Kollégium“ (Collegium Hungaricum in Wien).

2. §.

A Bécsi Magyar Kollégium rendeltetése:

1. A tagul felvett, tudományos, művészi pályára készülő, avagy ily pályán működő magyar állampolgárok bécsi tudományos kutatásainak, szaktanulmányainak, általános művelődésének, németnyelvi ismereteinek és az osztrák szakkörökkel való összeköttetéseinek céltudatos előmozdítása;

2. az osztrák-magyar kulturális kapcsolatok ápolása és elmélyítése társadalmi érintkezések, előadások, tanfolyamok, kiállítások, kiadványok, stb. által;

3. felvilágosító tevékenység a magyar és osztrák kulturális intézmények és testületek, valamint tudományos pályán működő személyek érintkezései tekintetében.

3. §.

Az intézet az Országos Magyar Gyűjteményegyetem Tanácsának igazgatása alá tartozik. Igazgatóját a Tanács jelölése alapján az államfő, illetőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki. Az intézet igazgatására és alkalmazottaira az 1922 : XIX. t.-c. és a Tanács Szervezeti, Ugyviteli és Fegyelmi Szabályrendeletében foglaltak irányadók. Tisztviselőik és egyéb alkalmazottaik a Gyűjteményegyetem egyesített létszámának keretében tartoznak.

4. §.

A Gyűjteményegyetem Tanácsa fennhatóságát az Intézet felett Igazgatótanácsa és Bécsi Magyar Kollégiumi Szaktanácsa útján gyakorolja. Az Intézetet érdeklő ügyek tárgyalása alkalmával az Igazgatótanács ülésére az intézet igazgatóját is meg kell hívni. A Szaktanács tagjai az elnökön kívül az egyik nagy közgyűjtemény első tisztviselője, az intézet igazgatója, továbbá két egyetemi tanár tanácsstag. Az igazgatót akadályoztatása esetén a Gyűjteményegyetem Tanácsának által felkért tagja helyettesíti.

5. §.

Az Intézet felelős vezetője és szellemi munkásságának irányítója, a hatóságokkal és külfölddel szemben képviselője az igazgató, ki működése tekintetében a Gyűjteményegyetem Tanácsának felelősséggel tartozik s állandóan öröködi afelett, hogy az intézet hivatásának kifogástalanul megfeleljen, annak tekintélyét az osztrák hatóságok és szakkörök előtt egyéni tekintélyének latbavetésével emelni tartozik. Az igazgató vezeti az anyakönyvet és a tagokra vonatkozó egyéb nyilvántartásokat. Az igazgató fegyelmi hatósága és egyúttal irányítója és tanulmányi vezetője az ösztöndíjas tagoknak; a szaktanárok kívánságai alapján támogatja a tagok munkáját; gondoskodik a tagok egyetemi és intézeti kutatásainak lehetővé tételéről; tudományos céltudatosság, szorgalom vagy tehetség hiánya, betegség, vagy az Intézet békéjét és tekintélyét veszélyeztető helytelen magatartás esetén a tagok visszahívása iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek javaslatot tesz és sürgős esetekben az ily tagokat azonnal eltávolítja; a Tanácsnak az Intézetre és tagjaira vonatkozó rendelkezéseit végrehajtja.

Gazdasági tekintetben az igazgató az Intézet felelős számadója s e hatáskörében a külföldi magyar intézetek pénz- és vagyonkezelésére és számvitelére érvényes szabályok és utasítások szerint köteles eljárni; az Intézet javadalma terhére utalványoz, illetőleg a kezéhez kiutalt javadalom terhére kifizetéseket teljesít; mint az Intézet épületének gondnoka, felelősség mellett végzi és végezteti az épület kezelésével, karbantartásával, tatarozásával járó összes munkálatokat; a költségvetést és évvégi számadásokat a Gyűjteményegyetem Tanácsa elé terjeszti.

A kormányjelentés számára minden év január hó végéig rövid jelentést terjeszt a Tanács elé. A Kollégiumról a tanulmányi év végétével minden év szeptember hó 30-ig részletes jelentést tesz a Gyűjteményegyetem és Ösztöndíjtanács számára. Esetenként felmerülő konkrét kérdésekben a Gyűjteményegyetem Tanácsának felhívására bármikor jelentéssel tartozik.

6. §.

Gazdasági tekintetben az intézet a Gyűjteményegyetem kötelékébe tartozik, költségvetése a Gyűjteményegyetem költségvetésének keretében nyer megoldást s az igazgató, mint felelős számadó, a Gyűjteményegyetem útján tartozik elszámolással. Az intézet javadalmának keze-

lése a külföldi magyar intézetek pénz- és vagyonkezelésére és számvitelére érvényes szabályok és utasítások értelmében történik.

7. §.

Az Intézet tisztviselői és alkalmazottai, az ügyrend értelmében, az igazgató utasításai szerint működnek.

8. §.

Az Intézet tagjai: 1. a magyar állam által rendelkezésre bocsátott vagy más ösztöndíjat élvező, továbbá megállapított teljes vagy féldíjat fizető, tudományos stb. pályán működő, avagy ily pályára készülő magyar állampolgárok; 2. az Intézetbe hasonló feltételek mellett kivételesen felvett külföldiek.

Az ösztöndíjas tagok az Intézetben ösztöndíjuk fejében az évenként kiadott ösztöndíjpályázati hirdetményben megszabott ellátásban és tanulmányi kedvezményben részesülnek. A teljes vagy féldíjat fizető tagok ellátására nézve a pályázati hirdetményben foglaltak irányadók.

A tagok kötelességeit és magatartását az ügyrend és a házirend szabályozza. A pályázati folyamodványukban megjelölt munkaprogramot az igazgató ellenőrzése alatt végzik. Az igazgatónak havonként szóbeli, a tanulmányi év végén, illetőleg távozáskor írásbeli jelentéssel tartoznak. Fegyelmi tekintetben az igazgató hatósága alá tartoznak, ki velük szemben kihágás esetén a rendreutasítás és írásbeli intés fegyelmi eszközeit alkalmazhatja, súlyosabb esetekben pedig eltávolításukról intézkedhetik.

9. §.

A kollégium vendégtagjai azok lehetnek, akiket a vallás- és közoktatásügyi miniszter hosszabb-rövidebb időre beutal meghatározott szaktudományi céllal vagy megbízással, a minisztérium által megállapított díjak ellenében.

10. §.

Az Intézet belső ügyrendjét és házirendjét az igazgatónak javaslata alapján a Gyűjteményegyetem Igazgatótanácsa állapítja meg.

11. §.

Ez a szabályrendelet kihirdetése napján lép életbe.

S Z A B Á L Y R E N D E L E T

a Berlii Magyar Kollégium szervezetéről.

1. §.

Az Intézet neve: „Berlii Magyar Kollégium“ (Collegium Hungaricum Berolinense).

2. §.

Az intézet rendeltetése:

A tagul felvett, tudományos pályára készülő, avagy ily pályán működő ifjak berlini tudományos kutatásainak, szaktanulmányainak, általános művelődésének, németnyelvi ismereteinek és a német szakörökkel való összeköttetéseinek céltudatos előmozdítása;

kutatás céljából, vagy a német-magyar kulturális kapcsolatok mélyítésére irányuló céllal Berlinbe jövő magyar tudósok vendégül fogadása;

a német-magyar kulturális kapcsolatok ápolása és elmélyítése társadalmi érintkezések, előadások, tanfolyamok, kiállítások, hangversenyek, kiadványok, stb. által;

felvilágosító és közvetítő működés a magyar és német kulturális intézmények és testületek, valamint tudományos pályán működő személyek érintkezései tekintetében.

3. §.

Az Intézet az Országos Magyar Gyűjteményegyetem Tanácsának igazgatása alá tartozik. Főfelügyelőjét a Gyűjteményegyetem Tanácsának jelölése alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére az államfő nevezi ki. Igazgatóját a Tanács jelölése alapján az államfő, illetőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki. Az Intézet igazgatására és alkalmazottaira az 1922 : XIX. t.-c. és a Tanács Szervezeti, Ügyviteli és Fegyelmi Szabályrendeletében foglaltak irányadók. Tisztviselői és egyéb alkalmazottai a Gyűjteményegyetem egyesített létszámának keretében tartoznak.

4. §.

A Gyűjteményegyetem Tanácsa fennhatóságát az Intézet felett Igazgatótanácsa és Berlini Kollégiumi Szaktanácsa útján gyakorolja. Az Intézetet érdeklő ügyek tárgyalása alkalmával az Igazgatótanács ülésére az Intézet főfelügyelőjét és igazgatóját is meg kell hívni. A Szaktanács tagjai az elnökön kívül az egyik nagy közgyűjtemény első tisztviselője, az Intézet főfelügyelője és igazgatója és két egyetemi tanár tanácsstag. A főfelügyelő és igazgató akadályoztatásuk esetén a Gyűjteményegyetem Tanácsának tagjai közül kérnek fel helyettet.

5. §.

Gazdasági tekintetben az Intézet a Gyűjteményegyetem közelébe tartozik, költségvetése a Gyűjteményegyetem költségvetése keretében nyer megoldást s az igazgató, mint felelős számadó, a Gyűjteményegyetem útján tartozik elszámolással. Az Intézet javadalmainak kezelése a külföldi magyar intézetek pénz- és vagyonkezelésére és számvitelére érvényes szabályok és utasítások értelmében történik.

6. §.

Az intézet élén, mint ennek képviselője, a hatóságokkal és a külfölddel szemben, mint a tudományos munka legfőbb irányítója s az

ügyvitel felügyelő és ellenőrző szerve, a főfelügyelő áll. A főfelügyelő adminisztrációval nem foglalkozik, de állandóan őrködik afelett, hogy az Intézet hívatásának kifogástalanul megfeleljen s annak tekintélyét a német hatóságok és szakkörök előtt egyéni tekintélyének latbavetésével emelni és jelentőségét megismertetni tartozik.

A tudományos célú javadalom felhasználásának tervét az igazgatóval egyetértésben megállapítja; az intézeti ügyvitelt, az igazgató és tisztviselők működését állandóan ellenőrzi, a gazdasági természetű folyó ügyek kivételével az igazgatói javaslatokat és jelentéseket, az intézeti költségvetést és számadásokat véleményezi és a Tanácsnak előterjeszti; az Ösztöndíjtanácsnak a folyamodványok szakszerű véleményezésével kiküldetés iránt javaslatokat tesz.

A kormányjelentés számára készülő évi igazgatói jelentést minden év február hó végéig, megfelelő véleményezéssel, a Tanács elé terjeszti, a tanulmányi év végeztével pedig minden év szeptember hó 30-áig mind a Gyűjteményegyetem Tanácsának, mind az Ösztöndíjtanácsnak részletes összefoglaló jelentéssel tartozik. Esetenként felmerülő konkrét kérdésekben a Gyűjteményegyetem Tanácsának felhívására bármikor jelentéssel tartozik.

A főfelügyelőt távolléte esetén az igazgató helyettesíti, ki a főfelügyelői jogokat és kötelességeket az ő utasítása értelmében és neki teendő jelentés kötelezettsége mellett gyakorolja.

7. §.

Az igazgató az Intézet ügyvitelének felelős vezetője és mint ilyen, az egész intézet fegyelmi rendjén őrködik. Vezeti az anyakönyvet és a tagokra vonatkozó egyéb nyilvántartásokat. Az igazgató fegyelmi hatósága és egyúttal a főfelügyelő által megjelölt tudományos szempontok figyelembevételével irányítója és tanulmányi vezetője az ösztöndíjas tagoknak, támogatja a szaktanárok és a főfelügyelő kívánsága alapján tanulmányaikat, saját szakmája körében pedig szaktanáccsal is elősegíti munkálkodásukat; gondoskodik a tagok nyelvismeretének és általános műveltségének gyarapításáról, egyetemi, intézeti kutatásaik és tanulmányaik lehetővételéről; tudományos céltudatosság, szorgalom vagy tehetség hiánya, betegség, vagy az Intézet békéjét és tekintélyét veszélyeztető helytelen magatartás esetén a tagok visszahívása iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek javaslatot tesz és sürgős esetekben az ily tagokat azonnal eltávolítja; a Tanácsnak az Intézetre és tagjaira vonatkozó rendelkezéseit végrehajtja; a folyó gazdasági ügyekben közvetlenül, elvi természetű és tudományos kérdésekben s általában minden fontosabb ügyben a főfelügyelő útján a Tanácsnak előterjesztéseket és javaslatokat tesz; a főfelügyelőt távollétében a 6. §. harmadik bekezdésében meghatározott keretben helyettesíti.

Gazdasági tekintetben az igazgató az Intézet felelős számadója s e hatáskörében a külföldi magyar intézetek pénz- és vagyonkezelésére és számvitelére érvényes szabályok és utasítások szerint köteles el-

járni; az Intézet javadalma terhére utalványoz, illetőleg a kezéhez kiutalt javadalom terhére kifizetéseket teljesít, a tudományos célú javadalom felhasználása tekintetében azonban az utalványozást és kifizetéseket a főfelügyelő felhasználási terve értelmében teljesíti; mint az Intézet épületének gondnoka, felelőség mellett végzi és végezteti az épület kezelésével, karbantartásával, tatarozásával járó összes munkálatokat; a költségvetést és évvégi számadásokat a főfelügyelő útján a Gyűjteményegyetem Tanácsa elé terjeszti.

A kormányjelentés számára minden év január hó végéig rövid évi jelentést terjeszt a főfelügyelő útján a Tanács elé, a tanulmányi év végeztével pedig, minden év augusztus hó 31-ig, részletes jelentést tesz a főfelügyelőnek a Gyűjteményegyetem és Ösztöndíjtanács számára a 6. §. második bekezdése értelmében készülő jelentése számára. Esetenként felmerülő konkrét kérdésekben a Gyűjteményegyetem Tanácsának és a főfelügyelőnek felhívására bármikor jelentéssel tartozik.

8. §.

A tisztviselők és alkalmazottak az ügyrend értelmében az igazgató utasításai szerint működnek.

9. §.

Az Intézet tagjai: 1. a magyar állam által rendelkezésre bocsátott vagy más ösztöndíjat élvező, továbbá a megállapított teljes vagy féldíjat fizető, tudományos pályán működő, avagy ily pályára készülő magyar állampolgárok; 2. az Intézetbe hasonló feltételek mellett kivételesen felvett külföldiek.

Az ösztöndíjas tagok az Intézetben ösztöndíjuk fejében az évenként kiadott ösztöndíj pályázati hirdetményben megszabott ellátásban és tanulmányi kedvezményekben részesülnek. A teljes vagy féldíjat fizető tagok ellátására nézve a pályázati hirdetményben foglaltak irányadók.

A tagok kötelelességeit és magatartását az ügyrend és a házirend szabályozza. A pályázati folyamodványukban megjelölt munkaprogrammot az igazgató és főfelügyelő ellenőrzése alatt végzik. Az igazgatónak havonként szóbelileg, az igazgatónak és az ő útján a főfelügyelőnek a tanulmányi év végén, illetőleg távozásukkor, írásbeli jelentéssel tartoznak. Fegyelmi tekintetben az igazgató hatósága alá tartoznak, ki velük szemben kihágás esetén a rendreutasítás és írásbeli intés fegyelmi eszközeit alkalmazhatja, súlyosabb esetekben pedig eltávolításukról is intézkedhetik. (V. ö. 7. §.)

10. §.

Az intézet vendégei azok a Berlinben tartózkodó magyar tudósok, kutatók és művészek, akiknek magyar kulturális érdekből külön megállapított feltételek mellett, hosszabb-rövidebb időre az Intézetben lakásra a vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyt ad.

11. §.

Az Intézet belső ügyrendjét és házirendjét az igazgatónak a főfelügyelő véleményezésével ellátott javaslata alapján a Gyűjteményegyetem Igazgatótanácsa állapítja meg.

12. §.

Ez a szabályrendelet kihirdetése napján lép életbe.

S Z A B Á L Y R E N D E L E T

a Római Magyar Intézet szervezetéről.

1. §.

Az Intézet neve: „Római Magyar Intézet“ (Reale Accademia d'Ungheria di Roma). Az intézet következőképpen tagozódik:

a) Egyházi Kollégium (Kegyes Ház); *b)* „Fraknoi Vilmos“-Történeti Intézet; *c)* Magyar Művészház; *d)* Általános Tanulmányi Kollégium.

2. §.

Az intézet rendeltetése:

A tagul felvett magyar tudósok, művészek s ily pályára készülő ifjak olaszországi tudományos kutatásainak, szaktanulmányainak, általános művelődésének, olasz nyelvismeretének és az olasz szakörökkel való összeköttetéseinek céltudatos előmozdítása;

kutatás céljából, vagy az olasz-magyar kulturális kapcsolatok mélyítésére irányuló céllal Rómába jövő magyar tudósok és művészek vendégül fogadása;

az olasz-magyar kulturális kapcsolatok ápolása és elmélyítése társadalmi érintkezések, előadások, tanfolyamok, kiállítások, hangversenyek, kiadványok, stb. által;

felvilágosító és közvetítő működés a magyar és olasz kulturális intézmények és testületek, valamint a tudományos és művészi pályán működő személyek érintkezései tekintetében.

3. §.

Az Intézet az Országos Magyar Gyűjteményegyetem tanácsának igazgatása alá tartozik, az 1. §. *a)* pontja alatt felsorolt Egyházi Kollégium tekintetében az e Kollégiumnak az egyházhatósággal egyetértésben megállapított Alapszabályaiban meghatározott korlátok között, a *b)* alatt felsorolt Fraknoi-Intézet tekintetében pedig a Magyar Tudományos Akadémiával kötött Egyesség szerint.

Főfelügyelőjét (kurátorát) a Gyűjteményegyetem Tanácsának jelölése alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére az államfő nevezi ki vagy bízza meg. Igazgatóját a Tanács jelölése alapján az államfő, illetőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszter

nevezi ki. Az Intézet igazgatására és alkalmazottaira az 1922 : XIX. t.-c. és a Tanács Szervezeti, Ügyviteli és Fegyelmi Szabályrendeletében foglaltak irányadók. Tisztviselői és egyéb alkalmazottai a Gyűjteményegyetem egyesített létszámának keretébe tartoznak.

4. §.

A Gyűjteményegyetem Tanácsa fennhatóságát az Intézet felett Igazgatótanácsa és a Római Magyar Intézet Szaktanácsa útján gyakorolja. Az Intézetet érdeklő ügyek tárgyalása alkalmával az Igazgatótanács ülésére az Intézet főfelügyelőjét és igazgatóját is meg kell hívni. A Szaktanács tagjai az elnökön kívül az egyik nagy közgyűjtemény első tisztviselője, az intézet főfelügyelője s ennek akadályoztatása esetén a Gyűjteményegyetem Tanácsának tagjai közül általa felkért helyettese, továbbá két egyetemi tanár tanácsstag. A Fraknoi-Intézetet érdeklő szakkérdések tárgyalásakor a Magyar Tudományos Akadémia egyik tanácsi képviselője, a Szaktanács egyéb ülésére a Római Magyar Intézet igazgatója és ennek akadályoztatása esetén a Gyűjteményegyetem Tanácsának tagjai közül általa felkért helyettese is meghívandó.

5. §.

Gazdasági tekintetben az Intézet a Gyűjteményegyetem kötelékébe tartozik, költségvetése a Gyűjteményegyetem költségvetése keretében nyer megoldást s az igazgató, mint felelős számadó, a Gyűjteményegyetem útján tartozik elszámolással. Az Intézet javadalmainak kezelése a külföldi magyar intézetek pénz- és vagyionkezelésére és számvitelére érvényes szabályok és utasítások értelmében történik.

6. §.

Az Intézet élén, mint ennek képviselője a hatóságokkal és a külfölddel szemben, mint az igazgatás főfelügyelő és ellenőrző szerve és mint a tagok, valamint az egész intézet tudományos és művészi munkájának legfőbb irányítója a főfelügyelő (kurátor, olaszul: presidente) áll. A Magyar Művészház művészi munkáját s e körbe vágó összes munkálatait a művésztagek, a művészettörténet- és régészet-szakos tagok szaktanulmányait és olasz érintkezéseit azonban közvetlenül irányítja. A tudományos célú javadalom felhasználásának tervét az igazgatóval egyetértésben, a művészi célúét pedig saját hatáskörében megállapítja. A főfelügyelő állandóan örökös afelett, hogy az Intézet hivatásának kifogástalanul megfeleljen s annak tekintélyét az olasz hatóságok és szakkörök előtt egyéni tekintélyének latbavetésével emelni és jelentőségét megismertetni tartozik. Az intézeti ügyvitelt, az igazgató és tisztviselők működését állandóan ellenőrzi, a gazdasági természetű folyó ügyek kivételével az igazgatói javaslatokat és jelentéseket, az intézeti költségvetést és számadásokat a Tanács számára véleményezi. Az Ösztöndíjtanácsnak a folyamodványok szakszerű véleményezésével az Intézetbe való kiküldetés iránt javaslatot tehet.

A kormányjelentés számára készülő évi igazgatói jelentést minden év február hó végéig megfelelő véleményezéssel a Tanács elé terjeszti, a tanulmányi év végeztével pedig minden év szeptember hó 30-áig mind a Gyűjteményegyetem Tanácsának, mind az Ösztöndíjtanácsnak, a Fraknói-Intézet munkássága tekintetében pedig a Magyar Tudományos Akadémiának is részletes összefoglaló jelentéssel tartozik. Esetenként felmerülő konkrét kérdésekben a Gyűjteményegyetem Tanácsának felhívására bármikor jelentéssel tartozik.

7. §.

Az igazgató az Intézet ügyvitelének felelős vezetője és mint ilyen, az egész Intézet fegyelmi rendjén öröködik (az Egyházi Kollégiumot illetőleg ennek külön szabályzata irányadó). Az igazgató fegyelmi hatósága és egyúttal a főfelügyelő által megjelölt szempontok figyelembevételével irányítója és tanulmányi vezetője az intézetben elhelyezett ösztöndíjasoknak, kivéve az Egyházi Kollégium tagjait, akiket ennek főnöke közvetlenül irányít. A Magyar Művészház tagjait a művészi munka tekintetében, valamint a művészettörténet- és régészet-szakos tagok tanulmányait a főfelügyelő közvetlenül irányítja. Az igazgató gondoskodik a tagok nyelvismeretének és általános műveltségének gyarapításáról, egyetemi, intézeti kutatásaik és tanulmányaik lehetővételéről. Az igazgató tudományos céltudatosság, szorgalom vagy tehetség hiánya, betegség vagy az intézet békéjét és tekintélyét veszélyeztető helytelen magatartás esetén a tagok visszahívása iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek javaslatot tesz és sürgős esetekben az ily tagokat (művésztagokat a főfelügyelő hozzájárulásával) azonnal eltávolítja. A Tanácsnak az Intézetre és tagjaira vonatkozó rendelkezéseit, valamint a főfelügyelőnek a Magyar Művészházra és tagjaira vonatkozó rendelkezéseit végrehajtja.

Az igazgató a Gyűjteményegyetem Tanácsával és szükség esetében a vallás- és közoktatásügyi minisztériummal közvetlenül érintkezik; az ezekhez intézett előterjesztéseit, javaslatait, valamint egyéb fontosabb kiadványait a főfelügyelővel másolat megküldésével azonnal közölni tartozik. Az Ösztöndíjtanácsnak a folyamodványok szakszerű véleményezésével a Történeti Intézetbe és az általános tanulmányi Kollégiumba való kiküldés iránt javaslatot tehet.

Az igazgató vezeti az anyakönyvet és a tagokra vonatkozó egyéb nyilvántartásokat. Gazdasági tekintetben az igazgató az intézet felelős számadója s e hatáskörében a külföldi magyar intézetek pénz- és vagyonkezelésére és számvitelére érvényes szabályok és utasítások szerint köteles eljárni; az Intézet javadalma terhére utalványoz, illetőleg a kezehez kiutalt javadalom terhére kifizetéseket teljesít, a tudományos és művészi javadalom felhasználása tekintetében azonban az utalványozást és kifizetéseket a főfelügyelőtől megállapított felhasználási terv (1., 6. §.) értelmében teljesíti; mint az Intézet épületének gondnoka, felelősség mellett végzi és végezteti az épület kezelésével, karbantartásával, tatarozásával járó összes munkálatokat, a költségvetést és évvégi számadásokat a Gyűjteményegyetem Tanácsa elé ter-

jeszti. A kormányjelentés számára minden év január hó végéig rövid jelentést terjeszt a Tanács elé a főfelügyelő útján, a tanulmányi év végeztével pedig, minden év augusztus 31-ig, részletes jelentést tesz a főfelügyelőnek a Gyűjteményegyetem, az Ösztöndíjtanács és az Akadémia részére a 6. §. második bekezdése értelmében készülő jelentés számára. Esetenként felmerülő konkrét kérdésekben a Gyűjteményegyetem Tanácsának és a főfelügyelőnek felhívására bármikor jelentéssel tartozik.

Az igazgatót távolléte esetén az Egyházi Kollégium főnöke helyettesíti.

8. §.

Az Egyházi Kollégium főnökének hatáskörét az Egyházi Kollégium Alapszabályaiban foglalt rendelkezések határozzák meg. A tisztviselők és alkalmazottak az ügyrend értelmében az igazgató utasításai szerint működnek.

9. §.

Az Intézet tagjai: 1. a magyar állam által rendelkezésre bocsátott vagy más ösztöndíjat élvező, továbbá a megállapított teljes vagy féldíjat fizető, tudományos vagy művészi pályán működő, avagy ilyen pályára készülő magyar állampolgárok; 2. az Intézetbe hasonló feltételek mellett kivételesen felvett külföldiek.

Az ösztöndíjas tagok az Intézetben ösztöndíjuk fejében az évenként kiadott ösztöndíjpályázati hirdetményben megszabott ellátásban és tanulmányi kedvezményekben részesülnek. A teljes vagy féldíjat fizető tagok ellátására nézve a pályázati hirdetményben foglaltak irányadók.

A tagok kötelességeit és magatartását az ügyrend és a házirend szabályozza. A pályázati folyamodványukban megjelölt munkaprogramot 6. és 7. §§. rendelkezései értelmében a főfelügyelő, illetőleg az igazgató irányítása és ellenőrzése alatt végzik. Az igazgatónak havonként szóbelileg és az ő útján a főfelügyelőnek a tanulmányi év végén, illetőleg távozásukkor írásbeli jelentéssel tartoznak. Fegyelmi tekintetben az Igazgató hatósága alá tartoznak, ki velük szemben kihágás esetén a rendreutasítás és írásbeli intés fegyelmi eszközeit alkalmazhatja, súlyosabb esetekben pedig eltávolításukról intézkedhetik. (V. ö. 7. §.)

10. §.

Az Intézet vendégei azok a Rómában tartózkodó magyar tudósok, kutatók és művészek, akiknek magyar kulturális érdekből külön megállapított feltételek mellett az Intézetben való lakásra a vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyt ad.

11. §.

Az Intézet belső ügyrendjét és házirendjét az igazgatónak a főfelügyelő véleményezésével ellátott javaslata alapján a Gyűjteményegyetem Igazgatótanácsa állapítja meg.

12. §.

Ez a szabályrendelet kihirdetése napján lép életbe.

S Z A B Á L Y R E N D E L E T
a Varsói Magyar Intézet (Varsói Magyar Könyvtár) szervezetéről.

1. §.

Az intézet neve: „Varsói Magyar Intézet“ (Varsói Magyar Könyvtár).

2. §.

Az intézet rendeltetése:

Magyarország történetére és a magyar-lengyel kapcsolatokra vonatkozó forrásmunkák és feldolgozások gyűjtése a történelmi tanulmányokkal foglalkozó egyetemi hallgatók és a lengyel történetkutatók magyar történelmi tanulmányainak és kutatásainak előmozdítása végett;

a történelmi és társadalmi tudományok körébe vágó magyar vonatkozású munkák gyűjtése a Magyarország iránt érdeklődő tudósok és kutatók munkásságának elősegítése végett;

a lengyel-magyar kulturális kapcsolatok ápolása és elmélyítése társadalmi érintkezések, előadások, tanfolyamok, kiállítások, hangversenyek, kiadványok, stb. által;

felvilágosító és közvetítő működés a lengyel és magyar kulturális intézmények és testületek, valamint tudományos pályán működő személyek érintkezései tekintetében.

3. §.

Az Intézet (Könyvtár) az Országos Magyar Gyűjteményegyetem Tanácsának igazgatása alá tartozik. Igazgatóját a Tanács jelölése alapján az államfő, illetőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki. Az Intézet (Könyvtár) igazgatására és alkalmazottaira az 1922 : XIX. t.-c. és a Tanács Szervezeti, Ügyviteli és Fegyelmi Szabályrendeletében foglaltak irányadók. Tisztviselői és egyéb alkalmazottai a Gyűjteményegyetem egyesített létszámának keretébe tartoznak.

4. §.

A Gyűjteményegyetem Tanácsa fennhatóságát az Intézet felett Igazgatótanácsa és Varsói Magyar Intézeti Szaktanácsa útján gyakorolja. Az Intézetet érdeklő ügyek tárgyalása alkalmával az Igazgatótanács üléseire az Intézet (Könyvtár) igazgatóját is meg kell hívni. A Szaktanács tagjai az elnökön kívül az egyik nagy közgyűjtemény első tisztviselője, az intézet igazgatója és két egyetemi tanár tanácsstag. Az igazgató akadályoztatása esetén a Gyűjteményegyetem Tanácsának tagjai közül kér fel helyettesít.

5. §.

Gazdasági tekintetben az Intézet a Gyűjteményegyetem kötelékébe tartozik, költségvetése a Gyűjteményegyetem költségvetése keretében nyer megoldást s az igazgató, mint felelős számadó, a Gyűjteményegyetem útján tartozik elszámolással. Az Intézet javadalmainak kezelése a külföldi magyar intézetek pénz- és vagyionkezelésére és számvitelére érvényes szabályok és utasítások értelmében történik.

6. §.

Az Intézet felelős vezetője és szellemi munkásságának irányítója, a hatóságokkal és a külfölddel szemben képviselője az igazgató, ki működése tekintetében a Gyűjteményegyetem Tanácsának felelősséggel tartozik; s általában örökös afelett, hogy az Intézet hivatásának kifogástalanul megfeleljen, annak tekintélyét a lengyel hatóságok és szakkörök előtt egyéni tekintélyének latbavetésével emelni tartozik. Az Intézet tudományos munkáját s e körbe vágó összes munkálatait (előadások, kiadványok stb.) irányítja. Az igazgató az Intézet felelős számadója s e hatáskörében a külföldi magyar intézetek pénz- és vagyionkezelésére és számvitelére érvényes szabályok és utasítások szerint köteles eljárni, az Intézet javadalma terhére utalványoz, illetőleg a kezéhez kiutalt javadalom terhére kifizetéseket teljesít, mint az Intézet helyiségének gondnoka, felelősség mellett végzi és végezteti a kezeléssel, karbantartással és tatarozással járó munkálatokat; a költségvetést és évvégi számadásokat a Gyűjteményegyetem Tanácsa elé terjeszti.

A kormányjelentés számára minden év január hó végéig rövid évi jelentést terjeszt a Tanács elé, a tanulmányi év végeztével pedig, minden év szeptember hó 30-ig, részletes jelentést tesz a Gyűjteményegyetem Tanácsának. Esetenként felmerülő konkrét kérdésekben a Gyűjteményegyetem Tanácsának felhívására bármikor jelentéssel tartozik.

7. §.

Az Intézet (Könyvtár) belső ügyrendjét és házirendjét az igazgató javaslata alapján a Gyűjteményegyetem Igazgatótanácsa állapítja meg.

8. §.

Ez a szabályrendelet kihirdetése napján lép életbe.

